

§ 1 Förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Yrkandet om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven (S)

§ 2 Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde att *Crister Spets* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Jeff Ahl* (SD) under tiden för hans ledighet den 1–31 oktober.

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:623

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:623 Ridning som förebyggande friskvårdsarbete

av Maria Stockhaus (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 september 2017.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 11 september 2017

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

§ 4 Svar på interpellation 2016/17:578 om Arbetsförmedlingens nedläggning av lokala kontor

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Mikael Dahlgqvist har frågat mig dels om jag tänker ta några initiativ till att få Arbetsförmedlingen att under remisstiden för Landsbygdskommitténs betänkande och under regeringens behandling av Statens servicecenters förslag bordlägga frågan om centralisering, dels vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att Arbetsförmedlingen följer regeringens intentioner kring statlig närvaro.

Varje år har mer än 1 miljon personer på något sätt kontakt med Arbetsförmedlingen, och myndigheten har flera miljoner arbetsgivarkontakter. Alla arbetssökande och arbetsgivare ska ha goda förutsättningar att komma i kontakt med myndigheten och få lämpligt stöd. Digitaliseringens möjligheter ska användas, men fysiska möten kommer fortsatt att spela en viktig roll.

Det finns inte längre ett arbetsförmedlingskontor i varje kommun. Arbetsförmedlingen har sedan 2014 sett över och förändrat sitt kontorsnät i syfte att anpassa det till kundströmmarna, följa effekterna av digitaliseringen och skapa en grund för ett effektivt arbete med myndighetens uppdrag. Sedan Arbetsförmedlingen inledde sin översyn av kontorsnätet har stora förändringar skett i omvärlden, inte minst det stora antal asylsökande som har kommit till Sverige. De närmaste åren kommer att präglas av att många nyanlända med varierande utbildningsnivå och språkkunskaper ska etablera sig i hela landet, vilket har fått och fortsatt kommer att få stora konsekvenser för såväl arbetsmarknaden som kommunerna. Detta behöver beaktas av Arbetsförmedlingen framöver.

Regeringen anser att frågan om lokalisering av arbetsförmedlingskontor är viktig och gav därför den 8 juni 2017 Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa hur myndigheten säkerställer service och närvaro på rätt plats i hela landet, särskilt i kommuner med hög långtidsarbetslöshet eller många nyanlända samt i utsatta stadsdelar. Som en del av detta uppdrag ska myndigheten ha en dialog med kommuner och andra relevanta aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Uppdraget ska redovisas i februari 2018. Arbetsförmedlingen ska under uppdraget inte genomföra några förändringar som leder till minskad statlig närvaro, utöver dem som redan har beslutats. Vid eventuella mindre förändringar ska myndigheten särskilt beakta aspekter som hög långtidsarbetslöshet, nyanländas behov samt behovet av myndigheters närvaro i utsatta stadsdelar, mindre kommuner och landsbygdskommuner.

För att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet behöver vissa statliga myndigheters lokala serviceverksamheter organiseras på ett mer sammanhållet sätt. Regeringen gav den 7 september 2017 en särskild utredare i uppdrag att föreslå former för en mer sammanhållen statlig service på lokal nivå. Utgångspunkten är förslagen från Statens servicecenter och Landsbygdskommittén.

Avsikten är att Statens servicecenter från och med den 1 januari 2019 ska ansvara för en samlad serviceorganisation för statlig lokal service. Utredaren ska i ett första steg presentera en plan för när de lokala kontoren

ska tillhandahålla service avseende Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Skatteverkets verksamhet. Sedan ska utredaren presentera en plan för när service kan tillhandahållas för fler myndigheters räkning, bland annat för Arbetsförmedlingen. En sammanhållen organisation ger bättre förutsättningar att styra den statliga serviceverksamheten och erbjuda statlig lokal service av hög kvalitet på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Anf. 2 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Tack för ditt svar, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson!

Anledningen till min interpellation är att Arbetsförmedlingen hemma i Värmland har aviserat en översyn av kontoren i samtliga kommuner. De förändringar som föreslås är att kontoren i Grums, Hammarö, Kil och Munkfors tas bort. I Hammarö har kontoret redan stängts. Frågan har naturligtvis skapat en kraftig opinion och rönt stor massmedial uppmärksamhet i länet. Ansvariga kommunalråd i de kommuner som berörs har också haft ett flertal kontakter med bland annat mig.

Värmland är ett stort län, i många delar glesbefolkat. Flera kommuner brottas med arbetslöshet, samtidigt som vi under flera år har tagit ett stort ansvar i flyktingfrågan. I många delar av kommunerna har statlig service förlorats sedan många år tillbaka. Som exempel kan nämnas Munkfors kommun, som är en av de orter som föreslås tappa Arbetsförmedlingen. Den ligger i hjärtat av Värmland och har en arbetslöshet på ungefär 11 procent och ett stort asylmottagande.

Herr talman! Det är därför glädjande att regeringen har fört regionalpolitiken högt upp på agendan. Som exempel kan nämnas den pågående processen med utlokalisering av statliga jobb. Budskapet från regeringen är tydligt: Hela landet ska få del av regeringens positiva reformer. Att det finns statlig närvaro i kommuner ger inte bara bra service till invånarna – när man träffas och möts utvecklas samarbetet, och man får en större förståelse för varandras lokala situation. Det skapar bra förutsättningar för effektiva lokala lösningar, inte minst för Arbetsförmedlingens uppdrag. Man ska i detta sammanhang inte heller underskatta symbolvärdet.

Som du förstår, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson, är Arbetsförmedlingen en viktig spelare lokalt. I många delar av ditt interpellationssvar delar jag din och regeringens syn på behovet av att komma i kontakt med myndigheten och få lämpligt stöd. Det är också viktigt att lokala parametrar vägs in, exempelvis antalet asylsökande. Att regeringen har gett myndigheten i uppdrag att redovisa hur den säkerställer service och närvaro i landet är bra, och det är bra att det under tiden detta uppdrag pågår inte ska genomföras några större förändringar som leder till minskad statlig närvaro – utöver de beslut som redan har fattats.

Jag tycker i stort att det är jättebra ambitioner och intentioner. Vi jobbar på. Vi har verkligen fört upp frågan om att hela landet ska leva. Men det som bekymrar mig, arbetsmarknadsministern, är detta med ”utöver dem som redan har beslutats”. Innebär det att dessa fyra lokala kontor i Värmland är så att säga körda och kommer att läggas ned? Eller innebär det att de får respit för att man ska se vad som händer med utredningen framöver?

Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är en viktig fråga Mikael Dahlgvist tar upp. Jag hoppas att regeringen har varit tydlig med att vi vill föra politik för ett land som håller samman. Det handlar om att minska klyftorna mellan människor, men det handlar också om ett land som håller ihop regionalt – mellan stad och land och mellan olika delar av vårt land.

Därför har vi tagit beslut om att utlokalisera en lång rad myndigheter, och det är därför Arbetsförmedlingen jobbar aktivt med att placera de nya servicekontor man nu bygger upp i till exempel Söderhamn och Lycksele. Det är alltså tydligt. Arbetsförmedlingen jobbar inte med centralisering och ska inte heller jobba med centralisering.

Arbetsförmedlingen har dock alltid att förhålla sig till de förändringar som sker i samhället och förändringar i hur arbetssökande och arbetsgivare vill ha kontakt med förmedlingen. Många har önskat att de till exempel ska kunna registrera sig utan att åka dit fysiskt, via exempelvis bank-id. Det kan man göra med mycket annat. Arbetsgivare vill ofta ha en direktkontakt med någon som kan branschen hellre än att kunna gå in på ett lokalt kontor. Då måste Arbetsförmedlingen förhålla sig till ett önskat förändrat mönster i hur arbetssökande och arbetsgivare vill ha kontakt med myndigheten.

Myndigheten måste förstås också förhålla sig till hur befolkningen förändras samt hur arbetslösheten och de utmaningar Arbetsförmedlingen har att jobba med förändras över tid. Till exempel öppnar man ofta ett tillfälligt kontor när det sker ett större varsel. Nu har vi väldigt få varsel i Sverige, men detta är ett exempel på hur man måste agera. Därför bör man alltid göra det och se till att på det viset ha en effektiv användning av resurserna.

Eftersom regeringen tycker att frågan om lokaliseringen av kontoren är viktig har jag gett Arbetsförmedlingen det uppdrag som jag har redovisat för i svaret.

Värmland har 16 kommuner, och där finns i dag 15 kontor. Hammarö och Eda är de kommuner som inte har egna kontor, medan Torsby har två kontor. Det finns inga beslut om att stänga kontoren i vare sig Munkfors, Grums eller Kil.

Arbetsförmedlingen ska återkomma till mig i februari med förslag på hur man vill se på sammansättningen och lokaliseringen av sina kontor utifrån de riktlinjer som jag här har redogjort för. Några nya beslut om nedläggningar ska under denna tid inte tas. När det gäller de aktuella kontoren – Munkfors, Grums och Kil – är inga sådana beslut fattade och ska alltså inte heller genomföras.

Hur det kommer att bli framöver är en större fråga. Den frågan får vi dock ta i ett större sammanhang, när vi kan se till helheten. Jag tror att det är viktigt att se att när man talar om en effektiv användning av statens resurser handlar det också om att kunna ha ett effektivt samarbete med kommunerna och med arbetsgivarna. I denna fråga spelar det förstås också roll var man är lokaliserad.

Samtidigt ser vi att om allt fler väljer att ha en digital kontakt med Arbetsförmedlingen behöver vi mer distansservice – jag tycker att det är bra att kunna erbjuda medborgarna det. Då får man titta på andra former för att tillhandahålla statlig service, och där är de statliga servicekontoren en viktig pusselbit i det hela.

Anf. 4 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för ditt positiva svar!

Jag delar din bedömning och din uppfattning. Jag har goda erfarenheter av Arbetsförmedlingen, speciellt i mindre kommuner i Värmland, från min tidigare roll som kommunalråd.

Vi känner inte igen den kritik som ibland förs fram mot Arbetsförmedlingen. Man är väldigt flexibel lokalt och har ett bra samarbete med kommuner och lokala företag.

Processen som Arbetsmarknadsdepartementet och du, Ylva Johansson, driver för att man ska hitta lokala lösningar passar som hand i handske för mindre kommuner.

Jag är jättepositiv till detta, och jag är också jättepositiv till att vi ser över servicen. Som det är i dag har dessa kommuner ansvar för statlig service som polisen och Försäkringskassan. De blir i så fall ytterligare drabbade, vilket skulle bli ett hårt slag. Vår gemensamma utmaning är att få ut statlig service även i mindre kommuner utanför residensstäderna.

I det här fallet gick Arbetsförmedlingen kanske lite för långt i Värmland, tycker jag. Det är väl den kritik som går att ha mot myndigheten, även utifrån det som skedde just då med kraftig invandring och kraftig expansion. Till exempel görs i Grums en av Sveriges kanske största investeringar just nu – en miljardinvestering i pappersfabriken. Där har dock myndigheten sagt att man ger respit i två år.

Ditt klara besked i dag gläder mig väldigt, Ylva Johansson. Jag är nöjd med svaret, herr talman!

Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är roligt att höra om de goda erfarenheterna av Arbetsförmedlingen i Värmland. Det är ju en mycket stor myndighet, som finns över hela landet och i de allra flesta av landets kommuner. Detta betyder ju också att erfarenheten av Arbetsförmedlingen skiftar – en del har mycket goda erfarenheter, medan det på andra håll finns betydande utmaningar i form av saker som behöver förbättras. Det är en stor utmaning för myndigheten att jobba med detta.

När det gäller samarbetet med kommunerna har jag varit tydlig från första dagen med att Arbetsförmedlingen ska samarbeta mycket nära med kommunerna. Jag ägnade min första tid som arbetsmarknadsminister åt att resa runt och träffa kommunledningar tillsammans med Arbetsförmedlingen för att lägga grunden för hur vi ska lösa ungdomsarbetslösheten.

Nu kan jag med glädje konstatera att vi håller på att lösa ungdomsarbetslösheten. Vi klarar av en 90-dagarsgaranti. Nästa utmaning är de många nyanlända. Vi jobbar vidare med det spåret tillsammans med delegationen för unga och nyanlända, som underlättar detta samarbete.

Var man är lokaliserad är förstås inte avgörande för samarbetet, men det spelar roll för samarbetet. Detta är frågor som Arbetsförmedlingen har att väga in i det uppdrag som jag har gett myndigheten. Arbetsförmedlingen ska sedan återkomma till mig med en samlad bedömning vad gäller lokaliseringen.

Jag kan lova Mikael Dahlgvist att regeringen ser mycket allvarligt och seriöst på frågan om att säkerställa att vi har god statlig service i hela landet och att inte alla de viktigaste huvudkontoren ska ligga i Stockholm.

Anf. 6 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Det finns något som är paradoxalt i detta läge – exempelvis i Värmland, men det ser likadant ut i många län i vårt avlånga land. Någon sa på 90-talet att basindustrin håller på att dö ut. Min hemkommun Hagfors har ett världsledande företag som tillverkar verktygsstål och som också investerar miljardbelopp. Våra basindustrier i Värmland går riktigt bra.

Vår utmaning, Ylva Johansson, är att hitta arbetskraft och att få arbetskraften att vilja bo kvar i dessa mindre orter. Sådana parametrar på statliga myndigheters lokalisering ska man kanske inte väga in. Men det betyder mycket för symbolvärdet, och det betyder framför allt att man får en mer differentierad arbetsmarknad, som också gör att medföljande har goda chanser att få jobb.

Det är många gånger detta – att en partner ska få jobb – som är utmaningen för de kommuner som i dag söker mycket arbetskraft. Förr i tiden fick man ofta jobb hos polisen, Skattemyndigheten eller Arbetsförmedlingen.

Det har alltså att göra både med service och att skapa en dynamik på arbetsmarknaden. Framför allt har det att göra med att hitta arbetskraft, för alternativet – om vi inte hittar arbetskraft – är förfärligt.

Vi ser väldigt ljust på arbetsmarknaden, och nu har vi dessutom en hel del nyanlända svenskar som vi ska försöka att få in. Utmaningen är att bryta fördomar.

Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för en konstruktiv debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2016/17:594 om arbetslösheten i Södermanland

Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka nya åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att se till att sänka arbetslösheten i Sörmland.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är stark. Sedan regeringen tillträdde är det mer än 200 000 fler som har jobb. Omkring 70 procent av sysselsättningsökningen har tillkommit bland utrikes födda, och sysselsättningsgraden bland både inrikes och utrikes födda är nu den högsta sedan 2005, då SCB införde mätningar uppdelade på födelseland.

Arbetslösheten har minskat med mer än 1 procentenhet sedan regeringen tillträdde. Det mål som den tidigare regeringen satte upp 2014 om 5 miljoner sysselsatta till 2020 har redan uppnåtts.

Det kvarstår dock stora utmaningar. Andelen arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden har ökat under många år. Det gäller främst nyanlända och dem som saknar en fullföljd gymnasieutbildning. Regeringen arbetar målmedvetet för att fler ska komma i arbete.

Att fler går över till utbildning är avgörande för att minska arbetslösheten, för att möta arbetsmarknadens behov och för att långsiktigt komma till rätta med den tudelade arbetsmarknaden. I höstens budgetproposition avser regeringen att ytterligare förstärka Kunskapslyftet, som fullt utbyggt kommer att omfatta ca 90 000 utbildningsplatser till 2021.

Regeringen inför en utbildningsplikt för nyanlända och skärper kravet på alla arbetslösa i behov av utbildning att ta del av utbildning. Regeringen avser att införa en möjlighet till lån för att ta körkort, i ett första steg för vissa personer som varit arbetslösa under längre perioder, för att stärka deras möjligheter till jobb. Regeringen avser också att förenkla och förstärka anställningsstöden till arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa och nyanlända.

Sörmland har tagit, och tar fortsatt, ett stort ansvar för mottagande av nyanlända. Det är nödvändigt att alla kommuner är med och tar ansvar för mottagandet för att skapa bättre förutsättningar för nyanländas etablering. Regeringen har därför infört en bosättningslag som innebär att alla kommuner är skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning. Kommuner med goda förutsättningar ska ta emot fler.

Regeringen månar om ett Sverige som håller ihop. Därför omlokaliseras nu flera statliga myndigheter, varav delar av Strålsäkerhetsmyndigheten flyttar till Södermanlands län, närmare bestämt till Katrineholm. Detta är ett sätt att bidra till att det finns statliga jobb för tjänstemän och akademiker utanför de större städerna och ett sätt att ta vara på kompetensen i hela landet.

Regeringen har vänt stora underskott till överskott i statens finanser. Det ger oss goda möjligheter att nu investera kraftigt i insatser för en fortsatt stark sysselsättning och tillväxt.

Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag är väldigt bekymrad över mitt hemlän Sörmland, som ligger så strategiskt i landet och ändå har så hög arbetslöshet. Dessutom befinner sig Sverige i högkonjunktur. Arbetslösheten är på många håll i landet väldigt hög men nästan obefintlig i andra delar, för den svenska högkonjunkturen märks inte i hela landet.

Min hemkommun Flen, som ligger en timme med tåg från Stockholm och ännu kortare tid från Södertälje, har en stor arbetsmarknad som också tillhör Sörmland. Många pendlar naturligtvis hit från Flen för att arbeta. I Flen är det 16,1 procents arbetslöshet.

Flen är en kommun som har tagit emot många flyktingar och nyanlända. Vi har en lång, stolt tradition av att göra det också. Men jag tror inte att det någon gång historiskt har sett så här illa ut. Det var därför intressant när jag tog emot analytikern på Arbetsförmedlingen, som hade tittat på siffrorna för Sörmland, hur han förklarade orsakerna till att det är så hög arbetslöshet i Sörmland. Arbetslösheten är alltså 10,2 procent i länet.

Analytikern säger för det första att Sörmland är ett gammalt industrilän som haft svårt att ställa om, för det andra att ungdomar i Sörmland är mindre benägna än andra att studera på högskola och för det tredje att det är svårt för grupper som är födda utanför Europa att komma in på arbetsmarknaden. Jag tycker att hans analys är intressant. Det är en betydligt

bredare analys än att slentrianmässigt förklara arbetslösheten med att vi har tagit emot många nyanlända.

I Sörmland finns dessutom utrikes födda som efter många, många år inte har kommit in på arbetsmarknaden. Jag känner personer i Flens kommun som har varit utanför arbetsmarknaden i 20 år och som har gått runt i sfi-systemet gång på gång. Om man dessutom får barn ska man kunna fortsätta med sfi. Regeringen borde verkligen ta tag i detta för att hitta lösningar så att man kan ha med sig sitt lilla barn till undervisningen.

Jag var för några år sedan på studiebesök hos en utbildningsanordnare i Flen. Där hade man löst det på så sätt att man hade en öppen barnverksamhet i rummet bredvid. De kvinnor som jag träffade var tandläkare från Syrien. De kunde fortsätta att läsa sin sfi utan avbrott. Det kan vara en lösning att titta på.

Jag tog i går ut månadsstatistiken från Arbetsförmedlingen och försöker verkligen förstå varför det ser ut som det gör i mitt hemlän. Jag har tittat på människor födda i Sverige som bor i Katrineholms kommun, som har varit öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd och varit utan arbete i mer än 24 månader. Mellan augusti 2016 och augusti 2017 har den gruppen ökat med 14,6 procent. De har alltså varit arbetslösa mer än 24 månader.

I Flens kommun har öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd som är födda i Sverige ökat med 12,1 procent från augusti 2016 till augusti 2017. Jag tror inte att vi har haft några stora varsel under den här perioden. Jag har inget svar på vad det beror på, men jag är väldigt oroad över att det ser ut så här. Men man måste ha en politik som gör att företagen vågar och vill anställa.

Jag ser fram emot en fortsatt debatt med arbetsmarknadsministern kring detta.

Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det här är en jätte viktig fråga, för precis som Lotta Finstorp säger går det väldigt bra för Sverige, men det går inte riktigt bra för alla i Sverige. Därför behövs det en aktiv politik för att säkerställa att också de som av olika skäl står långt från arbetsmarknaden får en chans att ta del av den starka jobbtillväxt som vi har just nu.

Sanningen är att det är många företag som startar, växer och vill anställa. Det är inte där vi har det stora problemet i dag, utan det stora problemet är tudelat. Å ena sidan finns det många företag som letar efter rätt kompetens till de lediga jobben och å andra sidan har vi arbetslösa som inte passar för de lediga jobben, de som alltså står väldigt långt från arbetsmarknaden. Glädjande är att där kan politiken verkligen göra skillnad.

Lotta Finstorp citerade en analyschef på Arbetsförmedlingen som sa att det handlar om omställningsförmåga, om ungdomar med låg utbildningsnivå eller låg motivation för utbildning och om utrikes födda. Mycket av detta handlar om att göra stora satsningar på utbildningar, men det måste ske på ett flexibelt sätt.

Låt mig ta ett exempel på ett som jag tycker bra sätt att jobba, som vi kallar för lokala spår till jobb. Det gör man i Eskilstuna. Jag hade chans att göra ett besök där förra veckan. I och runt Eskilstuna växer det fram många

nya arbetsplatser inom lager och logistik. Det är jobb som inte kräver någon lång utbildning men som kräver yrkeskunnande för att man ska kunna ta dem. Man har nu i samarbete med branschen skapat en särskild utbildning riktad till nyanlända med sfi och yrkeskunnande inom lager och logistik. Jag fick träffa dem som hade börjat denna utbildning och de mycket engagerade och härliga lärarna som jobbade med denna. Eleverna berättade att det kändes som om de hade vunnit när de kom in på utbildningen, för de var så säkra på att de skulle få ett jobb när de var klara. Företagen ställer också upp med praktik och hjälper till med det som man behöver kunna. Och utbildningen anpassas så att man får träna svenska språket och får de yrkeskunskaper man behöver samlat.

Precis den här modellen tror jag att vi ska använda lokalt, för det är också ett sätt att kraftigt öka motivationen hos personer som kanske inte är jättemotiverade för studier. Men när det där jobbet finns synligt när man är klar med utbildningen ökar motivationen för många att både lära sig svenska och lära sig ett yrke.

Regeringen har gett ett uppdrag till Delegationen för unga och nyanlända att särskilt satsa på detta, och vi satsar utökade resurser i den budgetproposition som presenteras nästa vecka för riksdagen för att man ska kunna jobba mer med att utveckla de lokala jobbspåren till de jobb som finns ute i kommunerna. Det är motiverat med lite extra resurser, för det kostar på en del att ta fram särskilt utbildningsmaterial och att utforma utbildningarna så att de är anpassade för detta.

Den modell man nu använder i Eskilstuna vill jag förstås gärna sprida till många andra kommuner i Sörmland och till övriga landet. Jag tror att det är en framgångsväg för att skapa den viktiga bryggan mellan dem som står långt från arbetsmarknaden och de lediga jobben, som just nu är många.

Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Lokalt spår tror jag mycket på, eftersom förutsättningarna att anställa och våga anställa är väldigt olika ute i landet. Man kan inte lita på att högkonjunkturen kommer att hålla i sig några år till, även om det ibland i denna kammare låter som att det alltid skulle vara på det här sättet. Men vi som har varit med länge vet ju att den kommer att vika om några år, och då är vi inne i en lågkonjunktur. Därför gäller det att rusta både landet och människor inför kommande lågkonjunktur. Jag vill inte stå här och vara djävulens advokat, men vi vet alla att det är så det ser ut.

I valrörelsen 2014 var det ganska högljutt från Socialdemokraterna, och arbetsmarknadsministern kanske var den som var mest högljudd vad gällde till exempel att fas 3 skulle bort. Alla skulle få riktiga jobb i form av extratjänster och traineejobb. Jag skulle vilja att ministern bara nämner något om varför det inte har tagit fart.

Jag tror inte att de som är nyanlända är de som i första hand ska få extratjänster, för man behöver bli mer rustad. Men det finns andra som skulle kunna ta dem. Då tänker jag på dem som har varit arbetslösa längre än 24 månader. Mitt i en högkonjunktur är det så pass många som 14 procent i vissa delar i Sörmland som är arbetslösa och har varit det under så lång tid. Att de inte har fått in en fot på arbetsmarknaden under högkonjunktrens uppgång tycker jag är bekymmersamt.

Jag tror att man skulle behöva tänka mycket mer i hängrännor än i stuprör, och det har arbetsmarknadsministern och jag stått i den här kammaren och debatterat förut. Det går inte an att en minister försöker lägga pålagor på företagen medan en annan minister kämpar med näbbar och klor för att få fler människor att få ett riktigt arbete. Här måste man gå i takt. Signal-systemet – ta bara 3:12-reglerna – gör att man inte vågar anställa, för man vet inte vad det kommer att bli för förslag.

I ministerns svar nämns Strålsäkerhetsmyndigheten i Katrineholm. Det är jättebra att man flyttar ut den, men det är väldigt få av de långtidsarbetslösa som kommer att få arbete där.

I Katrineholm finns sedan tidigare en myndighet, IAF, där två av tre medarbetare är inpendlare.

Jag tänker att Strålsäkerhetsmyndigheten är högspecialiserad och att det inte är jättelätt att hitta alla de anställda i Sörmland utan att många kommer att pendla från Stockholm. Det kommer inte bli många arbetslösa sörmlänningar som kommer att få dessa jobb. Men kanske har någon som fått ett jobb i Sörmland en medföljare med hög akademisk utbildning som kan få jobb där.

Jag är oroad över hur denna problematik ska lösas. Jag tror att det snarare handlar om att släppa loss. Företagen måste få lättare regler. Allt detta hänger ihop. Då kan ännu fler våga anställa. Kanske måste man lätta på arbetsrättsliga regler för att företagen ska våga anställa.

Vad gäller utbildningskontrakt vet jag inte vad som har hänt med de åtgärder som inte riktigt har kommit igång. Jag ser siffror på hur få som har kommit in kontra vad som utlovades: I juli hade 425 personer fått en traineetjänst. Det kan vara fel siffror, jag vet inte, men det är mindre än 1 ½ procent av det uppsatta målet. Det är väl verkligen för dem som har varit utan arbete i mer än 24 månader som dessa arbeten skulle fungera bra.

Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det var många frågor från Lotta Finstorp, och jag ska försöka ta dem allihop.

När den gamla regeringen styrde hade Sverige skyhögt ungdomsarbetslöshet. En av de stora frågorna i valrörelsen var att vi skulle åtgärda detta, och vi lovade kaxigt att införa en 90-dagarsgaranti: Ingen ung människa skulle gå arbetslös mer än max 90 dagar. För att klara detta skulle vi införa traineejobb, utbildningskontrakt och annat.

Vi har gjort det, och vi har klarat ungdomsarbetslösheten. Glädjande nog har de allra flesta ungdomar kunnat få jobb även utan subventioner. Traineejobben, som riktade sig till ungdomar med gymnasiekompetens, blev överflödiga eftersom många ungdomar med gymnasiekompetens är eftertraktade på arbetsmarknaden. Därför avskaffas nu traineejobben.

Nu står vi inför nya utmaningar med långtidsarbetslösa och nyanlända. Vi ska klara det också. Det blir inte lätt, men vi klarade ungdomsarbetslösheten och ska klara även detta.

När man lyssnar på Lotta Finstorp kan man tro att det går dåligt för företagen i Sverige. Det gör det inte; det går jättebra för företagen i Sverige. Vi har en enormt stark tillväxt. Vi har en stor orderingång, stark export, få varsel inom det privata näringslivet och stark jobbtillväxt med över

100 000 nya jobb i den privata sektorn sedan denna regering tillträdde. Det går alltså väldigt bra för företagen. Deras största bekymmer är tillgången på kompetens, och här är de förstås beroende av en fungerande bostadspolitik och infrastruktursatsningar för att det ska kunna lösas.

Nej, att flytta Strålskyddsmyndigheten till Katrineholm är givetvis inte i första hand en åtgärd för att skapa jobb för den som är långtidsarbetslös eller nyanländ. Åtgärden handlar om att regeringen är övertygad om att det finns viktig kompetens som staten behöver också i Sörmland.

Lotta Finstorp tog också upp frågan om sfi för föräldralediga. Jag delar denna uppfattning, och därför anslår regeringen resurser för detta i den budget vi nu lägger fram så att man kan fortsätta med sfi även när man är föräldraledig.

Låt mig också säga något om de extratjänster som regeringen har infört och som delvis är en ersättning för fas 3. Det innebär att man blir anställd med riktig lön för att kunna utföra ett arbete som behöver göras.

I måndags var jag i Arboga. Där har man många nyanlända, och man har också problem med människor som har bott en längre tid i Arboga men fortfarande inte lärt sig bra svenska. De har tragglat runt på sfi utan att det riktigt har tagit fart. Nu har man erbjudit svenskfödda långtidsarbetslösa en extratjänst som språkstödjare.

Jag besökte en verksamhet där deltagarna går på sfi på förmiddagen och deltar i språkstödjande verksamhet på eftermiddagen för att träna på att prata. Den leddes av utbildad personal, men här fanns också personer som var anställda på en extratjänst och som tidigare var i fas 3. Jag pratade med en av dem, och hon sa att det var det bästa jobb hon hade haft. En annan svensk kvinna hade varit långtidssjukskriven och arbetstränade nu. Hon sa att hon blev glad varje dag hon kom till jobbet.

Det är ett exempel på en vinn-vinnsituation. Den som har stått långt från arbetsmarknaden får göra nytta och tjäna pengar eller arbetsträna för att komma tillbaka, samtidigt som många som kanske inte har talat tillräckligt mycket svenska för att få fart på språkutvecklingen får en helt avgörande och viktig språkträning.

Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Ministern säger att Alliansen misslyckades med ungdomsarbetslösheten. Man får inte glömma att vi först gick igenom en recession och därefter en mycket kraftig lågkonjunktur.

Det hade ju varit konstigt om regeringen inte hade klarat ungdomsarbetslösheten i den högkonjunktur som vi nu är inne i.

När det har varit en lågkonjunktur, och detta kan man följa i decennier, blir det dessutom en jobless growth. Man anställer inte lika många som fick gå när lågkonjunkturen kom. Nog om detta.

Jag tror också att lokala lösningar är bra. Vi måste släppa loss företagssamheten. Jag hör när jag är ute på företag att de har värsta orderingången men att de är osäkra på när konjunkturen kommer att vika och att om de anställer kan det bli problem när de sedan måste varsla.

Det finns alltså en osäkerhet, och därför vore det bra om ministern kunde titta på Moderaternas förslag. Där finns bra idéer för hur företagen ska våga anställa fler.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Jag tycker om samhällsdebattören Gunnar Wetterberg; han är mycket intressant. Han skrev nyligen i Expressen: ”Dagens optimism kan göra mig mörkrädd. Runt om i landet sitter ’ekonomisk expertis’ och förlänger glada kurvor tre-fyra-fem år framåt i tiden. Kommuner spekulerar i storvulen infrastruktur, regeringen prognostiserar generösa reformutrymmen, partierna bjuder över varandra om elcyklar och pensioner.”

Jag tror att det ligger något i detta. Gör regeringen inte rätt i högkonjunktur kommer vi att få sota för det i lågkonjunktur många decennier framåt.

Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Herr talman! Ja, vi har en god konjunktur, och den sjunkande arbetslösheten bedöms till mindre än hälften bero på konjunkturen och till mer än hälften bero på regeringens politik. Alla nya jobb och hela den sjunkande arbetslösheten är inte regeringens förtjänst, men en hel del är det.

Vi behöver rusta oss för andra tider, och det är precis det regeringen gör. Vi tog över stora underskott i statens finanser. Vi har nu vänt det till överskott. År efter år blir överskotten större och större, för vi vet att Sverige behöver det inför sämre tider.

I årets budget kan vi lägga 40 miljarder på reformer som gör att Sverige håller ihop och bygger Sverige starkare för framtiden. Samtidigt kan vi betala av 40 miljarder på statsskulden.

Det är viktigt för framtiden att vi minskar vår statsskuld och skapar oss ett utrymme. Det kommer att bli svårare tider, och då behöver vi utrymme i de offentliga finanserna. Det har regeringen sett till att skaffa, och det är bra för Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2016/17:596 om kompetensförsörjning inom företagshälsovården

Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig om jag avser att ge ett positivt besked om en medfinansiering av specialistutbildningen i arbetsmedicin enligt den modell som Stiftelsen Arbetslivsforum och Sveriges Företagshälsor arbetat fram. Hon har även frågat mig om så inte är fallet vilka åtgärder jag avser att vidta för att råda bot på den akuta bristen på ST-läkare inom specialistområdet arbetsmedicin.

Företagshälsovården har en viktig funktion när kompetensen inom den egna verksamheten inte räcker till för det systematiska arbetsmiljöarbetet eller för arbetet med arbetsanpassning och rehabilitering.

Det är angeläget att antalet läkare med specialitet i arbetsmedicin ökar. Regeringen gav därför Socialstyrelsen i uppdrag att under 2016 genomföra en förstudie om hur företagshälsovårdens kompetensförsörjning kan stödjas och komma med förslag på hur fler läkare kan välja att utbilda sig inom tilläggsspecialiteten arbetsmedicin.

Socialstyrelsens rapport är ett av flera viktiga underlag för regeringens fortsatta arbete för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro.

För att få fler läkare att utbilda sig inom tilläggspecialiteten arbetsmedicin har regeringen vidare avsatt 10 miljoner kronor årligen för stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning. Stiftelsen Arbetslivsforum beviljades som bekant medel under 2016 och 2017. Besked avseende tilldelning av bidrag lämnas årligen efter ansökan. Hur medlen kommer att fördelas bereds inom ramen för budgetprocessen.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Anf. 16 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det här är en väldigt angelägen fråga eftersom medelåldern bland företagsläkarna är mycket hög. Enligt statistiken är de flesta runt 68 år eller till och med lite över.

Svaret säger egentligen ingenting om framtiden utan bara om sådant som är gjort. Det är gott så, men man måste också tänka på hur det ska se ut framåt. Pengar har ju funnits för både 2016 och 2017, och det har resulterat i 23 läkare. Det är ungefär vad man mäktar med – det finns ju plats för max 14 per år – så det är inget att säga om det.

Förstudien om hur företagshälsovårdens kompetensförsörjning kan stödjas har gjorts av Stiftelsen Arbetslivsforum tillsammans med Sveriges Företagshälsor med ekonomiskt stöd från departementet. Man har utvecklat en modell för hur man skulle kunna göra. Det finns ju också frågor om till exempel huvudmannaskap. Nu blir det en ny myndighet som kommer att ta över detta. Det finns många frågor som jag brukar få när jag är ute och besöker företagshälsor.

Det handlar också om hur man ska finansiera modellen. Jag hoppas få svar i dag. Det är också många som lyssnar på debatten som undrar hur det kommer att bli framöver. Det finns alltså en stor osäkerhet eftersom det saknas besked från regeringen om man är beredd att medfinansiera utbildningen från och med nästa år. Därmed kommer bristen på ST-läkare inom arbetsmedicin att fortsätta öka.

I dag är det väldigt många kvinnor som är sjukskrivna för psykisk ohälsa, särskilt inom offentlig sektor. Då är det viktigt att tänka nytt även inom företagshälsovården.

När jag började fördjupa mig i den här frågan såg jag att bristen på företagsläkare bara blir större. Bland dem som verkligen har behov av företagsläkare finns räddningstjänst, tågtrafiken, sjöfarten och delar av flyget. De är helt beroende av att det finns företagsläkare som kan utfärda intyg.

Jag har förmånen att vara ledamot av Socialstyrelsens rättsliga råd. Där beslutar vi bland annat om medicinska dispenser för olika yrkesmän och yrkeskvinnor. Om vi inte har väldigt bra underlag från specialistläkare inom arbetsmedicin kommer vi att fatta felaktiga beslut. Det hänger mycket ihop med att man säkrar upp att denna kompetens finns inom arbetsmedicin.

I avvaktan på att en statlig myndighet kan ta över huvudmannaskapet är Stiftelsen Arbetslivsforum och Sveriges Företagshälsor beredda att driva utbildningen vidare. Men allting blir liksom lite lappat och lagat innan man tar höjd för hur det faktiskt ska se ut framöver.

Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Först till den konkreta frågan: Man har ansökt om pengar, och man kommer att få svar när beredningsprocessen är klar. Svaren lämnas direkt till dem som har ansökt om pengar och inte i interpellationssvar. Besked kommer i svaret på den projektansökan man har gjort gällande medfinansiering av utbildningen.

Detta med företagsläkare är en jätteviktig fråga. Det råder mycket stor brist på företagsläkare. Vi kan dessutom lägga till hur åldersstrukturen ser ut. Medelåldern bland dem som arbetar som företagsläkare är extremt hög. Det är mycket stora utmaningar.

När den gamla regeringen lade ned Arbetslivsinstitutet, som tidigare ansvarade för den här utbildningen, förvärrades problemen. Jag ska inte säga att allting beror på detta, för jag tror att det också är andra saker som har medverkat, men det är klart att det inte blev lättare av att Arbetslivsinstitutet lades ned.

Också den tidigare regeringen tyckte att detta var en viktig fråga och satsade riktade pengar, ganska stora summor, på just företagshälsovården. Men det lyckades inte. Pengarna användes inte, och man fick inte till stånd den samordning som man hade velat se. Detta är inte någon alldeles lätt sak. Man kan lätt konstatera att det är en stor och viktig fråga och ett allvarligt problem som måste lösas, men det gäller också att skapa lösningar som kan säkerställa kompetensförsörjningen på ett vettigt sätt.

Pengar finns avsatta i budgeten. Nu får den nya myndigheten ett särskilt ansvar för detta. Jag har nyligen tillsatt en organisationsutredning som har att förbereda den nya myndigheten, Myndigheten för arbetsmiljökunskap, som ska starta den 1 juni, lokaliserad i Gävle. Jag tror att det är viktigt att vi får ett tydligt ansvar för den här frågan hos den nya myndigheten. Jag har inga illusioner om att det är jättelätt att lösa kompetensbristen. Vi kommer säkert också i fortsättningen att behöva jobba på flera olika spår för att säkerställa detta. Men jag tror att det är klokt att lägga ansvaret på den nya myndigheten. Besked om de sökta pengarna kommer i vanlig ordning.

Anf. 18 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det gläder mig att arbetsmarknadsministern ser den problematik som finns när det gäller arbetsmedicin och företagsläkarnas tillhörighet. Det är ju väldigt knepigt med huvudmannaskapet. Det hoppas jag att den nya myndigheten kan lösa.

Landstingen har ju inget uppdrag från sin huvudman när det gäller företagsläkarna. Det gör att ingen tar riktigt ansvar för att de ska få kompetensutveckling och ST-behörighet.

Utbildningsministern gick ut med att antalet platser på läkarutbildningen ska öka med 440 framöver. Jag vet inte om arbetsmarknadsministern kan svara på detta, men jag undrar om detta också inkluderar de platser som behövs för företagsläkarna. Det är en fråga som det vore jättebra att få svar på. Eller ligger platserna för företagsläkare utanför de 440? Jag vet inte.

Man tänker inte på att det bland företagsläkarna också finns till exempel försäkringsläkare hos Försäkringskassan. Kompetensförsörjning behövs i alla led för att man ska få till bra beslut för den enskilde. Sedan vet

jag också att man i hälsovården inom Försvarsmakten också är mycket oroad över kompetensförsörjningen inom företagshälsovården, som ju behövs för att hantera den stridande personal som är förlagd här hemma.

Detta är en stor fråga, och många är oroade för hur det ska bli. Som ledamot i det rättsliga rådet har jag funderat mycket på vad som händer om vi inte har bra underlag när vi ska fatta dessa svåra beslut.

Företagshälsovården i sig spelar en viktig roll som experter inom området arbetsmedicin. Den expertisen finns inte inom primärvården på samma sätt. Dessa läkare är verkligen experter, och de finns inte i primärvården. Tidigare sysslade företagshälsovården med arbetsskador som var mer fysiska. I dag handlar det om arbetsrelaterad ohälsa som först och främst är psykisk, vilket kräver mycket god kunskap inom den delen av arbetsmedicinen.

Den skrämmande statistiken över åldersfördelningen visar att 60 procent har fyllt 68 år. Detta visar att bristen framöver kommer att bli akut. Jag tycker att människor ska få arbeta så länge de vill och kan, men vi ser att detta är som att rulla en snöboll i blötsnö – den kommer bara att bli mindre och mindre.

Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att Lotta Finstorp är nära svaret på sin egen fråga när hon pekar på det splittrade huvudmannaskapet och utbildningen av specialister i arbetsmedicin, som det ju handlar om här. Där är det landstingen som är huvudman, men ofta är det inte i landstinget de färdiga läkarna ska arbeta. Detta påverkar möjligheterna att inrätta ST-tjänster.

Jag tror att frågan om antalet platser på grundutbildningen inte är den relevanta frågan här, utan det handlar om att få till stånd specialistutbildningen. Jag tror ändå att frågan om huvudmannaskapet och det långsiktiga ansvaret är något som vi löser med den nya myndigheten. Säkert kommer vi att behöva återkomma till fler frågor som rör detta, och jag ser fram emot att fortsätta debattera den här frågan med Lotta Finstorp och många andra som är engagerade i detta.

Anf. 20 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag hoppas nu att de som sitter och väntar på ett besked kommer att få det snart och att frågan inte blir glömd. Detta måste fortsätta att vidareutvecklas, eftersom företagsläkarna måste finnas för en mängd olika specialiteter. Jag har tidigare nämnt försvaret och Försäkringskassan samt dispensförfarande inom vissa yrkeskategorier.

Nu är det bara upp till bevis och att man fortsätter att utveckla detta och kopplar ihop det med hur sjukskrivningarna faktiskt ser ut på arbetsmarknaden i dag. Vi måste ha specialister som kan dessa frågor kopplat till arbetsmiljö.

Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan försäkra Lotta Finstorp om att ingenting här ska glömmas utan utvecklas.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2016/17:592 om statsministerns ansvar för att rädda Findus

Anf. 22 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat statsministern när och på vilket sätt han – eller hans medarbetare – fick information om möjligheten till ett möte med representanter för Findus ägarsfär, vilka motiv som ligger bakom statsministerns eller hans medarbeters beslut att inte medverka vid ett sådant möte utan i stället skicka en annan representant, vilka överväganden statsministern samt regeringen gjorde avseende de argument som skulle framföras vid mötet samt på vilket sätt samtalen skulle föras, bland annat med hänsyn till eventuella språkproblem.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Beskedet om nedläggningen av Findus produktion i Bjuv kom i mars 2016. Regeringen har sedan dess haft en kontinuerlig dialog med ledningarna för såväl Findus som Nomad Foods, Bjuvs kommun, Region Skåne och andra berörda aktörer.

Som ett led i denna dialog bjöd jag, som ansvarig för bland annat frågor om livsmedelsproduktion, i december 2016 in ledningen för Nomad Foods till ett möte i februari 2017. Då hade försäljningen av anläggningen med tillhörande mark i Bjuv startat. Syftet med mötet var bland annat att informera mig om status för processen samt att informera om hur regeringen avser att stötta den fortsatta utvecklingen i Bjuv och Skåne.

Med hänsyn till den försäljningsprocess som fortsatt pågår vill jag inte närmare kommentera mötet med Nomad Foods eller andra kontakter som regeringen har i det här ärendet.

Interpellationen berör dock en mycket viktig principiell fråga gällande vad regeringar kan och bör göra vid affärsuppgörelser inom näringslivet. När det gäller försäljningen av anläggningen i Bjuv är regeringen ingen förhandlingspart, utan det är Nomad Foods beslut. Det är inget som regeringen bör eller ska ha några synpunkter på. Så ser det ut i en marknads ekonomi, och det tror jag inte är något som Jonas Jacobsson Gjörtlér vill ändra på.

Staten har en viktig roll att spela vid större varsel eller omställningar i näringslivet, och den nationella nivåns stöd till berörda individer och orter ska främst tillhandahållas genom de ordinarie system och resurser som finns.

Regeringen har dessutom ytterligare förstärkt statens förmåga att stödja vid större varsel och strukturomvandlingar på enskilda orter. Tillväxtverket fick i februari 2017 regeringens uppdrag att vid varsel och omställning bistå berörda orter med de erfarenheter, resurser och kunskaper avseende omställningsarbete som myndigheten förfogar över. Det är något som har efterfrågats av de orter som tidigare berörts av omställningar liknande den i Bjuv.

Regeringen beslutade i juli 2017 om medel till Region Skåne för att genomföra insatser som stärker innovationer i livsmedelskedjan och stöder utvecklingen av innovativa livsmedelsföretag. Regeringen kommer att fortsätta arbeta för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för att livsmedelsföretag ska välja att ha sin produktion i Sverige.

Herr talman och åhörare! Jag tackar landsbygdsministern för svaret på denna interpellation.

När beskedet damp ned våren 2016 om att verksamheten vid Findus anläggning i Bjuv skulle avvecklas var det en bomb i Livsmedelssverige. Det chockade och skakade om hela branschen, inte bara i Skåne och i nordvästra Skåne där anläggningen är placerad utan i hela landet.

Detta har faktiskt varit ett av de stora svenska flaggskeppen i svensk livsmedelsförsörjning som kombinerar det som skulle kunna vara och har varit vår styrka i Sverige, nämligen bra förutsättningar för att odla och ha ett fungerande jordbruk samt stor kunskap när det gäller förädling och vidareutveckling av livsmedelsprodukter, det vill säga hela livsmedelskedjan. Det är så otroligt viktigt att dessa delar hänger ihop. Livsmedelskedjans förädling behöver en fungerande primärproduktion, det vill säga lantbruket. Det omvända gäller också, det vill säga att ett fungerande lantbruk måste ha en förädlingsnäring som kan ta hand om delar av de råvaror som produceras.

Det var ett ganska högt tonläge från regeringen när detta besked kom. Man hörde slagorden: Ingen ärtä ska flytta till Tyskland.

Den frustration som fanns även i Regeringskansliet i fråga om detta beslut tror jag var ärligt menad. Samtidigt tycker jag att det var uppenbart att självkritiken när det gäller vilka konkurrensförutsättningar som man generellt har gett våra näringar i landet, och i synnerhet livsmedelsproduktionen, hela tiden har lyst med sin frånvaro. Har vi verkligen i Sverige gjort vad vi kan för att ge dessa näringar så goda förutsättningar som möjligt för att de ska kunna växa och finnas kvar här?

På förslag av regeringen gjordes en överenskommelse med oss i Alliansen om bland annat mål för en livsmedelsstrategi. Detta klubbades igenom här före sommaren. Jag har tidigare sagt, och jag vet att landsbygdsministern och jag är överens i den delen, att detta är mycket värdefullt. Det ger en bra grund och ett fundament för att näringarna ska kunna växa framöver. Detta kräver dock också åtgärder som kan leva upp till de mål som är satta.

Detta handlar dock om mer långsiktiga åtgärder för att stärka konkurrenskraften. Då behövs det inte minst sänkta kostnader i form av lägre skatter, regelförenklingar och färre särkrav.

Men i ett kortare perspektiv och i en mer akut situation, som den som uppstod våren 2016, menar jag att regeringen också har ett ansvar för att åtminstone försöka agera.

Det stämmer, som landsbygdsministern säger, att regeringen per automatik inte är en förhandlingspart i ett sådant skede. Det är ett privat företag, och det har rätt att fatta sina beslut. Men regeringen kan ändå vara en viktig aktör, därför att man kan vara den kanske tyngsta aktören och tyngsta kraften när det gäller att framföra viktiga argument som har en bredare klangbotten än den rent kortsiktiga ekonomiska, som företaget kanske har behövt förhålla sig till, och för att belysa en del aspekter som kanske inte har kommit fram under processen fram till beslutet.

När en möjlighet då ges för regeringen att vara delaktig i en sådan process och att medverka vid ett möte för att framföra den typen av argument med en tyngd som regeringen kan ha men som kanske inte så många andra

kan ha, menar jag att det är otroligt viktigt att regeringen också tar den chansen.

Herr talman! Därför var det lite anmärkningsvärt när det i en artikel i slutet av sommaren dök upp information om att regeringen inte har agerat på det sätt som man skulle förvänta sig när en sådan situation uppstod. Jag tycker inte att landsbygdsministern riktigt svarar på hur man agerade, och jag vill gärna att detta svar utvecklas lite mer.

Anf. 24 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag har verkligen värdesatt Jonas Jacobsson Gjörtler som politiker, inte minst i det arbete som låg bakom att vi fick livsmedelsstrategin i land här i riksdagen. Han tog verkligen ett ansvar där, och det tycker jag att ledamoten ska ha en stor eloge för. En fungerande livsmedelskedja berör både livsmedelsindustrin och lantbruket. Lantbruket är lika beroende av att det finns en industri som industrin är beroende av att det finns ett lantbruk.

Herr talman! När jag tog del av den här interpellationen blev jag mycket förvånad. Som politiker har jag lång erfarenhet av att samarbeta med näringslivet. Det skulle aldrig falla mig in att som politiker gå in i en process där privata företag ska träffa en affärsuppgörelse mellan varandra. Den erfarenheten har jag sedan mycket lång tid från den kommunala verksamheten. Man ska aldrig gå in i den biten.

Vid tiden för mitt möte med Nomad Foods i februari i år hade koncernen inlett en försäljningsprocess. Det fanns då flera potentiella köpare av Findusanläggningen. Här kan inte och ska inte en regering gå in och styra. Ledamoten Jacobsson Gjörtler, vi måste respektera marknadsekonomins spelregler, och det vet jag att du också tycker. Därför är det helt oförståeligt att du som moderat skriver en interpellation som denna.

Anf. 25 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Landsbygdsministern! Jag tror att vi kanske pratar om olika delar av processen och möjligen också om olika möten. Det landsbygdsministern beskriver är att man inte ska gå in i en process och störa den eller aktivt försöka att motverka ett fattat beslut. Jag har respekt för den synpunkten, och jag delar åsikten att det handlar om en marknadsekonomi. Därför måste dessa delar kunna fungera av sig själva.

Men så som det beskrivs i den artikel som jag refererar till handlar det om en inbjudan till att medverka vid ett möte, och det är en helt annan sak. När man får en sådan inbjudan att medverka vid ett möte med ägarsfären är frågan vad regeringen gör då. Det finns ingenting som säger att regeringen måste tacka nej till att aktivt delta i ett möte när en sådan situation uppkommer.

Det som landsbygdsministern beskriver tolkar jag som ett möte som har skett på landsbygdsministerns initiativ i februari 2017. Det var bara ett år efter att beskedet kom och då processen redan var igång. Det som beskrivs i den artikel som jag refererar till är ett initiativ som har tagits från ett annat håll.

I artikeln framgår det inte huruvida regeringen har haft möjlighet att kommentera och ge sin bild av det som har hänt. Det var ett viktigt skäl för mig att skriva den här interpellationen och ge regeringen möjlighet att

redogöra för hur man hanterade processen. Stämmer den bilden som ges i nyhetsartikeln? Vad är regeringens bild?

Men till min förvåning väljer regeringen att inte ge någon bild och inte förklara hur man har agerat. När regeringen väljer att inte bemöta den kritik som här framförs, då är det svårt att tolka det på annat sätt än att det ligger en del i den kritik som framförs.

Här har regeringen ett utmärkt tillfälle att bemöta det som kanske kan uppfattas som orättvisa eller felaktiga anklagelser. Om man inte har fått möjlighet att redovisa sin syn kanske man tycker att artikeln är missvisande. Då finns det tillfälle nu. Den här interpellationen har ju gett ett perfekt sådant tillfälle.

De frågor som jag ställde i min interpellation kvarstår således. När och på vilket sätt fick statsministern information om möjligheten att ha ett möte med representanter för Findus ägarsfär? Vilka motiv ligger bakom statsministerns beslut att inte medverka vid ett sådant möte utan i stället skicka en annan representant? Och slutligen: Vilka överväganden gjorde statsministern och regeringen när det gäller de argument som skulle framföras vid det här mötet och på vilket sätt skulle samtalen föras?

Jag tycker inte att jag har fått några svar, men jag ser fram emot att kanske få det nu.

Anf. 26 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Ledamoten refererar till en tidningsartikel. Jag vill upplysa Jonas Jacobsson Gjörtlér om att den här personen över huvud taget inte var med på det här mötet. De diskussioner som fördes på mötet kommer jag inte att återge. Jag har lång erfarenhet av att jobba med näringslivsutveckling och jag följer de spelregler som gäller inom näringslivet vid den här typen av kontakter.

Sedan nedläggningsbeslutet kom i mars 2016 har regeringen haft en kontinuerlig dialog och följt utvecklingen. Vi har haft en dialog med Findus, med ägaren Nomad Foods, med Bjuvs kommun, Region Skåne och andra berörda parter. I april träffade näringsministern ledningen för både Findus och ägarbolaget Nomad Foods. Jag har haft möten med konsortiet när det gällde Bjuv. Statssekreterarna Backteman och Lindström på Näringsdepartementet har haft kontakter med inblandade parter. Dessutom har det funnits en särskild kontaktperson på departementet som har sysslat med den här frågan.

Herr talman! Det sorgliga är att Jonas Jacobsson Gjörtlér inte är den enda som ställer den här typen av frågor. Även Ann-Charlotte Hammar Johnsson, moderat, har frågat mig på vilket sätt jag har agerat för att förhandlingarna skulle bli framgångsrika.

Jag ställer mig frågan: Vad är det som händer med Moderaterna? När privata företag gör upp med andra privata företag ska en regering inte gå in och förhandla. Att jag ska stå här i Sveriges riksdag och upplysa om detta är faktiskt ganska pinsamt.

Herr talman! Förra månaden meddelade Findus att hela Nomad Foods ärtförädling i Europa ska flyttas till Skåne. Det ersätter givetvis inte nedläggningen av Findus. Vi vet ju inte ens om denna satsning hamnar i Bjuv. Likväl är det positivt och goda nyheter som vi ändå ska välkomna.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Anf. 27 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag måste säga att det ändå är rätt anmärkningsvärt att landsbygdsministern tycker att det är sorgligt att ledamöter i den här kam-maren agerar på uppgifter som man får om hur regeringen har agerat för att värna och stärka konkurrenskraften för livsmedelsnäringen och att le-damöter i ett konkret fall tar tillfället i akt och frågar om man hade varit inbjuden till ett möte som skulle kunna påverka förutsättningarna för att ha kvar en av våra främsta flaggskeppsindustrier på livsmedelsområdet. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att landsbygdsministern väljer att ut-trycka det på det sättet.

Frågan är inte heller formulerad på det sätt som har antytts här, att re-geringen aktivt skulle gå in och störa eller förhindra ett privat företag att fatta beslut. Detta handlar om en möjlighet att informera och ge sin bild av ett möte.

Frågan utgår från en nyhetsartikel, så det är inget som jag har tagit ur luften, utan det rör som om en intervju med den tidigare vd:n för Findus där han ger den här bilden. Annars hade man kanske inte behövt att fästa så stor vikt vid den om det hade varit ett fritt kåseri. Det här grundar sig på en intervju som borde ha ganska stor insikt i detta och som lägger ut texten på ett rätt så tydligt sätt.

Därför tycker jag återigen att det är väldigt anmärkningsvärt att rege-ringen inte bemöter påståendena om man nu tycker att de är så felaktiga i stället för att anklaga mig och andra ledamöter och säga att det sorgligt att vi engagerar oss i den här frågan.

När beskedet kom att man ska förlägga en mindre del av verksamheten till Sverige är det tyvärr symtomatiskt att landsbygdsministern beskriver det som en framgång. Det är bra att något placeras här och inte någon an-nanstans, men det kan inte betraktas som en framgång när ett stort företag som Findus försvinner och regeringen inte tar sitt ansvar.

Anf. 28 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att vi är många som engagerar oss i näringslivsutveckling, det är inte fel. Men man måste ändå komma ihåg att vi lever i en marknadsekonomi där det finns spelregler. En regering ska absolut inte gå in och störa den här typen av förhandlingar.

Jag hade möte med Nomad Foods som ägde rum den 21 februari. Den mäklare som hade hand om försäljningen uttalade sig veckan innan i en stor artikel – jag kan lämna över den till ledamoten. Det framgick då att det fanns fler intressenter och att det pågick förhandlingar.

Jag vet att du egentligen inte vill att politiker ska gå in och styra privata affärsuppgörelser, Jonas Jacobsson Gjörtler. Ändå vill du att jag ska redo-göra för regeringens och Regeringskansliets interna arbete i fråga om vem som pratar med vem.

Vad som händer med Bjuv är väldigt viktigt för mig. Därför kommer jag inte att tillåta att något politiskt spel stör det arbete som nu sker i Bjuv. Försäljningsprocessen pågår fortfarande. Den är inte klar. Regeringen har vissa kontakter i detta, men vi måste ändå vara överens, Jonas Jacobsson Gjörtler, om att marknadsekonomin spelregler gäller här. Regeringen kan inte gå in i en process mellan två olika privata företag.

Herr talman! Innan jag sätter punkt för denna debatt måste jag ändå säga en sak: Vi har en lång valrörelse framför oss. Jag hoppas, Jonas

Jacobsson Gjörtlér, att vi kan få upp debattnivån. Man kan inte skjuta på alla bollar. Det blir lätt självsmål. Och det är ganska tydligt var bollen har hamnat den här gången.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:588 om it-läckaget på Transportstyrelsen

Anf. 29 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit med anledning av läckaget av sekretessbelagda uppgifter i och med Transportstyrelsens it-upphandling. Vidare har Oscarsson frågat mig om när Försvarsdepartementet informerades om läckaget.

Tjänstemän vid Försvarsdepartementet fick i februari 2016 information från Justitiedepartementet om säkerhetsrisker i samband med Transportstyrelsens outsourcing. Även Näringsdepartementet medverkade. Därefter informerade mina tjänstemän mig i mars 2016. Informationen var övergripande och berörde Försvarsmaktens verksamhet. Den handlade om de risker som uppstått rörande kvalificerade skyddsidentiteter och civilt registrerade militära fordon.

I samband med att jag fick informationen meddelade Försvarsdepartementets tjänstemän att de hade varit i kontakt med Försvarsmakten. De hade då fått besked om att samverkan i ärendet hade skett mellan myndigheten och Säkerhetspolisen samt att Försvarsmakten tidigt hade vidtagit skadebegränsande åtgärder och att det inte påkallades några åtgärder från regeringens sida. Jag informerades också om att Säkerhetspolisen hade inlett en förundersökning.

Ansaret för den myndighet som har begått ett fel, Transportstyrelsen, ligger under Näringsdepartementet, och ansaret för den utredande myndigheten, Säkerhetspolisen, ligger hos Justitiedepartementet. Mitt ansvar i det här fallet var att försäkra mig om att den myndighet som ligger inom Försvarsdepartementets ansvarsområde, Försvarsmakten, hade vidtagit nödvändiga skadebegränsande åtgärder och inte hade behov av ytterligare beslut från regeringens sida. Försvarsdepartementet hade inget koordinerings- eller samordningsansvar i frågan.

Givet att Försvarsmakten tidigt hade vidtagit åtgärder för att hantera de potentiella risker som hade uppstått på grund av Transportstyrelsens utkontraktering samt att en förundersökning pågick bedömde jag på mina tjänstemäns inrådan att det inte fanns skäl för mig att vidta några ytterligare åtgärder. Vidare försäkrade jag mig vid mötet med tjänstemännen om att uppföljning av frågan skulle ske.

Efter det att jag fick informationen i mars 2016 har Försvarsdepartementets tjänstemän vid ytterligare tillfällen haft kontakt med Försvarsmakten för att följa upp myndighetens åtgärder.

Att Försvarsmakten tidigt vidtog skadebegränsande åtgärder bekräftades av överbefälhavaren den 24 juli 2017 på en presskonferens. Överbefälhavaren förklarade också att i och med de åtgärder som Försvarsmakten tidigt vidtog har händelsen på Transportstyrelsen inte haft påtaglig påverkan på Försvarsmaktens samlade operativa förmåga. Vidare konstaterade

överbefälhavaren att risken som har uppstått kommer att kunna hanteras. Chefen för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must, har också inför försvarsutskottet förklarat att på grund av de åtgärder som har vidtagits har inte den svenska försvarsunderrättelseförmågan påverkats märkbart negativt.

I februari 2017 delgav Försvarsmakten Säkerhetspolisen en menbedömning, men som jag just har konstaterat hade då skadebegränsande åtgärder redan vidtagits av Försvarsmakten. Av den icke sekretessbelagda delen av menbedömningen framgår också att Säkerhetspolisen hade bett Försvarsmakten att avvakta med eventuella egna utredningar som skulle kräva samråd med Transportstyrelsen till dess att förundersökningen var avslutad.

Förundersökningen är numera avslutad, och mot bakgrund av detta har jag informerats om att Försvarsmakten formellt har hemställt hos Transportstyrelsen att få en samlad bild av vilken information, bland annat personuppgifter, fordonsuppgifter och uppgifter som rör totalförsvars- och beredskapsplanering kopplade till Försvarsmakten, som Transportstyrelsen har i sina system. Jag har också fått information om att Transportstyrelsens svar inte har föranlett Försvarsmakten att ändra sina bedömningar om påverkan på operativ förmåga eller försvarsunderrättelseverksamhet.

Sammanfattningsvis har Försvarsdepartementet sedan problem med Transportstyrelsens utkontraktering av it-tjänster uppmärksammades haft kontakt med Försvarsmakten för att försäkra sig om att myndigheten har vidtagit skadebegränsande åtgärder. Åtgärder hade alltså vidtagits och potentiella risker för Försvarsmaktens verksamhet hanterades. Några krav på åtgärder eller beslut från regeringens sida inom mitt ansvarsområde har inte påkallats av Försvarsmakten.

Anf. 30 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att lite grann gå igenom vad som har hänt och vad vi vet.

Vi går tillbaka till den 1 april 2015. Då bestämmer sig Transportstyrelsen för att outsourca och lägga ansvaret för skötseln av flera register till det internationella it-företaget IBM. Det var Maria Ågren som skrev på beslutet. I databasen fanns förutom information om alla fordon i Sverige även körkortsinnehavares personuppgifter. Man nämner även körkortsinnehavare med skyddad identitet. Där fanns också information om flygplatser, vägar, broar, bepansrade fordon, civila fordon som Försvarsmakten har och mycket mer.

I maj 2015 uppdagades en rad problem med upphandlingen med IBM. Utländska tekniker på IBM som ska genomföra flytten av data hade inte säkerhetsgranskats. Generaldirektör Maria Ågren beslutar att ”göra avsteg” från lagar som skyddar känsliga uppgifter, nämligen säkerhetsskyddslagen, personuppgiftslagen samt offentlighets- och sekretesslagen, och myndighetens egna krav på informationssäkerhet. Därmed gavs utländska tekniker full tillgång till hemlig information utan säkerhetskontroll.

I juni var personalen på Transportstyrelsen och Trafiksäkerhetsverket orolig och larmade Säpo, som får reda på att it-driften ska gå ut till tekniker och skötas från Tjeckien och Rumänien. Man inleder en granskning. Det kom också fram att IBM i sin tur hade outsourcat en del av verksamheten till företag i bland annat Serbien. Senare samma år, närmare bestämt den

25 november 2015, rekommenderar Säpo ett omedelbart stopp för affären, men varningen förbises.

I januari 2016 inleds förundersökning mot Maria Ågren gällande vårdslöshet med hemlig uppgift. Hon misstänks ha fattat beslut som kan röja hemliga uppgifter. Samtidigt fick ministrarnas kollega Anders Ygeman reda på händelsen. I februari informerade Maria Ågren sitt departement och de ansvariga statssekreterarna om förundersökningen och de avsteg som hon hade beslutat att göra.

I mars samma år gick outsourcad personal av misstag ut med uppgifter om fordonsägare med skyddad identitet till en mängd företag. Transportstyrelsen skickade också ut sekretessbelagda uppgifter två gånger. För att åtgärda misstag skickade Transportstyrelsen ett öppet mejl med samtliga registrerings- och chassinummer för alla de bilar som ägdes av personer med skyddad identitet till berörda företag, som ombads att själva rensa bort hemliga data. Det var vid denna tidpunkt som försvarsministern fick den här informationen.

Ett år senare, i januari 2017, fick Maria Ågren sluta med motiveringen att ”regeringen och den tidigare generaldirektören har haft olika syn på hur arbetet ska bedrivas”.

När en så här viktig sak sker på it-säkerhetens område, är det då inte naturligt att det tas upp i det nationella säkerhetspolitiska rådet? Är det inte naturligt att försäkra sig om detta och att ta upp det med kollegan Ygeman och framför allt med statsministern?

Anf. 31 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Jag har den senaste tiden haft anledning att gång på gång upprepa att jag anser att försvarsministern i den nu sittande regeringen har rätt inställning och rätt reflexer i de försvarspolitiska sammanhangen. Detta säger jag även om jag samtidigt menar att det inte har skett vare sig några substantiella tillskott till vår försvarsekonomi eller för den delen något närmare samarbete med Nato.

Men min poäng, herr talman, är att ansvarsutkrävandet för den så kallade it-skandalen varken är någon skönhetstävling eller någon politisk ko-handel. Det är illa att statsrådet inte informerat statsministern eller för den delen Sveriges riksdag. Men min kritik handlar om att statsrådet vetat att brottslig verksamhet mot rikets säkerhet pågått under nästan ett och ett halvt år utan att han för den skull agerat för att avbryta denna.

Herr talman! Det här är inte den Peter Hultqvist som jag har lärt känna de senaste sju åren.

När man ser helhetsbilden av den här processen leds man oundvikligen fram till frågan: Var någonsin avsikten att riksdagen eller för den delen den svenska allmänheten någonsin skulle få veta vad som hänt? I ljuset av de informationsproblem som uppenbarligen har funnits i Regeringskansliet och det stora antal ministrar och tjänstemän som känt till det hela framstår det som synnerligen märkligt att ingen larmat och att ingen agerat. Men även om direktiv om tystnad utgått från centralt håll ändrar heller inte detta det ansvar som envar underkunnig minister har att agera.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag för min del klargöra att det som framkommit här i dag och under de senaste veckorna inte på något sätt förändrat min bild av försvarsministerns roll och underlåtenhet i den här affären.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Anf. 32 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Försvarsministern utvecklar i sitt svar något av en tidtabell. Låt mig i likhet med kollegan Oscarsson påminna om en del saker! Någon gång senhösten 2015 börjar kunskap och information om säkerhets-haveriet på Transportstyrelsen spridas, och det börjar styckevis och delt komma insikter om detta. I februari 2016 får försvarsministerns statssekreterare kännedom om det inträffade, och sedan försvarsministern själv i mars 2016. Statsministern har bekräftat att han fick kännedom om detta i januari 2017. Slutligen fick svenska folket reda på detta någon gång i juli 2017 – tack vare medierna, inte på något annat sätt.

Då är frågan vilka åtgärder som har vidtagits. Försvarsministern utvecklar det i sitt svar. Han säger att han bland annat tagit kontakt med Försvarsmakten för att förvissa sig om att rätt åtgärder vidtagits.

Den intressanta fråga som ändå måste ställas, och förhoppningsvis också besvaras, är varför det bland de åtgärder försvarsministern vidtar inte ingår att på något sätt försäkra sig om att statsministern har kännedom och kunskap om det inträffade och varför det inte i något fall, från det att försvarsministern själv får vetskap om detta i mars 2016 och fram tills medierna avslöjar det i juli 2017, föreligger någon åtgärd om att informera svenska folket, riksdagen eller oppositionen. Där tycker jag att försvarsministern är ett väldigt stort och viktigt svar skyldig.

Vad som har hänt efter att medierna började rapportera, utöver att medier och journalister rotat i detta, är till exempel att kollegor som Allan Widman och Mikael Oscarsson liksom jag själv börjat ställa skriftliga frågor och formulerat ett antal andra frågor. Vi har också haft utskottssammanträden, som av försvarsministerns partivänner anlagats för att ha sandlådeformer och vara ett politiskt spel – ett politiskt spel som hitintills har kostat två statsråd, en generaldirektör och en statssekreterare deras uppdrag.

Den fråga som man ändå måste ställa är: Varför har det i åtgärds katalogen inte ingått att man på något sätt skulle informera? Försvarsministern säger att det inte är hans ansvar att berätta om den myndighet som har gjort fel. Nej, men det kanske är hans ansvar att berätta om den myndighet som har gjort rätt – det framgår i interpellationssvaret att han har försäkrat sig om att Försvarsmakten vidtagit åtgärder. Jag citerar: ”Åtgärder hade alltså vidtagits och potentiella risker för Försvarsmaktens verksamhet hanterades.” Varför inte berätta för statsministern, svenska folket, riksdagen eller oppositionen om detta? Dessutom måste jag upprepa en fråga som Allan Widman ställde: Vad är det egentligen, herr talman, som indikerar att någon från regeringen hade planerat att på något sätt berätta om säkerhets-haveriet på Transportstyrelsen innan medierna rapporterade i juli 2017? Det är allvarliga och viktiga frågor som kräver svar.

Anf. 33 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag vet inte hur många gånger jag har redogjort för motiven för mitt och departementets agerande. Jag vet inte heller hur många gånger jag har berättat om Försvarsmaktens olika typer av åtgärder för att motverka de eventuella risker som fanns i det här sammanhanget.

När jag fick den här informationen hade Försvarsmakten vidtagit åtgärder på de punkter där jag fick information att det fanns problem inom Försvarsmakten. Det var sättet att motverka det som kallas för brottet, som

inträffat redan tidigare och som Försvarsmakten hanterade, för att minimera skadorna. Det har informerats om detta i försvarsutskottet vid åtminstone två tillfällen samt på presskonferens, och det har offentliggjorts många gånger. Men det tycks på något vis som att det faktum att Försvarsmakten har vidtagit de här åtgärderna, vilket var den information jag fick, inte har något värde i den allmänna debatten. De har dock faktiskt gjort ett bra jobb på den här punkten.

Det var inte Försvarsmakten som var den felande myndigheten, utan det var Transportstyrelsen, som låg under Näringsdepartementet. Statsministern hade utpekats att det var infrastrukturministern som skulle sköta informationen gentemot Statsrådsberedningen. Det finns en ansvarsprincip i departementen för vem som sköter vad i olika lägen. Jag känner också till hur information överförs till Statsrådsberedningen.

Man kan naturligtvis fundera på många saker här. Nu ska det också göras en KU-granskning. Jag vill bara påminna herrarna om vad Dagens Nyheter skriver i dag: "Transportstyrelsen fattade redan sommaren 2014 beslut om att göra avsteg från myndighetens it-säkerhetsregler. — — — Sommaren 2014 beslutade den ställföreträdande generaldirektören Jacob Gramenius" om detta. Det slutade sedermera med att han lämnade sin tjänst. Jonas Bjelfvenstam, nuvarande generaldirektör, säger så här: "Som jag sagt i tidigare sammanhang så ser jag allvarligt på att man överträder gällande lag och våra interna riktlinjer."

På den tiden var Catharina Elmsäter-Svärd ansvarig minister. Hon svarar så här på några frågor i Dagens Nyheter:

"Känner du till att Transportstyrelsen i augusti 2014 fattade ett beslut om att göra avsteg från sina informationssäkerhetsriktlinjer?"

– Nej, det känner jag faktiskt inte till. I augusti 2014 så var jag förvisso minister men då var vi mitt uppe i valrörelsen och annat."

Tycker herrarna att det är ett tillfredsställande svar?

"Tycker du att du borde ha fått information om det?"

– Det är jättesvårt att säga utan att veta mer om det. Jag kan faktiskt inte svara på det."

Tycker herrarna att det är ett tillfredsställande svar?

Sedan fortsätter man: "Myndigheterna har alltså gjort avsteg från sina it-säkerhetsriktlinjer, men du tycker inte att du borde ha fått reda på det?"

– Man har riktlinjer för att man ska förhålla sig till dem. Men det innebär ju också att man emellanåt kan göra avsteg generellt. I detta fall vet jag inte orsaken till varför man har gjort avsteget."

Jag har försökt att redovisa korrekt vad jag har gjort och inte gjort i de här sammanhangen. Tycker ni att detta är ett tillfredsställande svar? Oscarsson har nu möjlighet att ge *mig* ett besked. Kommer du att KU-anmäla Elmsäter-Svärd, driva det vidare och ta upp en granskning också av era egna i detta? Det finns mycket som man kan behöva titta på i den här affären, även det som hände före förra valet.

Anf. 34 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Försvarsministern behöver inte vara orolig. Jag är säker på att konstitutionsutskottet kommer att gå till botten med detta och titta på alla sidor. Det är så viktigt att alla kort läggs på bordet. En grundkritik som jag har fört fram är att regeringen tycks ha något slags taktik som går

ut på att man berättar en del av sanningen men inte hela sanningen. Det är det som är ett skäl till att vi står här.

Som förut har sagts var planen att detta aldrig skulle komma upp på radarn, men genom journalisters arbete kom det fram. Ni har haft information om det länge. Försvarsministern har haft information om det sedan mars 2016 och din statssekreterare sedan månaden innan. Ett år senare kommer det fram till statsministern.

Sedan hade statsministern en presskonferens som jag tror att nästan hela svenska folket såg. Där började han med att tala om haveriet som hade skett på Transportstyrelsen. Jag är övertygad om att en stor del av svenska folket insåg att det inte bara är ett haveri på Transportstyrelsen. Det är ett haveri hos regeringen, en dysfunktionalitet som är bedövande, där viktig information som gäller rikets säkerhet inte når fram till statsministern och inte heller till det nationella säkerhetspolitiska rådet.

Frågan som svenska folket ställer sig är naturligtvis: Vad finns rådet till för? Det sas vid den presskonferens som hölls inför att statsministern som nybliven statsminister skulle lansera det här att man här skulle ta upp för landet viktiga frågor. Här skulle man bland annat ta upp it-hot och it-säkerheten. Är detta då inte någonting att tala om? Är det inte någonting att tala om att det här finns en myndighet som går mot rött ljus inte bara en gång? Man springer mot blinkande röda ljus. Man varnas, men man kör på ändå.

Den här informationen når fram, och försvarsministern är drabbad. Det departement och den myndighet du ansvarar för är drabbad. Det var också Ygeman. Han ansvarade för det civila försvaret och du för det militära försvaret. Ni var båda drabbade. Ni hade informationen, men ni gick inte vidare. Ni informerade inte. Det kan vara bra om det kommer fram.

Du kanske tog upp det ändå och försökte säga: Herr talman, herr ordförande, eller vad ni säger på era möten, jag har en sak jag måste informera om! Eller var det kanske som Ygeman sa vid ett tillfälle: Jag kunde inte informera, för det fanns inga säkra rum? Jag vet inte om det var ett skämt eller varför han sa det så.

Det var en sådan viktig sak och att Försvarsmakten här har att göra med en myndighet som är så slarvig att alla körkort kommer på vift, all information om våra vägar och allting. Det Säpo har sagt är att man måste se all information som förlorad och kommen i främmande makts hand. Varför? Jo, därför att så många under så lång tid icke kontrollerade människor har haft informationen och också kan kopiera.

Herr talman! Detta är också ett problem. Det kan vara ett problem i morgon. Det kan bli ett problem i morgon, om en vecka, om ett år eller om tre år. Det är nu en Zapad-övning. Hur är det? Vad tror försvarsministern? Har det kommit i Rysslands händer? Har det kommit till någon terrorgrupp, eller ha det kommit i någon annan grupps händer? Vad är svaret?

Anf. 35 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Låt oss vara överens om att det har funnits ett potentiellt säkerhetshot. Eller som både den militära underrättelsetjänsten och Säkerhetspolisen har sagt: Man måste betrakta uppgifterna såsom varande rövda, och man måste betrakta det som att de också är rövda till felaktig hand.

Hitintills har säkerhetsläckaget kostat en generaldirektör, två ministrar och en statssekreterare.

Debatten som vi nu för är utifrån försvarsministerns eget ansvarsområde. Jag upprepar min fråga. Vad är det som indikerar, herr talman, att det över huvud taget finns någonting som visar att man från regeringens sida hade tänkt informera svenska folket, riksdagen och oppositionen om inte medierna hade rapporterat om detta i juli 2017? Försvarsministern vet om detta i mars 2016. En generaldirektör får gå i januari 2017. Statsministern bekräftar att han vet det i januari 2017, och sedan blir det juli 2017 när medierna rapporterar om det.

Herr talman! Vi har en mängd olika former för att föra samtal även när det gäller sekretessbelagda uppgifter. Man kan ha partiledaröverläggningar, man kan ha det via utskott, och man kan ha det via Utrikesnämnden. Vi har dessutom vår egen försvarsgrupp. Ingenstans under alla dessa månader har man frivilligt försökt berätta om det säkerhetshot som har funnits.

Då måste man ställa sig frågan: Varför har man inte velat informera? Varför har inte försvarsministern sett det som sitt ansvar att försäkra sig om att statsministern vet att Försvarsmakten har vidtagit rätt åtgärder? Försvarsministern säger att Försvarsmakten har gjort ett bra jobb. Jag är benägen att tro det. Men varför har man då inte rapporterat om att man har gjort det här jobbet till statsministern, riksdagen och oppositionen? Det är de frågorna som kräver svar.

Anf. 36 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Om jag ska tro på Oscarsson i det här sammanhanget förväntar jag mig först och främst att han nu personligen kommer att agera för att det sker en ordentlig uppföljning av regeringens ansvar före skiftet 2014. Det borde vara ett rimligt ryggradsagerande från Oscarssons sida eftersom ordvolymen är rätt så hög i sammanhanget. Red ut vad Elmsäter-Svärd har för ansvar i detta! Red ut varför det skulle outsourcas så in i vassen, varför den förra regeringen drev den typen av frågor så pass hårt och varför det var en nyliberal eufori kring just detta!

Det är dags att dra en gräns för hur långt man kan gå när det gäller outsourcing och att markera att vissa saker i samhället inte kan outsourcas. Den ideologiska blindhet som har lett till den typen av situationer måste man få ett slut på. Det ingår också i de direktiv som Stefan Löfven har lagt fram i det här sammanhanget.

Jag vill också påminna om vad man har informerat utskottet om. Försvarsmakten vidtog tidigt åtgärder. De har inte haft påtaglig påverkan på Försvarsmaktens samlade operativa förmåga, det vill säga it-säkerhetsproblemen. Vidare konstaterar överbefälhavaren att risken som uppstått kommer att kunna hanteras. Chefen för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten har också inför försvarsutskottet förklarat att på grund av de åtgärder som vidtagits har inte den svenska försvarsunderrättelseförmågan påverkats märkbart negativt.

Man kan naturligtvis spekulera och dra upp visioner och bilder av olika scenarier i det här sammanhanget om vad som potentiellt kan ha hänt åt både det ena och det andra hållet. Jag håller mig till att lita på det man

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

säger från Försvarsmakten, hur de ser på hur det har hanterats och de eventuella risker som finns i sammanhanget. Detta har man tagit på allvar. Försvarsmakten vidtog åtgärder så fort de kunde i sammanhanget.

Hade huvudproblemet legat på Försvarsmakten och det var där som de grundläggande felen hade begåtts hade det självklart varit mitt ansvar att se till att tala med statsministern och på olika sätt driva den här frågan. Nu var det så att Transportstyrelsen låg under Näringsdepartementet, och därför var den delen deras ansvar att reda ut. Det som åligger vårt departement är gjort. Där har vi uppfyllt våra förpliktelser i sammanhanget.

När det gäller redovisning hade vi omedelbart när detta inträffade en presskonferens där myndigheterna mycket tydligt redovisade vad man hade gjort.

Man kanske skulle värdera att myndigheterna hade vidtagit åtgärder på ett tidigt stadium och att de gjorde vad de kunde för att lösa ut frågan. Det är en viktig parameter.

Det har nu levererats mycket material till konstitutionsutskottet. De kommer säkert också att ställa ytterligare frågor; det är ju så det går till i denna typ av utredningar. Jag har ingen som helst indikation på att det finns någon som har någon avsikt att hålla på att mörka eller på annat sätt undanhålla information i detta sammanhang. Däremot upplever jag en hög ambition att verkligen ta rätt på vad som har hänt, för det är ett viktigt underlag för att vi ska kunna sätta stopp för överdriven och alltför långtgående outsourcing i framtiden och en överideologiserad syn på frälsningen i den typen av åtgärder.

Det är alltså dags att dra en gräns för vad som kan och inte kan outsourcas i statlig förvaltning. Det är en kritik som bör riktas också mot den förra regeringen.

Anf. 37 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Låt oss då klara ut att vad man än gör och vad man än outsourcar eller inte måste man följa Sveriges rikes lag. Det är nummer ett.

Vad gäller KU-anmälan har försvarsministern redan blivit bönhörd. Det finns redan en sådan KU-anmälan, och man kommer att granska hela historien inklusive den förra regeringen.

Låt oss bara repetera vad det är som har hänt. Vi har ett it-haveri. Vi har en minister, Anna Johansson, som hade noll koll på sitt departement. Vi har två ministrar, Anders Ygeman och Peter Hultqvist, som fick information i februari mars ett år tidigare. De hade informationen, de var drabbade och de var ansvariga – den ene för det civila försvaret och den andre för det militära försvaret. De informerade inte. De informerade inte statsministern och inte det nationella säkerhetspolitiska rådet. Och de informerade inte riksdagen. Försvarsministern borde veta att den här kammaren, riksdagen, finns till för att vi bland annat ska kontrollera regeringen. Men vi kan inte fullgöra vår uppgift om vi inte får information.

Ni fick information om detta; försvarsministern personligen fick det för ett och ett halvt år sedan. Du vet att det finns möjligheter att på olika sätt ordna så att man kan berätta sekreta saker, och det finns olika kanaler. Enligt uppgifter i SVT har detta inte ens varit uppe i Utrikesnämnden. Det är lagstadgat, så det är en allvarlig sak. Det står i grundlagen att ni måste informera om viktiga saker.

Frågan kommer tillbaka: Varför gjorde ni ingenting för att också stoppa det pågående läckaget, som kan vara det värsta sedan Berglings och Stig Wennerströms tid? Varför gjorde ni ingenting för att stoppa det pågående läckaget?

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Anf. 38 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag vet inte om budskapet inte går fram till Oscarsson. De åtgärder som myndigheterna vidtog och hade vidtagit när jag, och då också Försvarsmakten, fick information handlade om att stoppa risker och läckageproblematik. Det var därför man höll på och arbetade med detta. Det är oerhört grundläggande för all samlad information som har getts i ärendet fram till nu. Jag kan beklaga om detta budskap inte har gått fram, för det är det som har varit hela uppgiften för de tre myndigheter som har varit inblandade. Annars hade detta varit en väldigt märklig situation.

Om ingen form av åtgärder hade vidtagits skulle jag ha kunnat begripa mycket av kritiken. Men nu vidtogs åtgärder, och det har också redovisats resultat av olika typer av menbedömning.

Jag måste upprepa: Om det hade varit mitt ansvar att ha Transportstyrelsen under Försvarsdepartementet skulle jag ha haft ett ansvar för att sköta alla dessa informationer som Oscarsson pekar på. Men nu ligger inte Transportstyrelsen och inte heller Säpo under Försvarsdepartementet, utan under Försvarsmakten – som när jag kontrollerade läget hade vidtagit åtgärder på ett brett fält på dessa två områden: civilregistrerade bilar samt skyddspersoner. De hade jobbat aktivt med detta, och det måste värderas. Det måste framgå, eftersom det på något vis här ges en bild av en handlingsförlamning som är monumental. Myndighetsdelen har fungerat.

När det gäller Elmsäter-Svärd: Följ upp artikeln nu! Det räcker inte att bara säga att det finns någon allmän anmälan till konstitutionsutskottet. Ha lite ryggrad nu, och anmäl också just denna del och den ministern! Gör en ordentlig uppföljning!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2016/17:590 om försvar mot ballistiska robotar

Anf. 39 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta så att Sverige blir delaktigt i ett gemensamt försvar av vårt närområde mot ballistiska robotar samt om svensk delfinansiering av sådan förmåga är aktuell.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Mot bakgrund av den försämrade säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde ökar betydelsen av att stärka bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Sverige är militärt alliansfritt.

Tillsammans med en rad andra vapensystem är ballistiska robotar en del av den hotbild som det svenska försvaret ställs inför. Hotet från ballistiska robotar kan därför inte ses isolerat utan måste ses i ett bredare operativt sammanhang. Detta ställer krav såväl på utvecklingen av ett starkt

svenskt luftförsvar som på olika typer av skyddsåtgärder för att skapa ut-
hållighet och redundans.

I vårändringsbudgeten för 2017 tillfördes 500 miljoner kronor för sats-
ningar på det svenska försvaret. Regeringen har tillsammans med Mode-
raterna och Centerpartiet den 16 augusti enats om att utöver de satsningar
som genomförs som ett resultat av försvarsuppgörelsen 2015 och överens-
kommelsen om vårändringsbudgeten för 2017 förstärka det svenska för-
svaret ytterligare. Från och med 2018 ska därför ytterligare 2,7 miljarder
kronor per år tillföras för att stärka den militära förmågan och förmågan
inom totalförsvaret.

Luftvärn är en väsentlig förmåga för Sveriges säkerhet. Anskaffning
av ett nytt luftvärnssystem med medellång räckvidd inleds under inneva-
rande period och fullföljs under kommande försvarsbeslutsperiod, 2021–
2025.

Det svenska försvaret stärks samtidigt som våra internationella samar-
beten fortsätter att utvecklas. Någon svensk delfinansiering av ett gemen-
samt försvar med verkansdelar mot ballistiska robotar är dock inte aktuell.

Anf. 40 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för det svar som ändå gavs! I
december 2014 mottog försvarsministern en utredning som bar namnet
Luftförsvarsutredningen 2040. Det var en utredning som var parlamenta-
risk och som hade jobbat under lång tid.

I en bedömningsruta som finns i utredningen på s. 287 skrivs följande:
Konventionella ballistiska robotar och kryssningsrobotar utgör redan i dag
men i allt högre utsträckning 2040 ett så pass allvarligt hot mot såväl luft-
försvaret som övriga Försvarsmakten och landet att detta hot måste beak-
tas.

Lite längre ned fortsätter man, också i bedömningsrutan: Sverige kom-
mer att behöva samverka med andra stater för att skapa ett skydd mot kon-
ventionella ballistiska robotar och avancerade kryssningsrobotar. Ett ak-
tivt skydd kan endast uppnås genom internationellt samarbete, till exempel
för att kunna upptäcka och bekämpa inkommande robotar.

Herr talman! I utredningen satt representanter för det socialdemokra-
tiska partiet. Det är tre stycken riksdagsledamöter som samtidigt var med-
lemmar av försvarsutskottet: Anna-Lena Sörenson, Peter Jeppsson och
Eva Sonidsson. Ingen av dessa ledamöter har inlämnat någon reservation
eller något särskilt yttrande där man invände mot utredningens slutsatser.
Faktum är att den i utredningen också sittande vänsterpartisten, Torbjörn
Björklund, inte heller reserverade sig mot slutsatserna.

Jag förstår det nu som att statsrådet inte är beredd att låta Sverige sam-
verka med andra länder kring ett sådant här försvar mot ballistiska robotar.
Då blir min fråga: Vad är argumentationslinjen för försvarsministern? Har
kärnvapenavskräckningen i världen totalt sett minskat de senaste tre åren?
Eller gör Sverige nu anspråk på att helt på egen hand bygga upp ett mis-
silförsvar mot ballistiska robotar och kryssningsrobotar?

Anf. 41 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag vill särskilt understryka det som sas i mitt interPELLA-
tionssvar här tidigare: ”Luftvärn är en väsentlig förmåga för Sveriges sä-
kerhet. Anskaffning av ett nytt luftvärnssystem med medellång räckvidd

inleds under innevarande period och fullföljs under kommande försvarsbeslutsperiod.”

Det är ett konstaterande som jag tycker är viktigt att framhålla i det här sammanhanget. Jag ska inte gå in i någon diskussion om kriterier. Det är frågor som i så fall sköts av de myndigheter som är ansvariga i sammanhanget.

Man kan naturligtvis välja olika nivåer på hur man samarbetar. Jag kan nämna ett projekt som heter Nimble Titan som är ett multinationellt forum under amerikansk ledning vars verksamhet syftar till att gynna kunskaps- och informationsutbyte avseende integrerade luft- och missilförsvarsfrågor. Fokus för den dialogen ligger på politisk och militärstrategisk nivå, och arbetet bedrivs bland annat genom seminarier och spel. Utgångspunkten är fiktiva motståndare i en situation tio år in i framtiden.

Syftet med vårt deltagande i Nimble Titan är att inhämta information och bygga upp en policy och militärkompetens rörande integrerat luft- och missilförsvar. Särskild vikt läggs vid att testa samarbetsformer samt att inhämta kunskap om till exempel folkrättsliga frågor. Sverige ska inom ramen för Nimble Titan verka för transparens i robotförsvarsfrågor.

Fokus för det svenska deltagandet är att utveckla förståelse och kunskap om politiska likaväl som militära konsultations- och samarbetsmekanismer och planering av integrerat luft- och missilförsvar vid en annalkande krissituation. Särskild vikt läggs vid frågor avseende strategisk kommunikation i sådana situationer och också vid att utveckla förståelsen för det svensk-finska försvarssamarbetet.

Som jag inledde mitt inlägg med att säga kommer vi att förnya det medelräckviddiga luftvärnssystemet. Där har vi rb 97 Hawk, och det är det som ska ersättas. Det här är en prioriterad fråga under den tid som nu kommer framöver. Vi får väl återkomma till kompetensfrågor i det sammanhanget.

Anf. 42 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Det är alldeles utmärkt att Sverige deltar i studiecirklar om folkrättsliga problem som hör samman med missil- och robotförsvar. Men ingenting av det som försvarsministern säger leder väl kammaren till att tro att det där kommer att utvecklas till något verkligt försvar mot dessa mycket farliga vapen.

Jag måste ställa frågan till försvarsministern: Har Peter Jeppsson, Eva Sonidsson och Anna-Lena Sörenson kommit till felaktiga slutsatser när de skriver det de gör i luftförsvarsutredningen? Var Peter Hultqvist som dåvarande ordförande i försvarsutskottet och gruppleddare för den socialdemokratiska kommittén helt okunnig om vad ledamöter från hans parti tyckte och tänkte och skrev i den här utredningen?

Herr talman! Jag uppfattar att försvarsministern menar att ett medelräckviddigt luftvärn kommer att utgöra ett tillräckligt skydd mot ballistiska robotar som från rymden närmar sig svenskt territorium. Har jag uppfattat det rätt på den punkten, försvarsministern? Ska Sverige bygga ett eget missilförsvar, och kommer de drygt 2,7 miljarder per år som försvarsministern nu hänvisar till efter den senaste uppgörelsen att räcka för att bygga ett effektivt skydd mot ballistiska robotar och kryssningsmissiler?

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Anf. 43 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! För det första har Widman inte rätt i beskrivningen av ekonomin kring upphandlingen av ett medelräckviddigt luftvärnssystem. Det ligger redan en hel del pengar i befintlig budget. De 2,7 miljarderna ska också användas till en hel del andra saker.

När det sedan gäller den här typen av frågor vill jag upprepa att det jag sa väldigt tydligt var att man väl får återkomma till vilka kriterier som gäller för den här upphandlingen i ett senare skede och vilka förmågor som i så fall ingår i det här sammanhanget. Jag tänker inte gå vidare i den diskussionen i dag av skäl som är tydligt förklarliga.

Det räcker för mig att i dag konstatera att vi ska göra en upphandling av ett medelräckviddigt luftvärnssystem och att den processen ska påbörjas i närtid. Det krävs också ett bemyndigande från Sveriges riksdag för att detta ska kunna genomföras.

Sedan får vi återkomma i ett senare skede med kriterierna för eventuella förmågor i det här sammanhanget. Widman behöver inte göra någon ytterligare tolkning än exakt det som jag säger i nuläget. Sedan får vi återkomma med ytterligare information i ett senare skede.

Ett gemensamt robotförsvar ställer helt andra krav också säkerhetspolitiskt och vidgar begreppen en hel del när det gäller ett sådant ställningstagande. Det är sådant man i så fall måste värdera i en betydligt bredare kontext än vad vi kan göra här i kammaren i dag.

Jag vill alltså understryka att ett gemensamt försvar med verkansdelar mot ballistiska robotar inte är aktuellt som det ser ut i nuläget.

Anf. 44 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Det är helt uppenbart att Peter Hultqvist underkänner sina socialdemokratiska kollegors bedömningar i *Luftförsvarsutredningen 2040* där man var enig. Men jag vill till protokollet anmäla, herr talman, att jag helt delar utredningens slutsatser: Det finns inga som helst möjligheter för Sverige att på egen hand bygga upp ett fungerande försvar mot ballistiska robotar. Detta har alla länder som är i Sveriges storlek insett för länge sedan. Inget annat nordiskt land och inget land av vår storlek ute i Europa försöker på egen hand att bygga den här formen av förmågor. Det kräver samarbete.

Jag är glad och nöjd över att en offentlig utredning mycket tydligt har konstaterat detta, och jag förstår försvarsministerns svar som att vi svenskar, vi som bor här i vårt land inte, vare sig direkt eller indirekt, kommer att omfattas av något missilförsvar.

Anf. 45 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Allan Widman får naturligtvis stå för sina egna slutsatser i det här sammanhanget, och man kan dra iväg långt i de här arrangemangen. Tekniskt samarbete när det gäller den här typen av produkter och den här typen av förmågor är väl *en* sak. Sedan beror det på vad man lägger i ordet "gemensamt" och vad det sedan i ett utvecklat skede leder till för typ av förpliktelser och vad det omfattar.

Det finns många frågor som man måste kunna ge ett svar på när man använder den här typen av begrepp. Men tekniskt sett och produktutvecklingsmässigt sett är det här kompetenser som vi måste tillföra oss i ett internationellt samarbete men också på en internationell marknad. Det är

inget konstigt med det. Sedan är det fråga om vad man lägger i begreppet ”gemensamt försvar” och vad man i det yttersta drar ut det till för konsekvenser.

Det jag har försökt säga är att det kanske inte är helt enkelt att bara säga rakt av: Nu går vi in i ett gemensamt robotförsvar.

Jag har gett mitt svar här i interpellationsdebatten, och det är det som gäller för regeringens del.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 10 Frågestund

Frågestund

Anf. 46 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av utbildningsminister Gustav Fridolin, försvarsminister Peter Hultqvist, miljöminister Karolina Skog samt statsrådet Anna Ekström. Utbildningsminister Gustav Fridolin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde eller rör dennes tjänsteutövning.

Regeringens hållning i asylprövningsfrågan

Anf. 47 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin.

I går var det en aktuell debatt i kammaren om migrationspolitiken och situationen för ensamkommande barn. Det är självklart en mycket viktig och angelägen fråga som påverkar enskilda.

Det är viktigt att vi värnar den ordning vi har, med individuella bedömningar där det är myndigheters och domstolars kompetens och inte politikens nyckfullhet som avgör. Vi ska inte ha ett system där andra faktorer än just asylskäl är avgörande. Det är inte långsiktigt, och det är inte human. Det är väldigt viktigt att det här området inte präglas av osäkerhet.

I gårdagens debatt framkom en splittring mellan migrationsminister Heléne Fritzén och Miljöpartiets gruppleddare i riksdagen, Maria Ferm. Regeringen gav ett besked och Miljöpartiet i riksdagen ett annat.

Prot. 2017/18:4
14 september

*Svar på
interpellationer*

Utifrån det vill jag fråga utbildningsministern: Vilken är regeringens gemensamma hållning?

Anf. 48 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag vill tacka riksdagsledamoten för frågan.

Precis som ledamoten redovisar gör regeringen inga asylprövningar – längre, ska tilläggas. Jag var en av dem som arbetade hårt för att få till denna ordning, som innebär att prövningar av ansökningar om uppehållstillstånd görs först i myndighet och därefter i oberoende domstolar.

Det betyder dock inte att regeringen inte har ansvar för att följa utvecklingen för personer som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige. Regeringen har ansvar för lagstiftningen. Och regeringen har ansvar för att upprätthålla rättssäkerheten.

Diskussionen i går som riksdagsledamoten beskriver, och som alla riksdagens partier deltog i, handlade just om vilken lagstiftning vi vill ha och om hur vi ska upprätthålla rättssäkerheten. Det var utifrån det en bra diskussion.

Anf. 49 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret. Men jag önskar ändå att få ett klarläggande. Som ministern säger är det viktigt att det är myndigheterna och sedan domstolar som prövar de här frågorna och att det inte råder någon osäkerhet om detta. Men i debatten i går var det tydligt att det rådde stor osäkerhet om vad som ska gälla.

Utifrån ministerns svar behöver jag ett klarläggande. Står ministern inte bakom sitt eget partis politik?

Anf. 50 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jo, det gör jag helt och fullt. Och Miljöpartiets politik är känd.

Regeringen arbetar med lagstiftning och att värna rättssäkerheten. Förslag till lagstiftning läggs fram till riksdagen och prövas i riksdagen.

Jag konstaterar att det förslag till lagstiftning som har lagts fram dels har inneburit att barn inte ska få samma hårda prövning som de inskränkningar som presenterades i november 2015 innebar, dels har inneburit att riksdagen har godtagit en lagstiftning om att man under vissa omständigheter ska kunna få uppehållstillstånd för att gå klart gymnasiet.

Bristande information till försvarsutskottet

Anf. 51 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr talman! Min fråga går till försvarsministern.

Det har debatterats ganska mycket i dag i interpellationsdebatten, och försvarsministern har förklarat gången mycket tydligt.

Jag har en fråga kvar om det här som jag vill ha en kommentar till. I försvarsutskottet har vi en sekretessbelagd del där vi får information om saker och ting som händer ute och som kan innebära en viss säkerhetsrisk för Sverige, och sedan har vi en öppen del.

Vi tycker att det är lite märkligt att man under hela den här tiden har diskuterat allting annat men att försvarsministern inte har nämnt det här. Jag skulle vilja ha ett förtydligande angående det.

Prot. 2017/18:4
14 september

Frågestund

Anf. 52 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Problematiken med it-säkerheten låg på Transportstyrelsen, som ligger under Näringsdepartementet och låg under dåvarande infrastrukturministern. Det var där grundproblemet låg. Säpo var den myndighet som skulle följa upp det här i förhållande till Transportstyrelsen. Infrastrukturministern hade ansvaret för att informera statsministern på den politiska nivån. Det var där ansvarsbitarna låg.

Vår uppgift var att klara ut Försvarsmakten, vilket vi gjorde. Om det här hade skett inom Försvarsmakten hade det varit min uppgift att ta de här initiativen gentemot både statsministern och riksdagen. Det är på det sättet ansvarsprincipen ser ut i sammanhanget.

Jag känner också väl till att det finns särskilda informationsgångar för hur sekretessbelagd information ska överföras till Statsrådsberedningen.

Anf. 53 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr talman! Jag ställde en skriftlig fråga angående FRA till försvarsministern för ett tag sedan. Tack för det svaret, försvarsministern!

Med tanke på det svar jag fick skulle jag vilja be försvarsministern kontrollera om uppgifterna om deras fordon fortfarande ligger i ett öppet register. I så fall går det att följa FRA-fordon ute i landet.

Man bör även titta på när man säkerhetsklassat personalen.

Och hur ser det ut med tillgången till den sekretessbelagda Must-utredningen?

Anf. 54 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna samtliga ledamöter om att det finns en begränsning, en minut för första frågan och därefter 30 sekunder för följdfrågan.

Anf. 55 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! FRA:s personal är säkerhetsklassad. Så är det. All FRA:s verksamhet är säkerhetsklassad. Jag vet att det följs upp mycket noggrant av myndigheten.

När det gäller mitt grundförhållande till riksdagen och inom Regeringskansliet hade det varit mitt ansvar att sköta den typen av information om huvudansvaret för det här hade legat på Försvarsmakten och om Försvarsmakten hade varit den problematiserande myndigheten.

Ett nationellt centrum för passivhusteknik

Anf. 56 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Fridolin.

Miljöpartiets ministrar har besökt Alingsås i Västsverige två gånger för att tala sig varma för behovet av ett nationellt centrum för passivhusteknik, hållbart byggande och renovering. Senast utlovades en budgetsatsning på

20 miljoner årligen. Det var väl ingen som trodde något annat än att syftet var att ta vara på den kompetens som var samlad just där, redan nu 2017.

Nu är det dags för nya budgetutspel, med löften hit och dit. Pengarna som utlovades för i år har förbrukats, eftersom summan var uppdelad på två gånger 10 miljoner halvårsvis.

Vad är då beskedet till alla oss som gillar passivhus och som vill att den unika kunskapen och de goda exempel som finns runt om i landet finns på plats, tas till vara och sprids med hjälp av denna utlovade men försenade satsning?

Anf. 57 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är viktigt att sprida klok teknik för byggande. Att byggsektorn gör sitt i omställningen till ett hållbart samhälle är helt centralt, både för energianvändning och för resursförbrukning. Det handlar om såväl byggmaterial som – som frågeställaren är inne på – husens energiförbrukning.

Det som gjorts i Alingsås är väldigt intressant att se. Frågor till mig ska dock vara av allmänpolitisk karaktär. Jag kan därför inte gå in på till exempel lokalisering av ett centrum.

Anf. 58 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag inser att det är svårt för Gustav Fridolin att svara på sådana frågor, men det handlar ändå om regeringens sätt att sköta myndigheterna. Man går ut och ger löften i en budgetpresentation och låter olika aktörer leva i tron att det finns möjlighet att söka dessa pengar, och så visar det sig att när kriterierna förändras är de helt annorlunda. Då undrar man lite grann hur regeringen kommer att agera i den här budgetprocessen när man gör olika typer av utspel lokalt.

Anf. 59 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag kan garantera frågeställaren att de budgetutspel vi gör, de presentationer av budgetens innehåll vi gör, är någonting vi ska stå för. Och förändringar ska tas fram i dialog med dem som är berörda. Det innebär såklart dock inte att alla alltid är nöjda. Det tror jag att alla som har haft förmånen att få jobba i eller nära en regering känner väl till.

Elfordonspremien

Anf. 60 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöminister Karolina Skog. Det handlar om den aviserade elfordonspremien. Det är klart att det är viktigt med klimatsatsningar, men som liberal är jag högst skeptisk till den typen av bidrag till enskilda.

Förutom att man kan ifrågasätta principen och om det verkligen är statens roll att stödja privata inköp finns det en uppenbar risk att detta leder till en utebliven prispress på en marknad där tekniken är relativt utvecklad. Med andra ord finns det en uppenbar risk att premien inte ens kommer den enskilde elfordonsköparen till godo.

Min fråga till miljöministern är: Ser miljöministern att det trots allt är ganska problematiskt med denna form av kortsiktiga subventioner?

Anf. 61 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Tack för frågan! Vi har ett arbete med en omställning av hela transportsektorn mot fossilfrihet. För att åstadkomma detta krävs det ett stort antal åtgärder, en palett av åtgärder. Vissa åtgärder är riktade mot städer. Där ser vi att omställningen till effektiva transportmedel är stor. Vi har sedan tidigare satsningar mot kollektivtrafik, men vi ser att det finns en ny teknik som växer fram – det handlar om lätta elfordon, elcyklar och elmopeder – som har möjlighet att spela en tämligen stor roll i transportarbetet runt städer och tätorter. Där är ett stöd av det slag som vi nu har aviserat motiverat för att möjliggöra ett tekniksprång och sprida ny teknik till många.

Anf. 62 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag vill vara väldigt tydlig med att vi från Liberalernas sida också tycker att det är oerhört viktigt att man utvecklar teknik och att fler cyklar och använder elfordon. Det finns många klimat-, miljö- och hälsovinster, och det handlar inte minst om trängseln i städerna. Detta är vi överens om.

Men vi anser vidare att statens tydliga roll är att stå för den grundläggande infrastrukturen. Följdfrågan till ministern kan då vara: Tror inte ministern att utbyggnaden av infrastrukturen är den stora faktorn i detta sammanhang?

Anf. 63 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! När det gäller att möjliggöra ett hållbart resande är infrastruktur den grundläggande frågan. Det handlar om att göra det möjligt att resa tryggt och säkert på ett hållbart vis och framför allt om att göra det tryggt och säkert att gå och cykla. Det är det absolut viktigaste. Men vi måste också arbeta med en omställning på fordonssidan. Där har vi etablerade system vad gäller tunga fordon. Det är då inte logiskt att staten ska vara helt passiv vad gäller ännu mer effektiva fordon som finns tillgängliga och håller på att explodera.

Systematiskt fusk på högskoleprovet

Anf. 64 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Min fråga riktar sig till utbildningsminister Gustav Fridolin. Vi pratar ganska ofta här i riksdagen om resultaten i skolan, om betygsinflation och om andra utmaningar som vi behöver ta itu med. Det som dock har uppmärksammats på senare tid, av bland annat SVT, handlar om det fusk som pågår kring högskoleprovet runt om i landet, det systematiska fusk som pågår. Man pratar om att uppemot 20 procent av dem som blir antagna till bland annat Handels är personer som har fuskat. Ändå är det i princip inga personer som åker fast. Det är väldigt få som åker fast för detta, vilket skapar en orättvis antagning.

Vad avser utbildningsministern och regeringen att göra för att komma till rätta med problemet?

Anf. 65 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Daniel Riazat, för en väldigt viktig fråga! Trovärdigheten i det system som vi använder för sökande till högre studier bygger på att alla känner trygghet i att det är rättvist. Ja, det är viktigt att det finns olika vägar in i högre studier och att man på olika sätt kan visa att man är dedikerad och kommer att klara den svåra utbildning man nu står inför. Men ju fler olika vägar vi har, desto viktigare är det att alla kontrolleras på ett bra sätt. Det är en av anledningarna till att regeringen har skärpt reglerna i fråga om fusk vid högskoleprovet och också försökt förbättra på ett sådant sätt att risken för upptäckt vid fusk på högskoleprovet blir större. Som jag får det redovisat för mig är detta någonting som får effekt – att det nu finns en påtaglig risk för den som fuskar att faktiskt åka dit för det. Så ska det vara.

Anf. 66 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Tack, Gustav Fridolin, för svaret! Det var precis det beskedet som jag också fick från Universitets- och högskolerådet. Men efter att man inrättat de nya kriterierna och att man försökt komma åt dem som fuskade gjorde SVT återigen ett test, vilket visade att i princip alla som fuskade kom undan igen.

Är regeringen beredd att vidta ytterligare åtgärder för att komma till rätta med detta så att vi får ett rättvist system, som du själv säger, för alla som söker vidareutbildning?

Anf. 67 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman och frågeställaren! Det ska självklart vara en ordning där man känner trygghet i att också de som söker till högre studier via högskoleprovet gör det rättvist och att provets resultat visar den kunskap de faktiskt har. Behövs det fler åtgärder är regeringen alltid beredd att titta på det.

Det samlade arbetet för att hålla koll på alla de prov som görs genom utbildningssystemet är någonting som vi statsråd på Utbildningsdepartementet gör tillsammans.

Effekter av nyckelbiotopsinventeringen för privata skogsägare

Anf. 68 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Min fråga är till miljöministern. Regeringen föreslår en landsomfattande inventering av skogar med höga naturvärden, så kallade nyckelbiotoper. Ett stort problem är att nuvarande inventeringsmetodik leder till tveksamma beslut om vilka skogar som ska skyddas. Skogsmark riskerar att tas ur drift på felaktiga grunder. Förslaget innebär ett stort mistroende mot dagens skogspolitik och skogsägarnas frivilliga hänsynsarbete. Den devis som har varit gällande under många år, frihet under ansvar, verkar vara borta. Det öppnar för godtycklighet och en rättsosäkerhet för skogsägare som riskerar att få stora konsekvenser för samhällsekonomin, jobben och möjligheten till effektivt klimatarbete.

Återigen är äganderätten ifrågasatt av denna regering. Varför kommer regeringen med ett sådant här förslag, som kommer att få stora negativa konsekvenser för Sveriges tusentals skogsägare?

Anf. 69 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag finner anledning att börja med att upplysa om att det har gjorts två tidigare nationella inventeringar av nyckelbiotoper i Sverige, en i mitten av 90-talet och en i mitten av 00-talet.

Det senaste året har ansvarig myndighet, Skogsstyrelsen, haft en bred process i fråga om att utveckla metoden, nyckelbiotopsinventering, för användning i vissa delar av landet, i nordvästra Sverige. Denna nya uppdaterade metod ska vara klar i januari, enligt uppgift från generaldirektören. Då finner regeringen anledning att använda den nya metoden i nordvästra Sverige samt uppdatera det material som numera har blivit lite daterat vad gäller övriga landet.

Anf. 70 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Regeringen föreslår att staten ska ersätta de markägare som inte längre kan bruka sin skog. Med den lilla summa som regeringen har avsatt kommer det att ta decennier – ja, faktiskt sekel – innan alla skogsägare får full ersättning.

Sverige har redan i dag 4 500 naturreservat. Signalen är att de inte alltid sköts runt om i landet. Min fråga är: Varför är det inte viktigt att sköta om de naturreservat som finns i stället för att komma med nya hämskor för landets skogsägare?

Anf. 71 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Regeringen har ett väldigt aktivt arbete för att öka skyddet av värdefull natur i Sverige. Vi har också kraftigt höjt de medel som finns tillgängliga för att sköta den skyddade naturen. Det är något som har varit eftersatt under lång tid, inte minst under den tidigare regeringens år. Det är otroligt viktigt. Men det är också viktigt att vi har kunskap om vad som finns i naturen, och då är nyckelbiotopsinventering en metod för att skaffa den kunskap som våra myndigheter behöver för att kunna fatta beslut.

Försvarssamarbeten och antalet anställda i Försvarsmakten

Anf. 72 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till försvarsminister Peter Hultqvist.

Sverige har under senare år byggt upp många internationella samarbeten, och vi har gått väldigt långt med många nationer. Jag vill därför passa på att ge försvarsministern en eloge och ett tack för det engagemang som finns avseende samarbete med olika länder, framför allt med tanke på vad detta konkret innebär för våra förbands möjligheter att öva olika scenarier i olika sammansättningar.

Detta innebär samtidigt en hel del utmaningar framöver när det gäller personalförsörjning och säkrande av kompetens inom våra olika förband, skolor med mera. Med anledning av detta vill jag fråga försvarsministern hur han ser på numerären av anställda i Försvarsmakten.

Anf. 73 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det här är naturligtvis en komplex och strategisk fråga. Det har satsats mycket på kvalitet och professionella förband, men vi har

inte klarat bredden och numerären i svensk försvarsmakt. Beslut gällande personalförsörjningen har inte lett till fulla och övade förband. Därför har vi reaktiverat värnplikssystemet, som kommer att starta 2018.

I den uppgörelse vi gjorde senast med Centerpartiet och Moderaterna ligger också en möjlighet att börja utöka numerären i svensk försvarsmakt 2020. Det kan ske när det gäller både professionella soldater och värnpliktiga.

Samtidigt bör Försvarsberedningen, som nu arbetar med den framtida organisationen, se över numerären. Numerär ger nämligen uthållighet, och det är ett perspektiv som måste tillföras den försvarspolitiska debatten på ett helt annat sätt än i dag.

Anf. 74 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret. Det är ett positivt besked som försvarsministern ger. Numerären är viktig att se över; jag delar den åsikten helt och hållet. Sedan har vi, som försvarsministern mycket riktigt säger, en reaktivering av värnplikten som ger ett rejält och konkret tillskott, och då får vi också tacka speciellt för att det har blivit verklighet.

Personalen är den viktigaste resursen. Jag tycker att det är viktigt att vi bär det med oss. Vi ska inte bara säga det, utan vi går från ord till handling, och jag tycker att svaret som försvarsministern ger andas detta.

Anf. 75 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Om vi kan komma med ett första steg 2020 och Försvarsberedningen har ett genomarbetat förslag som också kan finansieras finns det stora möjligheter att få någonting gjort.

Dessutom var det så att den kvinna som utredde den nya personalförsörjningen som ledde till reaktivering av värnplikten också gav en bild av hur vi skulle kunna utöka förbandens storlek successivt och komma upp till fler som genomgår värnplikt och på det sättet öka numerären i Försvarsmakten. Det kräver dock viss finansiering.

Reduktionsplikt som ett medel för en fossilfri transportsektor

Anf. 76 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Sveriges åtagande inför klimatförhandlingarna i Paris var att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Transportsektorn är det viktigaste och svåraste att ställa om med tanke på att 78 procent av Sveriges oljeimport används för transporter.

Nu har riksdagen inrättat en klimatlag där den gemensamma ambitionen är att minska klimatpåverkan från inrikes transporter med 70 procent till 2030. Det är alltså inget fel alls på våra ambitioner, men frågan är hur man når dit.

Nu talas det mycket om förbud mot fossilbilar, och jag undrar i det sammanhanget om regeringens motiv för att gå fram med en reduktionspliktslag, det så kallade bränslebytet.

Anf. 77 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Tack, ledamoten, för en viktig fråga! Det mål för utsläppsminskningar i transportsektorn som riksdagen har beslutat om är ambitiöst. För att nå dit måste vi, precis som Miljömålsberedningen slog fast, ha nya och skarpare styrmedel. Vi kommer inte att kunna lösa detta genom ett alexanderhugg.

Regeringen har presenterat ett antal åtgärder. En av dem är en reduktionsplikt, det vill säga att alla som säljer bränsle i Sverige ska ta in en ökande andel förnybart bränsle. För användaren kommer det inte att märkas någonting. Man kommer att kunna tanka som vanligt men faktiskt få en stigande andel förnybart bränsle. Det är en effektiv reform och en av många vi behöver göra för att nå det av riksdagen beslutade målet.

Anf. 78 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Jag tackar för detta svar och har en följdfråga.

Många kommuner – Malmö, Stockholm och andra – vill gå vidare och snabba på utfasningen av olja i transportsystemet och samtidigt skydda luften för sina invånare. När trafikutskottet besökte Nederländerna hade man där fattat att inrättandet av miljözoner förmodligen var det mest kostnadseffektiva och snabbaste sättet att ge kommunerna denna möjlighet att värna luften och samtidigt minska klimatpåverkan. Vad är miljöministerns syn på detta?

Anf. 79 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! När vi ställer om transportsektorn till fossilfrihet har vi störst möjlighet att agera fort i städer. Jag instämmer i ledamotens bild av att vi har kommuner runt om i landet som vill gå före och hålla ett högt tempo och som också har höga ambitioner vad gäller luftkvalitet.

Vi har lämnat ett uppdrag till Transportstyrelsen att utreda miljözoner, och vi avser att gå vidare med det förslaget.

Kriterierna för betygsättning

Anf. 80 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Jag har den här veckan en praktikant. Tilde Bäckman heter hon och går i nionde klass på Parkskolan i Mönsterås. Vi har diskuterat mycket politik, och hon har en fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin.

När man går i nian är ju kunskaperna väldigt viktiga så att man får så bra livschanser som möjligt. Nu undrar hon varför man måste få betyget A på alla sina uppgifter för att få ett A i slutbetyg. Det är ju så att om man får åtta A och ett B så får man B.

Varför är det så? Är det bra, eller tänker ministern förändra detta? Tilde sitter för övrigt på läktaren.

Anf. 81 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag försökte titta upp och se henne. Tack så mycket för frågan, Tilde, och tack också till ledamoten för att hon framför den i kammaren!

Betygssystemet, som ju infördes av den föregående regeringen, bygger på idén att du måste visa att du har nått kunskapskraven i alla de delar som ingår i ett ämne eller en kurs för att få ett visst resultat. Det finns en viss flexibilitet i det. Genom ett uppdrag som vi gav till Skolverket har de också kommit med nya rekommendationer för att något öka den flexibiliteten, särskilt för elever med väldigt varierande kunskapsnivåer.

Men själva grunden, att du måste visa att du kan det som kursen innehåller för att få ett visst betyg, tror jag att vi alla delar. Däremot får det inte vara en enda arbetsuppgift som avgör det. Det får inte vara så att man tänker sig att du i en kurs eller i ett ämne ska kunna allt redan från början för att få de allra högsta betygen, utan det här är någonting som du ska ha möjlighet att pröva kontinuerligt under ämnet eller, för gymnasieskolans del, i din kurs.

Anf. 82 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Tack för svaret! Vi har diskuterat mycket de här dagarna, Tilde och jag, och jag ska ge utbildningsministern en chans till.

Vi har även diskuterat tidig betygsättning, det vill säga betyg i trean. Vad anser regeringen och utbildningsministern om betyg i tredje klass?

Anf. 83 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Frågorna hänger faktiskt ihop mer än man kan tro. En av anledningarna till att betygssystemet på en hel del skolor blev missförstått – som att man skulle hacka sönder kurser och ämnen i moment så att man redan från början var tvungen att ha högst på allting för att kunna få de bästa resultaten – var ju att det genomfördes så snabbt.

Den typen av väldigt snabba, stora förändringar i en sådan sak som betygssystemet är inte bra, och därför har vi sagt att vi nu låter betygssystemet ligga. Vi ser om vi kan justera sådant som kanske inte landade helt väl, men vi gör inga stora förändringar i till exempel betygsålder, för det är inte bra att förändra så mycket och så snabbt.

Polismyndighetens utveckling

Anf. 84 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Om man tittar tillbaka på riksdagens partiers olika budgetsatsningar genom åren kan man konstatera att det endast finns ett partis budget som skulle ha resulterat i fler poliser, nämligen Sverigedemokraternas. Nu finns i stället färre poliser i dag än när regeringen tillträdde. Detta sker samtidigt som allt fler särskilt utsatta områden har genererat grövre och mer svårutredda brott i uppgörelser mellan allt fler grovt kriminella.

Kombinationen av den röda och den gröna politiken har gjort att grova brott, till exempel våldtäkter, har hamnat långt ned på polisens prioriteringslista när utredningsresurserna tryter. I stället för en uppmaning till att göra något halvhjärtat ställer jag en fråga till Gustav Fridolin: Kan han med handen på hjärtat ärligt säga att regeringen anser att Polismyndigheten har utvecklats väl med Miljöpartiet och Socialdemokraterna vid makten? Det är nu färre utbildade poliser i tjänst och färre uppklarade brott, och nu

Anf. 85 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Den typen av brott som Adam Marttinen beskriver måste utredas skyndsamt. Det finns inga ursäkter för något annat. Det har gjorts en stor förändring av den svenska polisen. Den förändringen har gjorts gemensamt av i stort sett alla riksdagens partier. Det var delvis därför att vi såg att uppdelningen i många olika myndigheter gjorde det svårt att utreda en del brott, inte minst den organiserade gängkriminaliteten.

Nu är det viktigt att den nya Polismyndigheten faktiskt visar att man kan leverera i form av fler uppklarade brott. Det kan gälla brott mot enskild, att göra det mycket svårare att vara kriminell och svårare för gängen att rekrytera unga människor. Där har de investeringar vi har gjort i polisen varit enormt viktiga. Jag konstaterar att det jobbar fler människor inom polisen än någonsin.

Anf. 86 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Justitieminister Morgan Johansson och statsminister Stefan Löfven har uttalat sig om situationen och lagt skulden på poliserna. Hittills har jag inte hört ett enda självkritiskt ord om vilka förutsättningar regeringen har skapat för Polismyndigheten.

Är det verkligen regeringens uppfattning att bristen på utredningsresurser beror på att poliserna jobbar för ineffektivt? Om inte – kan Fridolin erkänna att regeringen har satsat för lite pengar på Polismyndigheten och ta på sig ansvaret för det enorma misslyckandet?

Anf. 87 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Inget statsråd har lagt skulden på polisen. Däremot är det självklart att när en så stor reform genomförs, som förändringen av polisen har inneburit, och som har haft sin grund i att polisen effektivare ska kunna kämpa mot organiserad kriminalitet som snabbt rör sig över länsgränser, och för den delen över landgränser, måste man hålla uppe trycket mot myndigheten så att effektiviteten inte går bakåt i samband med reformförändringen. Det har vi gjort.

Dessutom har vi tillfört stora ekonomiska resurser.

Regler för subventioner till elfordon

Anf. 88 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Karolina Skog.

Vi har tidigare i dag hört om regeringens förslag till statligt stöd till lättare elfordon. Kommer det att finnas några kriterier för vem som ska få skattebetalarnas pengar? Precis som Lars Tysklind sa tidigare finns i dag ett antal olika modeller av bland annat elcyklar på marknaden. Inte alla håller samma kvalitet.

Ser inte statsrådet Karolina Skog ett hot att med hjälp av skattebetalarnas pengar subventionera dålig kvalitet, sådant som går sönder i förtid och

Frågestund

skapar mer miljönytta än miljönytta? Finns det inte en farhåga att marknaden snedvrids genom att billiga elcyklar subventioneras? När kommer bidraget att införas?

Anf. 89 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Regeringen har i det förslag till budget som kommer att läggas fram för riksdagen aviserat ett nytt stöd till elfordon som kommer att inkludera elcyklar och elmopeder. Vi kommer inom kort att berätta när stödet kan börja användas. Frågan bereds i Regeringskansliet med stor skyndsamhet. Marknaden behöver mycket snart få veta vilka förutsättningar som finns.

Jag har inget svar i dag, men regeringen återkommer inom kort.

Vi kommer också att återkomma med detaljer om exakt vilka fordons typer som kommer att inkluderas. Vi behöver diskutera mer med våra myndigheter. Vi återkommer även i den frågan inom kort.

Anf. 90 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag hoppas att statsrådet tar med sig denna farhåga som finns bland de svenska elcykelproducenterna, nämligen att statens subventionering av elcyklar utan kvalitetskrav på vem som ska få stödet riskerar att slå ut en fungerande marknad och att diskriminera de svenska tillverkarna som levererar kvalitet i dag jämfört med ett antal – jag ska inte tala illa om Kina – sämre kinesiska elfordon med hjälp av skattebetalarnas pengar.

Anf. 91 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Vi kommer att utforma de exakta kriterierna för stödet i dialog med representanter från branschen. Min statssekreterare har redan bjudit in till samråd. Det kommer att äga rum inom kort. Efter de mötena kommer vi säkert att kunna återkomma med alla detaljer om stödet.

Regeringens stöd till folkgruppen rohingya i Myanmar

Anf. 92 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Gustav Fridolin.

Jag har nyligen besökt Myanmar, ett av världens fattigaste länder, för att på plats säkerställa att skattebetalarnas pengar gör nytta i form av ett landsomfattande vaccinprogram.

Myanmars behandling av den muslimska minoriteten rohingya är enligt FN:s chef för mänskliga rättigheter ett ”skolexempel” på etnisk rensning.

Den svenska regeringen har goda kontakter med Nobelpristagaren och statskanslern i landet Aung San Suu Kyi.

Vilka konkreta åtgärder vidtar regeringen för att markera sin position inför den burmesiska regimens grymheter mot rohingya?

Anf. 93 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Situationen är extremt allvarlig. De rapporter vi får om hur rohingya och andra behandlas samt den stora flyktingström till Bang-

ladesh som har uppstått tas på absolut största allvar. Sverige har i alla kontakter med Myanmar/Burma varit tydligt med vikten av att upprätthålla mänskliga rättigheter. Vi har också ett gott samarbete med ett antal FN-instanser genom Sveriges roll i FN:s säkerhetsråd för att säkerställa att det sker en utredning om exakt vad som sker. Den typen av internationella ögon är extremt viktig för att stoppa eventuella brott mot mänskligheten och de mänskliga rättigheterna.

Prot. 2017/18:4
14 september

Frågestund

Anf. 94 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag utgår naturligtvis från att mänskliga rättigheter och människovärdighet är topprioriterade när det gäller regeringens handlande.

Grymheterna pågår, och de måste stoppas. Tack för svaret!

Anf. 95 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Här finns varken några oklarheter i vad regeringen har framfört, i regeringens prioriteringar i det internationella arbetet eller mellan de politiska partierna i frågan.

Folkhögskolorna och Kunskapslyftet

Anf. 96 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Anna Ekström.

Regeringen har under mandatperioden satsat stort på Kunskapslyftet, dels för att människor ska kunna ta de jobb som finns, dels för att arbetsgivare ska få tag på den kompetens de behöver.

I den senaste budgeten har det aviserats ytterligare satsningar på totalt över 80 000 platser. Av dem är det ungefär 5 000 som ska gå till folkhögskolorna. Den fria och frivilliga folkbildningen och folkhögskolorna har en särprägel i samhället jämfört med exempelvis komvux.

På vilket sätt anser statsrådet att folkhögskolan och folkbildningen med sin särprägel har en viktig roll att spela i just själva Kunskapslyftet?

Anf. 97 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Den frågan är ovanligt lätt att besvara. Kunskapslyftet är brett, ska vara brett och ska innefatta många olika former av utbildningsinsatser. Här spelar folkhögskolan en mycket viktig roll.

Regeringen har under mandatperioden byggt ut folkhögskolan ordentligt, och vi avser att fortsätta den utbyggnaden. Vi avser också att se till att den utbyggnaden kan åtföljas av en kvalitetssatsning.

Folkhögskolan kan erbjuda unika förutsättningar för de tyvärr alltför många som i dag saknar en fullständig gymnasieexamen med en välkomnande pedagogik och engagerade lärare i en unik miljö. Med en tradition av sann folkbildning kan folkhögskolan verkligen betyda en skillnad för många människor. Regeringen har för avsikt att stärka folkhögskolan så mycket det går utan att dess unika särart går förlorad.

Anf. 98 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! Tack för svaret! Det var uttömmande; jag är mycket nöjd.

En annan del av folkbildningen är den andra stora aktören, som är studieförbunden. De kan också sägas ha en nyckelroll, då de når ut till människor och ut i samhället bättre än många andra för att ge folk möjlighet att antingen inleda en bildningsresa eller ta utbildningsplatserna som finns i Kunskapslyftet.

Hur tänker sig regeringen att utveckla studieförbundens roll framöver utifrån just detta?

Anf. 99 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Våra studieförbund är som en skatt som vi har stor glädje av i hela Sverige. De ska vara en del av vår fria folkbildning. De ska inte styras särskilt mycket av regering och riksdag utan bygga på ett engagemang underifrån.

Med de många deltagare som finns i studieförbunden kan de erbjuda motvärd mot den anda av förenkling och svartvita lösningar som vår tids komplexa frågeställningar verkligen inte är betjänta av, så studieförbunden gör och kommer fortsatt att göra stora insatser för folkbildningen.

Skolkommisionens förslag för en förbättrad elevhälsa

Anf. 100 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin.

För några månader sedan kom det viktiga dokument jag håller upp: Skolkommisionens slutbetänkande *Samling för skolan*. Det är ett bra dokument med många bra förslag för att höja kunskapsresultaten, förbättra kvaliteten i undervisningen och öka likvärdigheten i skolan.

Några av förslagen handlar om elevhälsan. Skolkommisionen skriver så här: "Elevhälsan utgör en viktig del i skolans samlade arbete för elevers välbefinnande, utveckling och lärande."

Samtidigt konstaterar Skolkommisionen att det finns brister i elevhälsan. Min fråga till utbildningsministern är hur han tänker kring Skolkommisionens förslag om en förbättrad elevhälsa och vad utbildningsministern avser att göra för att stärka och förbättra elevhälsan.

Anf. 101 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack så mycket, Thomas Strand, för frågan!

Det här är såklart inte ett arbete som börjar med Skolkommisionens betänkande. Redan i vår första budget prioriterade vi att investera mer i elevhälsan. Vi har fler unga som mår dåligt. Det gör också uppgiften för lärare svårare. Vi har också ett stort behov av att det finns tillgång till speciallärare och specialpedagoger för att jobba med de elever som behöver lite extra stöd.

Med statliga medel anställdes under förra läsåret 700 nya medarbetare i svensk elevhälsa. Vi har också förbättrat villkoren för att läsa vidare till speciallärare – bara inom Lärarlyftet tiodubblades antalet lärare som vill göra det, och det är oerhört viktigt.

I dag har vi kunnat vara tydliga när det gäller resursfördelningsförslaget från Skolkommissionen. Vi är beredda att gå vidare och under de kommande åren tillföra 6 miljarder. Kärnan i vad de resurserna ska gå till är undervisning och elevhälsa.

Elevhälsan är i dag en av de delar av skolan dit minst av resurserna går, procentuellt sett. Det behöver förändras; den behöver stärkas.

Anf. 102 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Det är jättebra att regeringen har vidtagit kraftfulla åtgärder. Jag välkomnar de förslag som utbildningsministern aviserar här och nu.

Samtidigt finns det åtgärder som inte enbart kan hanteras genom mer pengar. Skolinspektionen konstaterar i sin senaste rapport att elevhälsan ofta sätts in för sent och att man inte arbetar förebyggande. Det blir lite som att släcka bränder.

Det handlar mer om att förändra strategin. Jag välkomnar de åtgärder som utbildningsministern aviserar nu men understryker vikten av fler åtgärder för att stärka elevhälsan.

Anf. 103 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! En av sakerna Skolkommissionen beskriver som kan vända på detta så att stöd sätts in i tid på ett annat sätt är att införa en åtgärdsgaranti. Där har vi ett förslag som nu ligger hos Lagrådet och som stärker lärares mandat att i de tidiga åren se till att det stöd som behövs kommer fram till en elev.

Mer resurser är den ena delen. Starkare mandat för lärarna att se till att stöd kommer på plats är den andra delen. Mer kommer att behöva göras, men det lägger en god grund.

Utbildningspremien och skatten på arbete

Anf. 104 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Även jag har en fråga till statsrådet Gustav Fridolin.

OECD kom nyligen med sin senaste sammanställning, där man konstaterar att Sverige är det land inom OECD som har lägst utbildningspremie. Det är ett fint och svårt sätt att säga att Sverige är det land där det lönar sig minst att plugga vidare, att studera och anstränga sig för att ta ett svårt yrke i framtiden.

Detta får självfallet stora konsekvenser. Det leder till mismatchning på arbetsmarknaden, och det leder till att människor inte anstränger sig för att gå de svåra utbildningar som behövs för att fortsätta utveckla det här landet – vår industri och våra företag men också vår offentliga sektor.

Trots detta fortsätter regeringen att föreslå höjda skatter på arbete så att det blir ännu mindre lönsamt att arbeta. Min fråga till statsrådet är därför: När tänker regeringen agera för att stärka utbildningspremien genom att sänka skatten på arbete?

Anf. 105 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det måste ha varit frustrerande läsning för Erik Bengtzboe. OECD:s granskningar bygger ju på den statistik som är tillgänglig när

man gör dem, och den senaste statistik som varit tillgänglig för OECD bygger huvudsakligen på hur skattesystemet såg ut efter åtta år av alliansstyre. Uppenbarligen lyckades inte de fem jobbskatteavdragen lösa den svenska arbetslösheten eller förbättra det problem som Erik Bengtzboe lägger upp på bordet med den så kallade utbildningspremien.

För att svara på Erik Bengtzboes fråga: I går presenterade regeringen sänkningar av den löneskatt som man har skjutit upp till lönen som man får när man är pensionär. Det tycker jag är en bra skattesänkning – det är helt oanständigt att skatten har varit högre när man går i pension och börjar få ut lite mindre pengar. Det är också en sänkning av löneskatten.

Därutöver ska man veta att för att känna att man kan fungera väl i samhället, också som höginkomsttagare, är det bra att det går pengar till exempelvis skolan.

Anf. 106 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Jag tycker att statsrådets arroganta svar talar för sig självt. Saco konstaterar att fyra av tio jobb inom offentlig sektor som kräver akademisk examen är det en förlustaffär att utbilda sig till. Det ser alltså inte utbildningsministern som ett problem.

Som man bäddar får man ligga, och om den här regeringen fortsätter höja skatterna för människor som arbetar kommer vi inte att kunna bemanna ens den offentliga sektorn. Det kommer att vara en enorm utmaning för Sverige i framtiden.

Anf. 107 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag konstaterar att så sent som i går föreslog regeringen en rejäl sänkning för att komma till rätta med den pensionärsskatt som ni införde. Det är alltså en skatt på uppskjuten lön – man får börja betala högre skatt när man börjar få ut mindre pengar.

Arrogans, Erik Bengtzboe, kan också vara något man visar mot verkligheten. Era första fem jobbskattavdrag fungerade inte för att lösa den svenska arbetslösheten. Den växte under er tid. Den har tvärtom sjunkit när vi har genomfört vår ekonomiska politik. Vad föreslår ni då? Jo, ett jobbskatteavdrag till.
(Applåder)

Resurser till skolan

Anf. 108 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Sverige är ett av de länder som satsar mest på utbildning. I dag har vi hört från utbildningsministern att regeringen satsar mer pengar. Så gjorde också alliansregeringen – den satsade mycket pengar på skolan i form av läsa-räkna-skriva-garantier och annat. Det här är lovvärt, och det är viktiga steg man tar.

Samtidigt har den nye generaldirektören för Skolverket uttalat ett något annorlunda svar. Han säger att skolan inte lider brist på pengar. Han talar om att vi behöver tydligare fokus på elevers lärande, uppföljning och personligt ansvar.

Därför skulle jag vilja fråga statsrådet Ekström hur hon ser på detta. Är pengar alltid lösningen på problemen, eller vad annat kan regeringen göra?

Anf. 109 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag blev inledningsvis lite frågande eftersom frågorna ska avse statsrådets tjänsteutövning, och Skolverket är en myndighet som statsrådet Gustav Fridolin är ansvarig för. Men jag svarar ändå gärna på frågan.

Jag ser ingen motsättning. Jag ser att den svenska skolan är i stort behov av ordentliga resurser. Men den svenska skolan är också i behov av att lärare, rektorer, elever och föräldrar sätter kunskap och bildning i centrum. Jag ser absolut ingen motsättning mellan de här två sakerna och har inga som helst problem att se att den svenska skolan i sin jakt på kunskap faktiskt är förtjänt av en ordentlig resursbas.

Jag är också stolt över att vara med i en regering där vi presenterar inte bara enstaka satsningar på skolan utan en gedigen och framtidsinriktad plattform som gör att skolan kommer att kunna utvecklas med goda resurser under många år framöver.

Anf. 110 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Detta är som jag sa lovvärda insatser. Men samtidigt säger generaldirektören faktiskt att mer pengar till och med kan förvärra skolans problem. Generaldirektören menar att vi ska ha en ökad satsning på ledarskapet, både i klassrum och för skolchefer, arbetsron och kvaliteten i klassrummen. Jag undrar hur statsrådet ser på detta och vad regeringen kan göra för att stötta den utvecklingen.

Anf. 111 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag har också haft möjlighet att vara generaldirektör för Skolverket. Jag har haft förmånen att leda denna myndighet men har också sett nackdelarna med det otroligt stökiga resurstilldelningssystem som den borgerliga regeringen levererade. Satsning på satsning förutsatte att skolhuvudmän hela tiden sökte nya statliga bidrag.

Det nya förslaget från regeringen, som Skolkommissionen har arbetat fram, innebär en långsiktig satsning som ger möjlighet för huvudmännen att agera utan att vara så ryckiga.

Oetisk reklam riktad till studenter

Anf. 112 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till utbildningsminister Gustav Fridolin. De senaste dagarna och veckorna har man sett något nytt och förskräckande i den offentliga miljön i samband med skolstarten vid våra lärosäten. Det har åkt omkring enorma reklamskyltar som hänvisar till dejtingsajter. I stället för studielån och studiebidrag ska man använda sig av sugardads. Detta har föranlett kårordföranden på Chalmers, Karl Toller, att vända sig till både Reklamombudsmannen och polisen. Det har även jag gjort, i min roll som S-kvinnors ordförande.

Jag tycker att detta är något som man verkligen behöver komma till rätta med. Det oroar studenterna som ska göra ett seriöst arbete och möts av detta när de går ut genom dörren.

Anf. 113 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack för frågan, Carina Ohlsson! Att behöva mötas av detta när man just ska börja sin studiegång och fokusera på sina studier är helt fruktansvärt. Denna typ av verksamhet gränsar, som ni och andra konstaterat, till brott mot sexköpslagen och ska såklart utredas av polis. Därför är det bra att man gjort sådana anmälningar och att det kommer att granskas på det sättet.

Sedan är det oerhört viktigt att vi som samhälle också reagerar mot detta fenomen och den kvinnosyn som ligger till grund för att denna marknadsföring alls sker. Det rättsliga är såklart en sak och ska utredas, men vi måste reagera, och reagera högt. Det är bra att ni S-kvinnor gör det, och det borde hela Sverige göra. Vår regering är väldigt tydlig med var vi står i de feministiska frågorna.

Anf. 114 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Jag hoppas och önskar naturligtvis att hela regeringen och också Utbildningsdepartementet ger stöd till kårordförandena. De hamnar i en utsatt situation när de behöver jobba med denna typ av frågor, som de inte tror sig behöva hantera. Men jag tycker att det är väldigt bra att de gör det och hoppas att också Utbildningsdepartementet jobbar med detta.

Sedan behöver man naturligtvis utreda om det finns ett gränsland här och om det behövs ny lagstiftning.

Anf. 115 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Vi får samma signaler i dialogen med både lärosäten och kårer: Detta är något man har uppmärksammat vid läsårsstarten och som ställer till det för det viktiga arbete som sker på universiteten när man ska påbörja terminen. Vi ger givetvis stöd till detta.

Det är också ett långsiktigt stöd, för jämställdhetsarbetet på lärosätena har förstås pågått mycket längre än den reaktion vi nu ser på detta fenomen, som jag har svårt att hitta beskrivande ord för – något som inte borde ske i Sverige.

Frågestunden var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2016/17:610 om andelen högre officerare i Sverige

Anf. 116 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Stig Henriksson har frågat mig om jag gjort något ställningstagande kring att andelen högre officerare är större i Sverige jämfört med i Finland och om detta är ett lämpligt förhållande, eller om åtgärder borde vidtas.

Stig Henriksson frågar också om jag tänker vidta några åtgärder för att utreda vilka konsekvenser för verksamhet och ekonomi denna skillnad mellan grannländerna får. Avslutningsvis frågar Stig Henriksson om jag kommer att ta några initiativ för att uppnå en balans och i så fall vilka.

Nära grannländer som Finland och Sverige har olikheter även om likheterna är många. Finland har till exempel valt att behålla värnplikten medan den förra regeringen i Sverige valde att lägga värnplikten vilande år 2009, med inriktningen att genomföra rekrytering helt baserad på frivillighet.

Den 2 mars 2017 beslutade regeringen att återinföra skyldigheten att genomgå mönstring och fullgöra grundutbildning med värnplikt, i syfte att uppfylla de mål som riksdagen angett avseende förbands- och personaluppfyllnad. Personalförsörjningen ska så långt som möjligt bygga på den enskildes intresse, motivation och vilja.

Det är i grunden Försvarsmakten som har att utforma en ändamålsenlig personalstruktur, utgående från myndighetens instruktion, strukturen av krigsförband, inriktningar och uppdrag samt tillgängliga resurser.

Förändringar inom personalförsörjningsområdet har erfarenhetsmässigt långa ledtider. Försvarsmakten är mitt uppe i införandet av systemet med specialistofficerare, vilket innebär att proportionerna mellan officerare och specialistofficerare successivt ändras. Detta får också till följd att antalet officerare med en viss grad successivt förändras. Som Stig Henriksson noterat har antalet officerare med majors grad eller högre minskat på senare år, vilket bland annat är en konsekvens av det nyss nämnda.

Samtidigt är det av avgörande betydelse att slå vakt om den kompetens som nuvarande officerskår representerar. I betänkandet *En robust personalförsörjning av det militära försvaret* gör utredaren bedömningen att det i närtid kommer att uppstå brist på officerare då framtida avgångar överstiger bedömt inflöde. Det ligger i sakens natur att avgångarna i första hand utgörs av seniora officerare med relativt sett högre grader medan inflödet sker i de lägre graderna. Det är därför sannolikt att det kommer att bli en fortsatt minskning av officerare i högre grader.

Försvarsmaktens behov av officerare, befäl, soldater och sjömän med flera avgörs ytterst av strukturen för krigsförbanden. Förbandsstrukturen ingår även i de frågor som Försvarsberedningen har i uppgift att överväga inom ramen för sina anvisningar. Regeringens och riksdagens kommande ställningstagande till Försvarsberedningens förslag kommer att utgöra grunden för Försvarsmaktens fortsatta planering av det framtida officersbehovet.

Vidare kan återgången till värnpliktsutbildning komma att påverka officersares sysslor och sannolikt även officersbehov och officersutbildning. Exempelvis kan antas att officerare i trupptjänst dels får en tydligare utbildningsroll i grundutbildningen, dels kommer att bemanna viktiga befattningar i krigsförbanden.

Jag kan inte föregripa Försvarsberedningens förslag, än mindre möjliga ställningstaganden till dessa. Det är också för tidigt att fullt ut redogöra för vilka anpassningar av olika personalkategorier, inklusive officerare av olika grader, som Försvarsmakten anser det lämpligt att göra med anledning av den återinförda värnplikten.

Sammanfattningsvis är en avvägd balans av officerare i olika grader och med olika kompetenser avgörande för att Försvarsmakten ska kunna lösa förelagda uppgifter. Detta bygger bland annat på en befattningsstruktur som medger att dessa kompetenser kan utvecklas och försörjas. Officersförsörjningen och organisationens närmare utformning kommer därför att utgöra viktiga fokusområden för Försvarsmakten nu och i framtiden.

Anf. 117 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Tack för svaret, försvarsministern!

Arbetsnamnet på min interpellation var *Många styrmän, få roddare*. Nu får man inte uttrycka sig så i det officiella protokollet, så det fick bli lite mer byråkratiskt.

Det handlar alltså om följande: I Norden finns två alliansfria länder – Sverige och Finland. Det finns många anledningar att snegla på Finland vad gäller säkerhetspolitik, inte bara vad gäller skolområdet, som vi ofta sneglar på. Vi har likheter mellan historia och geopolitiskt läge etcetera, men det finns också väsentliga skillnader.

I Finland strävar man efter både tydlighet och goda kontakter med sin stora granne. Finland har behållit det civilförsvar som Sverige avrustat. Finland har inget militärindustriellt komplex att tala om. Man har behållit värnplikten och har tack vare detta 50 procent större försvarsstyrka i fred och 500 procent fler soldater vid en mobilisering – 500 procent. Detta till trots hade Sverige 3 047 officerare med majors grad eller högre 2009, att jämföra med Finlands 1 224. Min förvåning väcktes när jag såg denna statistik.

I Sverige utgjorde de högre befälen också en mer än dubbelt så stor andel av den totala befälskåren jämfört med i Finland. Detta var dock gamla siffror, så jag tog reda på nya. I juli 2017 hade Sverige fortfarande mer än 2 500 officerare med majors grad eller högre, medan Finland hade 1 224. De klarade sig alltså med hälften, trots en mångdubbelt större armé. Som lekman finner jag detta lite gåtfullt och kanske inte helt optimalt, därav mina frågor till försvarsministern om vad han anser om detta och om något borde och kan göras.

Men om jag förstått svaret rätt anser ministern dels att detta i grunden är Försvarsmaktens egen sak att hantera, dels att han inte vill föregripa den sittande Försvarsberedningen, som sammanträder as we speak. Försvarsberedningen kommer i denna del inte att vara klar förrän 2019.

Det kan tyckas vara en bra och lovvärd uppfattning att politiken inte ska peta i detaljer, men detta känns lite ologiskt när riksdagen fattar beslut på kompaninivå och liknande nivåer annars.

Jag tycker att detta är ett mer strukturellt problem, som såvitt jag kan begripa visserligen har förbättrats sedan 2009. Men Sverige har som sagt fortfarande dubbelt så många officerare med majors grad eller högre än vad Finland har, trots att Finland alltså har 50 procent fler soldater i fredstid och 500 procent fler vid mobilisering.

Å ena sidan fattas beslut på kompaninivå, å andra sidan får denna obalans fortgå utan större diskussion. Jag undrar: Tycker ministern att detta verkar konsekvent?

Jag kommer ihåg att jag läste att man för många år sedan gjorde sig lustig över den italienska flottan, som hade fler amiraler än fartyg. Hur många amiraler Sverige har i dag för sina sju ytstridsfartyg vet jag inte, men det kanske ministern, som brukar vara välunderrättad, kan svara på?

Anf. 118 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det är intressant att Henriksson nämner Finland. De behöll värnpliktssystemet, som vi tog bort i juni 2009 med 153 röster mot 150 i riksdagen. Det var en snäv votering med ett dåligt underlag för ett så viktigt beslut.

Nu har vi i regeringen reaktiverat värnplikten genom ett regeringsbeslut. Detta innebär att det kanske blir enklare för oss att utöka numerären av soldater i framtiden. Det kommer också att påverka officerarna och hur många de har att ansvara för i olika sammanhang när det gäller utbildning. Det kommer också att påverka deras arbetsuppgifter, vilket jag nämnde i min inledande genomgång.

Jag ser framför mig en successiv förändring av officerarnas arbetsuppgifter, arbetsinnehåll och roll i organisationen. Hur detta i exakthet ska utformas och se ut är en fråga för den delegerade statliga arbetsgivarpolitiken. Det är så systemet i Sverige ser ut. Det får reformeras utifrån våra förutsättningar.

Jag ser fram emot att vi inom den försvarsöverenskommelse vi har gjort kan börja utöka numerären i svensk försvarsmakt 2020. Om Försvarsberedningen kommer fram till att vi bör utöka numerären ytterligare vore det ett intressant förslag. Numerär står i detta sammanhang också för möjlighet till uthållighet. Vi har i vår försvarsmakt satsat hårt på kvalitet. Det är inget fel på det, men det gäller att ha både och, inte antingen eller, i dessa sammanhang.

Vi jobbar för att genomföra flerbefälssystemet så att vi får en ökad professionalisering mot djup systemkompetens i kombination med praktiskt yrkesutövande. Här pågår en process på officerssidan. Vi behöver också få till stånd en nyrekrytering av officerare för att kunna fylla upp inför framtiden. Åldersstrukturen ser ut på ett sådant sätt att vi kanske inte klarar organisationen på det sätt vi hade avsett om vi inte får en bra rekrytering framöver.

Jag kan konstatera att vi nu, 2017, har den högsta rekryteringen till officersprogrammet på många år. 170 officersaspiranter har rekryterats, men det krävs också åtgärder för att bibehålla en positiv trend här.

Vi måste titta på hur vi kan etablera fler vägar in till Försvarsmakten och en särskild officersutbildning för exempelvis akademiker, en officersutbildning för specialistofficerare, gruppbefäl, soldater och sjömän, en kompletterande officersutbildning för reservofficerare med mera. Detta är saker man arbetar med inom Försvarsmakten.

Det gäller att se hur vi kan bana väg för en ny generation officerare samtidigt som vi hanterar åldersstrukturen. Vi har några utmaningar där.

Anf. 119 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Jag tror att jag och försvarsministern är ganska oeniga i en del stora frågor, men jag tycker att det finns vissa saker som har skötts väl. Att vi, om än i blygsam skala, återuppväcker värnplikten är ett steg i rätt riktning, även om vi talar om 2 000–4 000 i årskullar på 100 000. Det är en lång väg att gå om man vill ha den gamla tiden tillbaka, vilket jag inte tror att någon av oss vill eller ens tror är önskvärt. Vi skulle däremot vilja ha en något kraftigare satsning på just värnplikten.

Vi får inte säga yrkesarmé i det här landet, utan nu ska man säga försvarsmakt byggd på frivillighet, vilket är ett lite ovanligt sätt att uttrycka sig på när man dels aldrig säger så om andra yrkeskategorier, dels har en massa frivilligorganisationer som kanske blir fundersamma. Denna yrkesarmé har i alla fall rekryteringsmässigt inte fungerat alls.

Av de 50 000 vi skulle kunna ha i mobiliserat tillstånd har succén varit på hemvärnssidan. De 22 000 som ska finnas där finns i princip och fungerar bra, men av yrkesarméns 28 000 var 6 000 helt vakanta 2014, huvudsakligen tidvis tjänstgörande. Ytterligare 7 000 bemannas av tidigare värnpliktiga, som så småningom var på väg att glida ut. Att värnplikten är återuppväckt tycker jag alltså är jättebra.

En annan bra sak är samarbetet med Finland, som jag vet att försvarsministern har lagt ned mycket tid och energi på. Vi har mycket att vinna när det gäller både samarbete och jämförelserna. Det är inte så att de har facit och att allt fungerar jättebra där, men det är intressant att jämföra sig hela tiden. Deras försvarsbudget på 25 miljarder ter sig i många stycken mer kostnadseffektiv än vår, som snart är på 45–50 miljarder.

Jag tycker att det är roligt att officersrekryteringen går bra, åtminstone i vissa delar, för det är jätteviktigt inför framtiden, särskilt om vi vill kunna speeda upp värnplikten. Men det finns stora problem som försvarsministern pekade på i sitt första svar. Trots att vi har en övervikt av höggradiga militärer på befälssidan har vi en hotande brist om några år. Det är klart att detta kräver särskilda åtgärder.

Det vore som sagt intressant att fundera på om det finns saker att göra. Det kan ju inte vara så att vårt behov rent objektivt är dubbelt så stort, med den lilla försvarsmakt vi har, jämfört med Finlands vad gäller officerare med majorsgrad och uppåt. Det kanske finns åtgärder att vidta där som både skulle öka effektiviteten och på sikt spara pengar.

Till slut vill jag fråga försvarsministern om han vet hur många amiraler vi har, det vill säga inräknat vice- och konteramiraler.

Anf. 120 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! När det gäller samarbetet med Finland och de jämförelserna är det som Henriksson säger – det kan vara intressant att ha den typen av information och fakta, och sedan behöver man inte kopiera rakt av. Jag brukar ibland säga att medan Finland byggde upp totalförsvaret och det civila försvaret, inte som en kopia av men likartat det svenska, avvecklade vi vårt. Vi kan kanske åka på studiebesök till Finland för att ta del av det som en gång i tiden fanns i Sverige.

När vi nu bygger ett nytt civilförsvaret och ett nytt totalförsvaret gäller det dock att göra det utifrån dagens förhållanden, dagens idéer och de krav som nu ställs. Jag delar i stora drag uppfattningen i det Henriksson är inne på när det gäller numerärer och vikten av att få in värnplikten, hemvärdet och nationella skyddsstyrkans viktiga roll i dessa sammanhang. Vi är nog i stora drag överens om de delarna.

Sedan om Försvarsberedningen nu tittar på just uthållighetsfaktorn är det naturligtvis någonting som jag tror sammantaget så småningom skulle kunna bidra till en bra debatt om hur balanserna ska se ut i svensk försvarsmakt. Hur bygger vi ökad kompetens bland svensk allmänhet kring krishanteringsfrågor? Då gäller det inte bara rent militära krishanterings-situationer utan också civila sådana. Det kan man ju få in i ett värnplikts-koncept.

Så ser det alltså ut. Vi får väl jobba vidare med frågan och se hur vi hanterar den. Vi har ett åldersstrukturproblem att ta tag i, och vi har även ett problem med nyrekrytering att ta tag i. Vi har dock även positiva signaler när det gäller officersrekryteringen och utbildningsfrågorna just nu.

Det kräver ytterligare typer av åtgärder. Sedan är det så att vi har en delegerad statlig arbetsgivarpolitik, där Försvarsmakten är den som ytterst ansvarar för dessa frågor.

Något mer har jag kanske inte att tillägga i debatten i dag när det gäller själva sakfrågorna, men jag tycker att interpellationen har sitt värde och är väl värd att resonera omkring.

Anf. 121 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Jag har inte heller mycket att tillägga, och därför tänker jag inte förlänga debatten. Det var en del skarpa ordväxlingar här före frågestunden, och det kan vara bra också att ha ett lite sakligt och lugnt samtal mellan varven.

Jag tackar så mycket för svaret och hoppas att vi reder ut detta tillsammans, både i Försvarsberedningen och i kommande försvarsbeslut. Det gäller dem av oss som är med då, och då syftar jag kanske inte enbart på försvarsministern utan även på mig själv.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellationerna 2016/17:615 och 617 om kärnvapenförbud och svensk försvarsförmåga

Anf. 122 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig hur jag anser att Sveriges samarbete med Nato och dess medlemsländer påverkas om vi ratificerar konventionen om kärnvapenförbud, hur jag anser att Sveriges samarbete med Finland påverkas, huruvida jag delar min finske kollegas uppfattning att en ratifikation tar bort Natooptionen och undergräver NPT, vilka konsekvenser jag anser att detta får för vår relation med Nato samt, slutligen, huruvida jag anser att kärnvapenländer som USA och Frankrike, som deltar i Aurora 17, kommer att kunna delta även i framtida övningar på svensk mark.

Daniel Bäckström har frågat mig om jag anser att sådana länder som USA, Storbritannien och Frankrike kommer att kunna delta i övningar som exempelvis Aurora med exempelvis flyg och fartyg på svenskt territorium efter att Sverige undertecknat avtalet, om jag anser att det finns något som indikerar att dessa länders vilja att öva och samarbeta med Sverige i samma utsträckning som tidigare kommer att minska om Sverige skriver under avtalet och huruvida jag bedömer att Sveriges andra bilaterala och multilaterala försvarssamarbeten, exempelvis vårt fördjupade samarbete med Finland och partnerskap med Nato, inte kommer att påverkas av att Sverige undertecknar avtalet och vad som ligger till grund för den bedömningen.

Jag väljer att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Sverige har en lång tradition av brett och djupt engagemang på nedrustnings- och icke-spridningsområdet. Därför var det naturligt att medverka i den FN-mandaterade process som ledde fram till antagandet av en konvention mot kärnvapen. Nu föreligger ett förhandlingsresultat. I den röstförklaring som Sverige avgav i samband med omröstningen den 7 juli

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

uttrycktes från svensk sida övergripande stöd för förbudsprocessen och dess målsättningar. Samtidigt framhölls att konventionstexten i flera avseenden inte levde upp till de svenska förväntningarna.

Regeringen kommer nu att tillsätta en utredning som ska belysa konsekvenserna av konventionen bland annat för icke-spridningsavtalet, provstoppsavtalet samt våra säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten. Direktiven och formerna för denna utredning presenteras i närtid. Efter att utredningen är klar kommer regeringen att ta ställning till ett undertecknande. Det kommer också att behöva föras en nära dialog med våra samarbetsländer. Det närmare innehållet i dessa kontakter omfattas dock av sekretess, varför jag är förhindrad att redogöra för dem i detalj.

Ett eventuellt beslut att i ett senare skede ratificera konventionen förutsätter riksdagens godkännande.

Jag vill understryka vikten av de säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten som Sverige ingått för den samlade säkerhetspolitiken. Det är väl känt att vår säkerhet byggs i samarbete med andra. EU-samarbetet, vårt partnerskap med Nato, samarbetet med de nordiska länderna – där Finland intar en särställning – samt relationen till USA, Storbritannien och Tyskland är centrala delar i svensk säkerhetspolitik.

Jag vill understryka att Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl. Den nationella försvarsförmågan ska stärkas parallellt med att våra försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten fortsätter att utvecklas. Vår utrikes- och säkerhetspolitik verkar genom diplomati, medling, konfliktförebyggande och förtroendeskapande åtgärder. Så ökar Sveriges möjligheter att verka för avspänning och stabilitet såväl i vårt närområde som globalt.

Anf. 123 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Den 25 augusti hade Margot Wallström en debattartikel i Svenska Dagbladet. Där talade hon om att Sverige röstade för den här texten den 7 juli, och hon skrev: "Vår första analys visar att våra bi- och multilaterala försvarssamarbeten, inklusive partnerskapet med Nato samt samarbete med USA, Frankrike och Storbritannien kan fortsätta." Hon fortsatte som om det finns ett underlag som gör gällande att det inte skulle vara några problem. Min fråga är: Är det så att artikeln verkligen uttrycker sanningen?

Enligt medieuppgifter fanns det redan samma vecka ett underlag hos försvarsministern som gjorde gällande, mycket tydligt och klart, att detta kommer att få konsekvenser. Det är också offentligt att USA:s högste företrädare i Sverige, landets chargé-d'affaires, var uppe hos utrikesministern veckan därpå – den 30 augusti – och tydligt uttryckte att detta får starka konsekvenser. Även det brev som skickades från USA:s försvarsminister har kommit ut, och enligt uppgift uttrycks där samma linje. Då är min fråga: Är det verkligen så att det inte finns underlag för vad grannländerna säger?

Det var väldigt många ord i försvarsministerns svar, men jag får inget svar. Hur påverkas Sveriges samarbete med Nato och dess medlemsländer, till exempel Tyskland, USA, Frankrike och Storbritannien, om vi ratificerar konventionen?

Är det inte så att statsrådet redan har läst det här svaret i underlag? Är det inte ett ganska högt spel att säga att ni ska utreda detta när ni redan vet

att det har tydliggjorts från Amerika? Jag vet att försvarsministern har ett väldigt engagemang för att vi ska knyta band till Amerika – ibland verkar det i debatten nästan som om försvarsministern hoppar bock över Nato rätt i Amerikas famn.

Men är det då inte väldigt märkligt att den ena handen – utrikesministern – under lång tid i somras drev tanken att vi skulle kunna vara med som en av de första undertecknande den 20 september? Det har ju framkommit att hon gjorde det.

Sedan har det blivit mittåt i artiklar, men min fråga är: Finns det inte redan underlag där det är tydligt att såväl USA som Tyskland, Frankrike och Storbritannien har varit väldigt tydliga med att det är oförenligt?

Och när det gäller Finland: Är det inte så att det redan är klart? De säger att de inte har undertecknat eftersom detta tar bort Natooptionen, undergräver de befintliga icke-spridningsavtalen och är kontraproduktivt.

Är det tecken i skyn som försvarsministern vill ha? Vilka andra tydliga signaler krävs för att man ska inse att detta – precis som Finland säger – är någonting som går emot viljan att minska mängden kärnvapen? Det undergräver befintliga avtal.

Anf. 124 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Tack, försvarsministern, för svaret!

Svaret är avgränsat och hänvisar till stor del till sekretess. Men när man läser och tar del av artiklar som har publicerats – vilket har nämnts tidigare här i debatten – har åtminstone en minister i den svenska regeringen dragit slutsatser utifrån hur detta påverkar de pågående bilaterala och multilaterala samarbetena. Försvarsministern har framgångsrikt varit – och är – engagerad för att detta ska utvecklas. Sverige behöver ett nära samarbete och stöd i olika situationer.

Läget i vår värld är oroligt, och upprustning sker på många håll. Ryssland förnyar sina kärnvapen, placerar ut ballistiska robotar i Kaliningrad och ökar antalet övningar, och man har de senaste åren använt en allt hårdare retorik. Man signalerar till omvärlden att man är beredd att använda sina kärnvapen.

Nu pågår storövningen Aurora. I dag påbörjar också Ryssland sin storövning. I Sverige har vi många inbjudna gäster utöver våra svenska deltagande militärer, och vi vet att detta är gäster som involveras i bilaterala och multilaterala samarbeten.

Det meddelades att Sverige, ensamt i Norden, stödde den ambition som FN och många länder har förhandlat fram i denna konvention om ett kärnvapenförbud.

Jag skulle vilja veta hur försvarsministern ser på att Finland, liksom övriga länder i Norden och de flesta EU-länder, valt att stå helt utanför. Det rör sig i alla fall om länder som är långt ifrån vår säkerhetspolitiska situation. Dessa är länder som värderar samarbete inom Nato, inom EU och inom det nordisk-baltiska samarbetet. De ser vad ett sådant här avtal skulle leda till när det handlar om konsekvenser för våra praktiska förutsättningar i militära samarbeten.

Hur påverkar det, herr försvarsminister, om vi skriver under? Utrikesministern har redan dragit slutsatsen att det inte skulle påverka, men varför behövs det då en utredning? När avses denna utredning vara klar? Och när

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

planerar regeringen att kunna vara färdig för ett ställningstagande i den här viktiga frågan?

Vi har under sommaren kunnat ta del av att utrikesministern har sett till att utrikesutskottet har varit involverat och informerat i denna fråga samt haft chans att följa utvecklingen.

Försvarsutskottet har å andra sidan, vad jag kan minnas, inte haft denna information utifrån ett totalförsvarsperspektiv och ett försvarspolitiskt samarbetsperspektiv. Vi skulle ha kunnat få en redovisning av hur det här, enligt regeringen, påverkar de försvarspolitiska samarbetena. Dessa samarbeten har manifesterats både när försvarsministern, tidigt i somras, tillsammans med sin kollega i USA har gjort tydliga avtryck och när han inom EU-samarbetet poängterat vikten av att vi går vidare.

Jag anser att detta riskerar att bli högst kontraproduktivt i det rådande säkerhetspolitiska läget. Det riskerar att slå mot såväl Sveriges som Europas säkerhet.

Det här har gått fort, och det hade kunnat gå ännu fortare, men jag utgår från att Sverige nu besinnar sig och att regeringen tar detta på största allvar och värderar på vilket sätt detta kan få långtgående konsekvenser.

Vi kan inte stå ensamma i ett läge där utvecklingen går åt fel håll. Vi måste värna de samarbeten som vi nu försöker bygga upp.

Anf. 125 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Låt oss inledningsvis reflektera kring just detta med kärnvapen och kärnvapenhotet. Där tror jag att det är väldigt lite som skiljer oss åt här i kammaren. Vi delar insikten om att det är ett djävult vapen, herr talman, som får fruktansvärda konsekvenser.

Utmaningen för oss i Sverige är att man räknar med att det finns ungefär 20 000 kärnstridspetsar i hela världen och att hälften av dessa innehas av Ryska federationen. Precis som vännen och kollegan Daniel Bäckström påpekade finns en del av robotsystemen i Kaliningrad.

Dessutom vet vi att Ryska federationen i förhållande till alla andra länder i världen, möjligtvis med undantag för Nordkorea, har ett väldigt lätt-sinnigt förhållningssätt. Man använder detta i retoriken och hotar andra länder – om de gör på det ena eller andra sättet kan man inte utesluta att kärnvapen skulle kunna användas.

Man har också en teknisk utveckling där man tar fram nya typer och där man kan använda dem som artillerigranater eller minor. Man har på ett helt annat sätt ett mycket lättsinnigt förhållningssätt.

Då måste vi fråga oss på vilket sätt den typ av avtal som regeringen funderar på att ånga in i skulle kunna hjälpa till. Problemet är, herr talman, att ingen kärnvapennation – allra minst Ryska federationen – på något sätt är delaktig i denna process.

Min och Moderaternas utgångspunkt är att vi måste diskutera vad som är verkligheten och vad som är plakat. För mig är verkligheten att det finns 10 000 ryska kärnstridspetsar. Det finns ingenting som tyder på att ett sådant här avtal på något sätt skulle göra dem färre eller mindre hotande.

Herr talman! För ungefär trekvarts år sedan hade jag en interpellationsdebatt med utrikesminister Margot Wallström inför att man skulle starta dessa förhandlingar. Till den debatten tror jag att det var åtminstone tre eller fyra socialdemokrater och åtminstone en miljöpartist som anmälde sig.

Kuriöst nog var det ingen som vid den tidpunkten nämnde att man tänkte göra en sådan här utredning. Jag skulle vilja ställa frågan till försvarsministern: När fick man den i och för sig rätt intressanta och goda idén att tillsätta en utredning för att undersöka huruvida detta avtal är bra eller dåligt? En sådan utredning kunde ha tillsatts redan när förhandlingsomgången påbörjades och kunde ha följt det arbetet parallellt.

Jag tror, herr talman, att skälet till att man nu tillsätter denna utredning är att det nu förs en aktiv diskussion för första gången sedan interpellationsdebatten för trekvarts år sedan. Det är genom att oppositionsföreträdare har svarat på Margot Wallströms debattartikel i Svenska Dagbladet – vilket Centern, Kristdemokraterna och Moderaterna har gjort – som det har blivit en sådan diskussion att man plötsligt inser att det är allvar.

Till det kommer uppenbarligen också korrespondens från andra länder. Det har hänvisats till ett brev från den amerikanska försvarsministern. Det har hänvisats till depescher från vår Natorepresentation nere i Bryssel.

Utöver att rikta frågan om när man fick den i och för sig goda idén till denna utredning vill jag därför fråga varför man inte tillsatte den tidigare.

Och om man nu tillsätter en sådan utredning är det oerhört centralt att den är trovärdig, inte bara i försvarsministerns och utrikesministerns ögon utan i hela riksdagens och kammarens ögon. Därför skulle jag vilja rekommendera att man till exempel kopplar den till Försvarsberedningen på något sätt. Precis som har varnats för i debatten kan detta nämligen få försvars- och säkerhetspolitiska konsekvenser. Det kan få konsekvenser för försvarsmaterielsamarbetet, och då är det oerhört centralt och viktigt att den sittande försvarsberedningen också hålls informerad.

Som sagts tidigare: Det är inget Natoland som står bakom detta. Det är inga EU-länder, med undantag för Malta, Österrike, Irland och Finland, som har valt en annan väg.

Anf. 126 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Med stigande ålder blir jag alltmer flegmatisk. De som står nära mig säger: Du blir ju aldrig arg. Men nu är ett undantag.

Jag måste säga att jag nästan baxnar när jag hör argumentationen från allianspartierna. USA ryter till, och genast springer ni deras ärenden – en annan makts ärenden! Det brukar användas en särskild terminologi för det i säkerhetssammanhang. Mikael Oscarsson undrar om vi inte måste göra som USA säger. Vad säger det om möjligheten att bedriva en självständig utrikes- och säkerhetspolitik som Natomedlem?

Borde ni inte besinna er? Ni skjuter er själva inte bara i foten utan också i knäna. USA säger: Ni ska inte. Nej, det ska vi absolut inte, säger ni. Jag tycker att det är skrämmande.

Daniel Bäckström är orolig för att USA, Storbritannien och Frankrike inte kommer att kunna delta i övningar som exempelvis Aurora. Låt mig bara säga att just detta gör inte mig så orolig, men jag förstår att Daniel Bäckström utifrån sina utgångspunkter är orolig. Men vad betyder detta? Menar du verkligen på fullaste allvar att du ens kan tänka dig att välkomna kärnvapenbestyckade ubåtar, flygplan etcetera på svenskt territorium, över eller under vatten? Menar du verkligen att det är Centerpartiets politik vad gäller kärnvapen och Sverige? Om vi, precis som Finland, hade en otvetydig lag som förbjöd kärnvapen att införas, produceras etcetera i landet, vilket vi inte har i dag, tyvärr, skulle det vara ett problem i samarbetet med

USA? Då är det bara av det enkla skälet att man vill hålla dörren öppen för att vi ska ha kärnvapen i Sverige. Vart är vi på väg?

Till slut vad gäller den finländska Natooptionen tycker jag att en rimlig auktoritet på området är utrikesminister Timo Soini. Han säger att det beslutet inte har någon koppling till Natooptionen. Finland ville hellre att också kärnvapenstaterna skulle vara med i avtalet, och det kan vi ju alla önska.

Läs Dagens Nyheter i dag! Där argumenterar ett antal Nobelpristagare utifrån vetenskapliga ståndpunkter för ett kärnvapenförbud. Men ni vill springa USA:s ärenden i en för mänskligheten bokstavligen livsviktig fråga. Skämmas!

Anf. 127 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Vi måste någon gång orka konfrontera kärnvapnen i världen. Det är det enda massförstörelsevapen som inte är förbjudet ännu.

Vi ser det som händer i Nordkorea, vilken turbulens det ställer till med, vilken spets det ställer spänningarna i världen på, och det måste på något vis lösas. Jag tror inte att man löser det genom en spiral av ökad kärnvapenretorik.

På samma sätt reagerar vi på när man från den ryska sidan från tid till annan släpper fram någon general eller positionerad militär som säger: Vi har kärnvapen. Vi vill bara upplysa om det.

Jag är väl informerad om hur man flyttar Iskanderrobotar, hur man övar kärnvapenförband, hur man investerar i kärnvapen på den ryska sidan. Det är en mycket negativ utveckling och det som har den största bäringen på vårt närområde när det gäller kärnvapen. Det är viktigt att det blir sagt.

Vi måste också som politiker orka konfrontera detta med kärnvapen och hitta olika typer av metoder för att det ska hända något i positiv riktning, men på den fronten verkar idétorkan vara monumental på olika håll. Så kommer då den här resolutionen upp till ytan, och då plötsligt låser man in sig i ett hörn och har inte någon offensiv tanke kring hur man ska hantera kärnvapnen över huvud taget. Där tycker jag nog att ni herrar från oppositionen borde tänka till lite grann över vad ni har för åsikt om hur vi egentligen ska komma åt kärnvapnen. På vilket sätt vill ni bidra i den processen och den utvecklingen? Med hänvisning till det som vi har direkt över Östersjön är ni välkomna med både idéer och tankar om detta.

Den 7 juli 2017 gjorde vi följande röstförklaring till den här konventionen: Vårt ställningstagande i dag föregriper inte resultatet av den här processen. För Sveriges del, och jag antar att det gäller för många andra också, kommer regeringen att överväga konsekvenserna av konventionen för den civila kärntekniska industrin, handel, forskning inklusive skyddsforskning för fredliga ändamål liksom vidare försvars- och säkerhetspolitiska intressen. Ett beslut om ratifikation och anslutning till konventionen kommer att behöva tas i riksdagen.

Det är bland annat dessa punkter som är grunden för att detta ska utredas ordentligt, att man går till botten med alla tänkbara konsekvenser i hela dess vidd för Sverige och också vårt närområde, för det här är ingen fråga som bara har med Sverige och vår interna balans att göra. Det vi gör på det här området är att rusta upp den nationella förmågan och fördjupa våra samarbeten. Det är viktigt för balansen i hela vår del av Europa. Då ska hela detta perspektiv också lyftas in i det här sammanhanget.

Vår röstförklaring följs nu upp och utredningsdirektiv och formerna för en utredning bearbetas. Sedan är det självklart så som Wallmark säger att om man ska genomföra utredningen ska det ske på ett trovärdigt sätt. Dessutom ska man ta den tid på sig som det kräver. Förmodligen ska det sedan genomföras remissomgångar. Så småningom ska en regering ta ställning till den, och slutligen är det riksdagen som ska fatta beslut. Jag vill bara upplysa om hela processen.

Slutligen: De samarbeten som vi har byggt militärt ska utvecklas, inte avvecklas.

Anf. 128 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Att kämpa för en värld fri från kärnvapen är naturligtvis, som har sagts här förut, något som vi alla vill och som är jätteviktigt. Men då får vi arbeta på ett sådant sätt att det inte blir ett slag i luften. Det här initiativet undergräver ett befintligt icke-spridningsavtal, vilket har påpekats från olika håll.

Sedan blir det ganska speciellt när försvarsministern på slutet talar sig varm för att här ska vi utveckla samarbetena. Men var det inte så, herr försvarsminister, att det faktiskt fanns underlag, till exempel från Amerika, som visade tydligt att det här får stora konsekvenser och att det finns frågetecken kring vår speciella relation? Vi kristdemokrater tycker att vi ska vara med i Nato, men vi är nu en nära partner. När det gäller det så kallade guldkortet undrar jag om det här får konsekvenser. Finns det inte underlag som visar att man har påpekat sådana saker? Precis som förut påpekades får detta konsekvenser för försvarssamarbeten, exempelvis övningen Aurora som nu pågår, Baltops och liknande. Är det inte precis det som har framförts av de här länderna? Det vore intressant att höra försvarsministerns syn på detta. Är det verkligen så att du är så förvånad och säger att det här måste utredas? Har inte detta talats om väldigt tydligt? Och var det inte därför, herr talman, som Nederländerna – de var med ett tag i diskussionen – sa att detta inte är förenligt med ett Natomedlemskap?

Natos generalsekreterare har sagt att man vill avskaffa kärnvapen men att man inte kan göra det ensidigt. Är inte det som vi kommer tillbaka till att vi ska kämpa mot kärnvapen? Det är något som vi delar med exempelvis Norge. Men vi kan samtidigt inte, som det uttrycktes, skjuta oss själva i foten och göra något som gör att vi kommer längre ifrån visionen och de samarbeten som är helt nödvändiga för Sverige. Vi skapar säkerhet gemensamt, och samarbetena med våra grannländer är av yttersta vikt.

Då blir det märkligt att säga att detta måste utredas. Vi vet ju enligt uppgift att dessa länder har varit tydliga. När det gäller Amerika vet vi med säkerhet, och det finns också uppgifter från Frankrike, Tyskland och Storbritannien. Det fungerar inte att underteckna detta och tro att det inte får stora konsekvenser.

Frågan återkommer: Har inte försvarsministern något mer konkret svar att ge med utgångspunkt i den information han har?

Hur påverkas Sveriges samarbete med Nato, med Tyskland, USA, Frankrike och Storbritannien? Hur blir det med vår speciella relation med Nato, det så kallade guldkortet?

Hur påverkas Sveriges samarbete med Finland om vi ratificerar konventionen? Är inte försvarsministern av en annan åsikt och förstod i likhet

med Finland att detta inte fungerar ihop, att det tar bort Natooptionen och undergräver de befintliga icke-spridningsavtalen?

Anf. 129 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! För Centerpartiet är det givetvis angeläget att det globala arbetet med nedrustning fortsätter och att de rustningskontrollsåtgärder och förtroendeskapande arrangemang som finns upprätthålls och utvecklas. Vi kommer att fortsätta att agera för en minskning och nedrustning av kärnvapen i världen. Vi kommer också att arbeta för stabilitet och utvecklad säkerhet i vårt närområde och för vårt land.

När en samlad regering följer de förhandlingar som pågår inom ramen för FN under fyra veckors tid förutsätter jag att försvarsministern, Försvarsdepartementet och övriga regeringen har en mycket god insyn i vad som förhandlas och diskuteras, att man väger av olika konsekvenser för vad ett sådant här avtal så småningom kan leda till och att man ser de praktiska konsekvensanalyser som värderas.

Jag förutsätter att Försvarsdepartementet har gjort det även under denna förhandling och att man har vägt av och givit sin bild till dem som har förhandlat för Sveriges räkning av vad detta får för praktiska konsekvenser.

När det beskrivs så tydligt av utrikesministern att detta inte påverkar vare sig bilaterala eller multilaterala samarbeten blir det en tvär kontrast att läsa de uttalanden och brevväxlingar som ägt rum mellan den amerikanske försvarsministern och Sveriges försvarsdepartement och Sveriges försvarsminister. De visar upp en helt annan bild, vinkling och tolkning av vad detta skulle innebära för vårt bilaterala samarbete med USA på försvarsområdet.

Att ställa dessa frågor är varken att gå USA:s eller någon annan stats ärenden. Det handlar om att verka för Sveriges säkerhet och att ta vara på de möjligheter som ligger i utvecklade, stärkta och långsiktiga bilaterala och multilaterala samarbeten.

Det handlar också om att på allvar ge akt på vad som händer i Ryssland och värdera vad vi behöver ha för att detta med att bygga säkerhet tillsammans med andra ska ha en verklig grund och inte bara vara en retorik som faller när det prövas i skarpt läge.

Jag utgår från att försvarsministern har en klar bild av de praktiska konsekvenserna. Det vore önskvärt att få veta mer i debatten om hur man värderar att driva denna utredning. När planeras den att vara klar? På vilket sätt ska resultaten av utredningen presenteras för kammaren och enskilda utskott så att vi kan fortsätta att värdera de steg som ska tas i de enskilda samarbetena?

Och än en gång: Varför kommer Sverige till en helt annan slutsats än vad våra finska bröder gör? Det är ett land som vi särskilt prioriterar och som försvarsministern ägnar mycket tid och arbete på att utveckla samarbete med inom det militära området. Hur kan vi dra så helt olika slutsatser om detta avtals konsekvenser?

Anf. 130 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag är djupt bekymrad över kärnvapenhotet. Vi har sett vad som har skett de senaste veckorna i Nordkorea, och ungefär hälften av världens samlade kärnvapenstridsspetsar finns i Ryska federationen.

Det försvarsministern tillika utrikesministern totalt har misslyckats att förklara är hur detta kärnvapenavtal på något sätt skulle hjälpa att förhindra Nordkorea att fortsätta att utveckla sina bomber och på något sätt försöka förhindra Ryssland att ha hälften av världens samlade kärnvapenstridsspetsar. Inget av de kärnvapenbärande länderna står ju bakom detta avtal.

Den kritik som också har förts fram mot det är att det inte går att verifiera. Dessutom finns det de som menar att det är ett rent hot mot icke-spridningsavtalet, som är en hörnsten.

Det centrala är att man nu öppnar för denna utredning. Det kunde man ha gjort redan för trekvarts år sedan, men nu gör man det.

Då måste jag ställa en ärlig fråga till försvarsministern: En trovärdig utredning kan ju komma fram till slutsatsen att det inte är i Sveriges intresse – för svenskt försvar, för svensk säkerhet och svenskt försvarsmateriel – att underteckna avtalet. Är försvarsministern då beredd att avstå?

Det är intressant att försvarsministern har en stark vän i Vänsterpartiets Stig Henriksson som i talarstolen dundrar på likt han skulle attackera vad han kallar krigsövningen Aurora. Han utgår från att regeringen tänker underteckna avtalet.

Om utredningen är ärligt menad borde försvarsministern öppna för att den kan komma till sådana slutsatser och rekommendationer att regeringen kommer att vilja avstå från undertecknandet. I annat fall har man redan bestämt sig och behöver inte genomföra utredningen.

Frågan klingar kvar: Varför väljer Sverige att göra något helt annat än Finland när vi traditionellt brukar vara så nära varandra?

Anf. 131 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! I mitt förra inlägg hann jag inte med Hans Wallmark, men nu är det dags.

Det finns skäl att vara väldigt kritisk till en del uttalanden från Ryssland vad gäller användandet och innehavet av kärnvapen och vad det betyder. Hans Wallmark säger att de är de enda som gör så. Nej, så sent som för någon vecka sedan hörde jag USA:s president i princip i klara verba hota med kärnvapenkrig. Vad har man kärnvapen till om man inte ska använda dem? som han sa i valkampanjen.

Hans Wallmark har inte ens siffrorna rätt. Enligt Sipri har Nato 7 625 kärnstridsspetsar och Ryssland 7 700. Det intressanta är dock inte de som är i lager utan de som är utplacerade. Där har Nato 2 330 och Ryssland 1 790. Som om det var så viktigt. Tyvärr är det alldeles för många på bägge sidor.

Vad värre är satsar man stora summor på att modernisera sina kärnvapen. Rysslands belopp är okänt för mig, men USA beslutade redan under Obama att lägga 250 miljarder dollar på att utveckla kärnvapnen. Storbritannien går i samma riktning. Man utvecklar det för att använda det i taktiska slag.

Mikael Oscarsson tycker att det är ett slag i luften. Hellre det än en kärnvapenstridsspets i luften. Av de tre massförstörelsevapen som finns är två förbjudna. Det har haft effekt, även om den inte är hundra procentig. Det farligaste ska vi dock låta vara kvar.

Hollands regering ville inte vara med på denna konferens, men parlamentet tvingade dem. De åkte dit och röstade nej, som enda land av 123.

Det land som du hela tiden underkastar dig, Mikael Oscarsson, heter USA. Amerika är något mycket större.

När USA ropar till Alliansen ”Hoppa!” verkar den enda frågan vara ”Hur högt?”, och det tycker jag är bedrövligt. Nej, ta och tänk om i denna fråga!

Anf. 132 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! I den röstförklaring som vi gjorde i FN gjorde vi en markering om att icke-spridningsavtalet NPT för oss är grundvalen för kärnvapennedrustning och icke-spridning. Det är något som markerades i röstförklaringen. Jag räknade också upp alla de andra punkter som vi gjorde markering om – att vi ville överväga konsekvenserna och så vidare. Utgående från det har vi sedan kommit fram till att vi ska göra en utredning. Vi kommer att presentera utredningsdirektiv inom en nära framtid, och då kommer också tidsaspekterna när det gäller denna utrednings genomförande att presenteras. Jag vill då återkomma till riksdagen och berörda utskott. Vi kommer att hantera denna fråga.

Låt mig sedan upprepa det jag sade tidigare. Det blir en remisstid, sedan ska regeringen ta ställning och sedan, om det ska ratificeras, är det riksdagen som fattar beslut om det. Så ser gången ut. Ska man genomföra en utredning med alla de parametrar som jag har redovisat – det är ju inte bara en grej utan många – måste man göra det på ett grundligt och seriöst sätt. Det är ingen riggad utredning som nu ska genomföras, utan vi får avvakta och se hur den faller ut. Sedan får man väl ta ställning till hur man går vidare i frågan.

När jag lyssnar på er i oppositionen hör jag inte att ni har en enda tanke på hur man ska hantera kärnvapenfrågan. Det är bara retorik. Det finns inte ett enda initiativ. När ni satt i regeringsställning under åtta år tog ni i stort sett aldrig upp den här frågan i någon konstruktiv mening eller tog några initiativ rörande detta.

Gå hem och titta på om ni har några egna idéer om hur vi ska komma åt detta med kärnvapen! Jag är fullt medveten om att man måste involvera kärnvapenmakterna i en dialog om man ska åstadkomma något. Det är ju de som har kärnvapnen. Man måste ju ha med helheten. Det är precis som när vi bedömer vårt eget närområde. Vi kan inte bara titta på Sverige.

Det vi nu har byggt är en balans med Baltikum, Finland och ned mot Polen, Tyskland och Danmark. Övningsverksamheten hör ihop med detta. Det som både Margot Wallström och jag har understrukt och som, som jag sa i min inledning, är skarpt allvar från vår sida, är att den nationella försvarsförmågan ska stärkas parallellt med att våra försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten fortsätter att utvecklas. Detta är den officiella politik vi har, och detta ska vi följa.

Men vi måste också orka med att titta på kärnvapenfrågan på något sätt, så att vi kommer framåt. Ni har ju själva delvis beskrivit problematiken här i dag. Jag har ingen annan uppfattning än Wallmark om de ryska kärnvapnen. Det skulle förvåna mig om någon har någon annan uppfattning om det som händer i Nordkorea. Det skulle vara synnerligen märkligt. Det är ju ett centralproblem för mänskligheten.

Kärnvapen är de enda massförstörelsevapen som ännu inte är förbjudna. Här måste vi tänka till: Hur kommer vi framåt? Har ni några idéer som är något annat än att bara säga nej? I den här debatten spårar jag inget

mer än att man tycker att det här är dåligt, men man har inte så mycket att komma med själv.

Prot. 2017/18:4
14 september

Anf. 133 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! I den här kammaren delar säkert varenda riksdagsledamot uppfattningen att kärnvapen är det förfärligaste man kan tänka sig. Det är förfärligt när Ryssland hotar med dem. Det är förfärligt när det sker i Nordkorea, och det är förfärligt när det sker i Iran.

Men när vi agerar måste vi göra det genomtänkt. Det blir väldigt konstigt när vi ser att Sverige röstade för texten den 7 juli, och sedan skrev man artikeln. Är det verkligen så att vår första analys visade att våra bi- och multilaterala försvarssamarbeten, inklusive partnerskapet med Nato och samarbetet med USA, Frankrike och Storbritannien, kan fortsätta? Jag vill gärna att försvarsministern talar om detta i sitt sista inlägg.

Har du ingen aning om vad dessa länder tycker eller vad detta kan få för konsekvenser? Var brevet från Amerika en överraskning? Var det en överraskning med uppvaktningen från USA:s högste företrädare i Sverige, som sa att detta inte var förenligt?

Finland säger att detta undergräver de icke-spridningsavtal som finns och fungerar och att det också tar bort Natooptionen. Ni i regeringen brukar säga att ni är en samarbetsregering. Men detta är kanske det största beslutet sedan 1948, då man beslöt att inte gå med i Nato. Det här är ju inget som man bara kan slå av och på. Om vi skulle underteckna detta skulle det, enligt uppgifter från Amerika, ta tre år att återställa det igen. Den som skulle gnugga händerna om Sverige skulle gå vidare och underteckna detta är ju Putin. Det skulle ju ändra förhållandena på ett radikalt sätt och ta bort Natooptionen. Det är därför som Finland har tagit klar ställning.

Anf. 134 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Många frågor har ställts under den här debatten. Alla har inte blivit berörda eller besvarade av försvarsministern. Det finns all anledning att i det kommande arbetet under hösten följa upp såväl frågorna som utvecklingen inom området, liksom hur det kommer att bli om Sverige som ensamt nordiskt land väljer att skriva under detta – om Sverige väljer en helt annan väg än Finland – och vilka praktiska konsekvenser det får för våra militära samarbeten med olika länder.

Jag upplever att försvarsministern har lite olika bilder om regeringens och riksdagens roll. Det är ju ändå regeringen som nu har möjlighet att skriva under avtalet, och sedan ska olika delar ratificeras av riksdagen. Men ett avtal underskrivet av regeringen är, i alla fall som jag har uppfattat det, bindande. Detta är ändå viktigt.

Jag utgår från och hoppas att den utredning som nu kommer att tillsättas också har ett högt mått av transparens, att det finns en parlamentarisk insyn och koppling och att det också finns militär och säkerhetspolitisk kompetens som tar stor del i arbetet och också följer de olika konsekvenserna.

När signalerna från de viktiga samarbetsländer vi har visar att detta skulle begränsa vår möjlighet att bygga säkerhet tillsammans med andra i vårt närområde måste vi ta det på allvar.

Svar på
interpellationer

Jag vill tacka försvarsministern och övriga för den här debatten och kommer att återkomma i ärendet.

Anf. 135 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag vill på nytt markera att vi redan den 7 juli i FN sa att vi skulle överväga konsekvenserna på en rad områden – civil kärnteknisk industri, handel, forskning, skyddsforskning och så vidare liksom försvars- och säkerhetspolitiska intressen. Vi markerade också att NPT är grundvalen för kärnvapennedrustning och icke-spridning.

Detta sas redan i anslutning till att detta hanterades i FN. Det sas också att ett beslut om ratifikation och anslutning till konventionen kommer att behöva tas av riksdagen. Detta är alltså klargjort för omgivningen. Därför menar jag att det ligger en logik i att markera detta den 7 juli, tillsätta en utredning, gå igenom allt detta seriöst och sedan återkomma.

Detta är ett grannliga arbete med många balanser och parametrar. Detta med att ta reda på vad partner tycker och tänker handlar också om att föra en dialog. I dialogen kan man också ta upp vad vi är villiga att göra tillsammans för att komma åt kärnvapenfrågan. Det är en möjlighet i det här sammanhanget.

När jag säger att kärnvapenmakterna också bör konfronteras och tas med i den här typen av dialog så menar jag det. Här måste vi klara av att driva båda linjerna också under utredningstiden.

Vad andra stater har sagt till oss i olika sammanhang handlar om mellanstatliga relationer. Av sekretesskäl kan jag inte stå här i kammaren och redovisa det. Det är helt omöjligt. Jag kan inte heller redovisa eventuell brevskrivning mellan olika länder.

Vi ska återkomma med utredningsdirektiv, tider för utredningen och hur detta ska arrangeras. Det ska bli en seriös utredning som ligger till grund för ett bra beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2016/17:519 om åtgärder för strand- skydd

Anf. 136 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Daniel Bäckström har ställt flera frågor till mig. Den första frågan gäller vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta tillämpningen av eller ändra LIS-lagstiftningen för att stärka utvecklingen på landsbygden.

Det svenska strandskyddet är tillsammans med allemansrätten unikt i ett internationellt perspektiv. Strandskyddsreglerna syftar till att skapa förutsättningar för allmänhetens tillgång till naturupplevelser och för bevarandet av biologisk mångfald i strandnära lägen. Strandzonen är också särskilt viktig för biologisk mångfald. Samtidigt finns flexibilitet i reglerna för att främja landsbygdsutveckling och lokalt beslutsfattande.

Flera förändringar i strandskyddslagstiftningen har gjorts under senare år. Framför allt har ändringarna från 2009 och 2010 förändrat förutsätt-

ningarna genom att beslutsrätten i större utsträckning har flyttats till kommunerna och att dispensmöjligheten för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS, har tillkommit. En regel om nya möjligheter för att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag trädde i kraft så sent som 2014. Ändringarna av strandskyddsreglerna har därmed varit i kraft under en relativt kort tid.

Regeringen vill se en levande landsbygd som kan utvecklas, samtidigt som ett attraktivt landskap kan bevaras och värdefulla naturmiljöer skyddas. Det finns enligt regeringen potential att utveckla LIS-reglerna i detta syfte. Regeringen gav därför i mars i år Naturvårdsverket i uppdrag att se över reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära läge i miljöbalken och i plan- och bygglagen (2010:900) (M2017/00778/ Nm, M2017/00712/Nm). Uppdraget var att se över LIS-reglerna och deras tillämpning samt föreslå författningsändringar och eventuella andra åtgärder. Syftet med uppdraget var att ytterligare främja landsbygdsutveckling med boende och företagande i områden med god tillgång till stränder utan att de värden som strandskyddet långsiktigt syftar till att skydda äventyras. Särskilt fokus ska läggas på att utöka möjligheterna att bygga permanentbostäder. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 28 augusti 2017, och beredning pågår.

Den andra frågan gäller hur jag avser att uppnå Parlamentariska landsbygdskommitténs förslag om att regeringen ska säkerställa att reformeringen av strandskyddsbestämmelserna får avsedd effekt.

Regeringen beslutade den 25 juni 2015 om kommittédirektiv för En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder (dir. 2015:73). Utredningen tog sig namnet Parlamentariska landsbygdskommittén. Enligt direktiven har kommittén inte i uppdrag att utvärdera eller föreslå ändringar av strandskyddslagstiftningen. Jag har dock noterat att kommittén har lämnat vissa förslag gällande strandskyddet i sin slutredovisning. Redovisningen har varit på remiss, och de inkomna synpunkterna bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Slutligen har Daniel Bäckström också frågat vilka initiativ jag kommer att ta för att uppfylla Parlamentariska landsbygdskommitténs förslag att begränsa och precisera riksintressenas areal med syfte att underlätta landsbygdernas utveckling.

Riksintresseutredningens förslag har remitterats, och remisstiden gick ut den 28 februari i år. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och jag kan därför inte nu uttala mig om vilka av de förslag som utredningen har lämnat som kan komma att resultera i en förändrad lagstiftning.

För närvarande bereds alltså de tre frågor som Daniel Bäckström uppmärksammar inom Regeringskansliet. Jag och regeringen följer noga frågan om strandskyddsreglernas tillämpning och betydelse för både samhällsutvecklingen och bevarandet av de värden reglerna syftar till att skydda.

Anf. 137 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Detta är en mycket angelägen fråga som handlar om Sveriges landsbygdsutveckling, som ministern nämner, och hur vi ska kunna säkra att vi får byggnationer till stånd ute i landet.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Jag är från Värmland och bor i Säffle och har under rätt många år engagerat mig lokalt i översiktsplanering och möjligheterna att få fram byggklara tomter. Jag har varit med under resan då riksdagen har möjliggjort för landsbygdsutveckling i strandnära lägen – LIS-områden – och gett uppdrag till den översyn av utökade strandskydd som gjordes under några år. Jag har också sett hur tillämpningarna har blivit i praktiken, både när det handlar om länsstyrelsernas vägval och när det handlar om dialogen mellan markägare, stat och kommun, och hur man i dag ser på möjliga kompletteringar till de antagna tematiska tilläggen i vissa fall för bostadsplanering i en kommun utifrån ett övergripande perspektiv. Men ibland behöver också hela översiktsplanerna kompletteras ytterligare om man vill ha fram fler enskilda LIS-områden.

För vår del hemma i Säffle har vi hela halvön ut i Värmlandsnäs, som går ut i Vänern. När man räknar in vikarna och skären är det uppemot 30 mils strandlinje. Men det är 10–12 mil om man drar linjalen över Värmlandsnäs.

Före översynen hade vi ett utökat strandskydd på 150 meter. Efter översynen blev det 300 meter. När man läser motiveringen till detta beslut från den statliga representanten och myndigheten var den väl sammanfattad på uppemot en A4-sida. Man väljer där inte att prioritera och fokusera på vad som kan ge utveckling i en bygd, där befolkningen har minskat sedan början av 70-talet och där folk inte har ekonomiska förutsättningar att försvara en investering i tillräcklig utsträckning eftersom det byggs för lite. Värdet på en nyproducerad byggnad blir långt ifrån vad produktionskostnaden faktiskt är, vilket gör att varken banker eller enskilda väljer att fullfölja sina projekt många gånger. Det händer att man fullföljer, men man gör det oftast inte. Det behövs attraktiva tomter och möjligheter.

I stället väljer man att se till det rörliga friluftslivets möjligheter och andra naturvärden som är viktiga. Och vi har många perspektiv när det handlar om Vänern och många inre sjöar i landet att ta hänsyn till.

Men när man ser långsiktigt på detta behöver vårt land bosättningar och en engagerad lokalbefolkning som kan vara kvar och verka, utveckla, vårda och ta ansvar på många sätt.

Jag kan konstatera att i stället för att skapa möjligheter genom att komplettera i enskilda fall och lägga till ett LIS-område väljer man att från myndighetens sida säga att hela planen då får göras om. Detta blir kostnadskrävande för en kommun, och det blir också väldigt många processer som i praktiken begränsar möjligheten för framkomlighet. Detta tycker jag är synd, eftersom detta är ett sätt av flera att få till denna vändning i många bygder. Strandskyddsdispenser bör ges i lagom omfattning där det är möjligt, och man bör hitta nya perspektiv som möjliggör snarare än begränsar. Nu känns det som om utvecklingen går åt fel håll.

Anf. 138 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! När jag hör Daniel Bäckströms argumentation här uppfattar jag att huvudproblemet är en besvikelse och ett missnöje över utfallet av den översyn som den borgerliga regeringen startade om det utvidgade strandskyddet. Detta är en tematik som återkommer. Jag har debatterat strandskyddet i kammaren ett flertal gånger med ledamöter som representerar de partier som stod bakom den förra regeringen.

Man tar upp problemet med att ingen av de reformer gällande strandskydd som den borgerliga regeringen har genomfört verkar ha fallit ut som man har velat. Man har ständigt varit missnöjd med sina egna reformer. Så verkar också vara fallet med översynen av det utvidgade strandskyddet. Man kan dra olika slutsatser av det. Man kan vara självkritisk och erkänna att det inte blev så bra. LIS blev inte som man hade tänkt. Ingen verkar vara nöjd med LIS-reformen. Bäckström verkar vara missnöjd med den översyn som den borgerliga regeringen beslutade om.

Bäckström beskrev detta som någonting som hörde hemma i det förflutna. Översynen är fortfarande i högsta grad aktuell. Det var en väldigt stor översyn som den borgerliga regeringen drog igång, och den är inte avslutad. Vi hanterar beslut i dessa frågor alltjämt. Det har varit ett stort antal överklaganden, och många av dem behandlas fortfarande av länsstyrelser och i Regeringskansliet. Detta är alltså en pågående process som inte är avslutad.

Vi från regeringen har identifierat en mer avgränsad ansats. I dagsläget byggs det bostäder runt om i Sverige. Det byggs på samma höga nivå som det gjordes på 70-talet. Det byggs inte bara i tätorter utan det byggs runt om i landet, och det är glädjande. Men det finns åtgärder som vi kan och vill vidta för att ytterligare främja byggandet runt om i landet. Därför har vi gett ett väl avgränsat uppdrag åt Naturvårdsverket att titta på just den delen, att se över LIS-reformen och LIS-reglerna och sedan återkomma med förslag som kan bidra till ett ökat bostadsbyggande. Det gäller förslag till en hanterbar och rimlig reform som jag nyligen har mottagit från myndigheten och som vi just nu tittar på. Vi återkommer med skarpa förslag senare.

Anf. 139 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag kan notera av svaret att det pågår ett arbete och en analys som man kommer att återkomma till och att ministern noga följer vad som händer ute i landet. Det är viktigt och bra.

Det finns många exempel på hur folk upplever det här. Det är alltid viktigt att lära av erfarenheterna från ambitioner och beslut för att göra det hela enklare. Man måste också tänka långsiktigt på vad som är viktigt för landet för att hela landet ska utvecklas. Landsbygdskommittén har hur många förslag som helst för att Sverige ska få en utvecklad landsbygd.

När man pratar med folk har de ofta fokus på att hitta de attraktiva tomterna. Det handlar då ofta om strandnära boenden. Men vi behöver ju inte gå så långt som att bygga i vatten. Man ska visa hänsyn, och det har man också gjort i många LIS-områden. Det ska vara en viss sträcka mellan områdena och vattnet som är fredad.

När man i dag beviljar bygglov inom ett LIS-område görs det ofta med hänvisning till var befintlig bebyggelse finns sedan tidigare. Då är det i den delen av LIS-området som bygglovet beviljas, inte i andra delar, trots att hela området sedan en tid har varit utpekad i översiktsplanen.

Det finns saker som Naturvårdsverket fick i uppdrag i våras att utreda, och det tycker jag är bra. Men de analyser som nu görs av de presenterade förslagen leder till att man ställer sig frågan: Är det här tillräckligt långtgående förslag för att man ska komma åt problematiken? Är det tillräckligt effektiva förslag som öppnar möjligheten till en mer lokalt anpassad till-

lämpning så att man kan bestämma var man vill se en utveckling av företagande, näringsverksamhet och fritidsverksamheter? Det gäller inte bara boendeutvecklingen.

Jag får signaler om att responsen på förslagen från Naturvårdsverket är att de är för lite. Förändringsarbetet kanske snarare handlar om att orden förändras. Det ligger på marginalen snarare än att man ser hur man ska komma åt problemet. Kommer man att fortsätta att ställa krav på en kommun om att den ska göra om sitt tematiska tillägg eller sin översiktsplan, då handlar det om långa processer. Det är sällan som en kommun på förhand, i fem eller tio års perspektiv, kan peka ut var det ska byggas eller var personer vill bygga och investera.

Ofta är det inte kommunerna som gör investeringarna, och då behövs det en långsiktig flexibilitet i tillämpningen som möjliggör för den praktiska avvikelserna från planen. Det krävs också ett annat tänkesätt där man kanske inte har den geografiska indelningen som huvudfokus på ett LIS-område. Det som ska vara vägledande är kriterierna, de särskilda hänsynen och skälen för att fatta ytterligare ett strandskyddsbeslut i en kommun.

För vår del handlar det om 153 mils strandlinje varav 134 mil inom strandskyddat område är helt obebyggt, och det är tämligen många mil. Så här ser det ofta ut i Sveriges kommuner som just nu kämpar för att hitta vägen framåt och för att få en långsiktigt hållbar utveckling.

Jag tycker att man borde komma åt detta. Det finns fall i Säffle, Värmlandsnäs och i Södra Ny där man vill utveckla en besöksverksamhet i jämförelsevis ringa omfattning, men man har fått avslag eftersom det faller utanför det formella processkravet att i så fall måste kommunen i sin helhet anta en förändrad översiktsplan. Då blir det väldigt tungrott.

Vi måste hitta en flexibilitet framöver. Vilket håll lutar det åt vid prövningen?

Anf. 140 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Daniel Bäckström ägnade sitt första inlägg åt att konstatera att den av den borgerliga regeringen beslutade översynen av utvidgat strandskydd inte var bra. Den föll inte ut som man hade tänkt sig.

I sitt andra inlägg ägnade Daniel Bäckström sig åt att förklara att den tidigare borgerliga regeringens LIS-reform inte heller var bra. Jag håller helt med om det. LIS-reformen har mycket övrigt att önska, och vi verkar att vara överens om det.

Därför har vi från regeringen tagit initiativ för att utveckla LIS. Det finns potential att göra den reformen bättre – för att uttrycka det milt. Men vi väljer att göra det stegvis. Det är tydligt att den metod som den tidigare borgerliga regeringen valde – att måla med väldigt breda penslar – inte har varit lyckosam. Framför allt verkar ett stort antal ledamöter från borgerliga partier dela den bilden eftersom de ägnar väldigt mycket tid i kammaren åt att berätta hur dåligt olika reformer har fallit ut.

Just nu byggs det väldigt mycket. Det finns ett stort tryck på att det ska byggas bostäder. Därför har vi valt att fokusera på den frågan så att vi inom rimlig tid kan leverera en reform som rör just bostadsbyggandet.

Sedan finns det utrymme att se vidare på och utveckla frågan. Den här typen av reformer ska inte ses som ett fast material utan någonting som kan utvecklas. Jag ser ytterligare möjligheter att utveckla arbetet med

Anf. 141 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag har inte sagt att jag tycker att de här reformerna var dåliga. Jag tycker att det var jättebra reformer. Jag har också arbetat jättehårt för att få fram ett femtiotal LIS-områden i nära dialog med markägarrepresentanter, samtliga byalag och utvecklingsgrupper hemma i kommunen som under lång tid har engagerat sig.

När det skulle prövas i nästa instans kom det synpunkter på att det låg för långt ifrån kollektivtrafik. Jaha, sa jag, varför ska ni ha synpunkter på var vi ska bygga i den här kommunen? Vi får väl fixa kollektivtrafik då om det behövs.

Det handlade alltså om ett centralt överperspektiv i stället för det lokala underifrånperspektiv som vi utgick från. Förväntningarna var höga, men utfallet blev negativt när myndighetsperspektivet slog till och man hade synpunkter på att det var för många LIS-områden. Vi med vår stora kommun behöver dessa områden. De är jätteviktiga.

Det handlar också om att konstruktivt se framåt. Vad är det nu som behöver justeras för att det under de närmaste åren ska vara en möjliggörare för människor att förverkliga sin dröm att kunna bygga i de kommuner där det inte byggs i tillräcklig omfattning? Det byggs mycket i Sverige, men det byggs inte i många landsbygdskommuner och absolut inte på landsbygden.

Man borde möjliggöra så att folk kan få hyra sin bostad på landsbygden. Den möjligheten saknas ofta. Man borde också möjliggöra för folk att investera och säkra kapital till investeringen.

För Centerpartiets del måste vi långsiktigt verka för att reformera strandskyddet ytterligare. Vi måste överföra möjligheten att bestämma till kommunerna. De bör få ta över beslutanderätten. Men man måste också med varsamhet hantera de områden som ska skyddas. Med fokus på möjligheterna bör man se till att det kan byggas också i attraktivare lägen.

Det här är en fråga som berör många människor. Jag hoppas nu att den pågående översynen kommer att leda till goda resultat.

Tack för debatten!

Anf. 142 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Här framkommer ett perspektiv som jag tycker är oroväckande när man som beslutande ledamot i riksdagens kammare säger att myndigheterna ska ha hittat på det ena och det andra. Våra myndigheter tolkar de lagar som riksdagen har beslutat om och genomför dem. Om detta inte fungerar beror det på att lagarna antingen inte är tillräckligt tydliga eller att förordningar eller uppdraget till myndigheten inte varit tillräckligt tydliga. Jag reagerar på att man från riksdagen skyller på myndigheter om en reform som man varit med om att utveckla inte har blivit tillräckligt bra.

Från väldigt många håll framförs frustration över att LIS-reformen inte har landat på det sätt som man hoppades på. Jag tycker att man då har ansvar att säga att det var de beslut som de som gjorde reformen fattade som inte var tillräckligt goda.

Svar på
interpellationer

Regeringen har därför identifierat att det mest aktuella är att titta på frågan om hur LIS fungerar i förhållande till möjligheten att bygga permanenta bostäder på landsbygden. Verkligheten är inte precis så mörk som utmålas. Det byggs till viss del även på svensk landsbygd. Men vi ser en potential att bygga fler bostäder på svensk landsbygd. Därför har vi tagit initiativ till ett uppdrag till Naturvårdsverket att föreslå förändringar som kan leda till bättre möjligheter för fler bostäder på Sveriges landsbygd så att hela landet kan leva.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2016/17:574 om Hanhikivi kärnkraftverk

Anf. 143 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Stig Henriksson har frågat mig hur jag har agerat och kommer att agera framdeles vad gäller bygget av Hanhikivi kärnkraftverk.

Projekt för ny kärnkraft omfattas av Esbokonventionen som reglerar samråd om miljökonsekvensbeskrivningar för projekt med gränsöverskridande betydande miljöpåverkan. Finland liksom Sverige och de andra parterna i konventionen följer konventionens regelverk. Finland genomförde under år 2008 samråd kring en kärnkraftsanläggning på udden Hanhikiven niemi i Pyhäjoki kommun. Jag ber finsktalande om ursäkt för mitt bristande uttal.

Därefter har ansvarigt energiföretag, Fennovoima AB, beslutat att utreda en alternativ typ av kärnkraftsreaktor i anläggningen. Eftersom denna reaktortyp inte ingick i den tidigare prövningen har det tagits fram en miljökonsekvensbeskrivning med en sådan reaktortyp.

Under hösten 2013 och våren 2014 har Finland genomfört samråd enligt Esbokonventionen med Sverige i ärendet. Samrådet har i enlighet med regelverket hanterats av Naturvårdsverket. Under samrådet har Naturvårdsverket mottagit yttranden från flera centrala myndigheter, fem länsstyrelser, nio kommuner, ett tjugotal organisationer, och drygt 20 svar från enskilda. Till detta kommer ett antal namnlistor med flera hundra namnunderskrifter.

Samtliga enskilda och en majoritet av organisationerna har varit kritiska till etableringen. Naturvårdsverket överlämnade våren 2014 samtliga yttranden till Miljöministeriet i Finland. I och med detta har samrådet avslutats.

Den finska regeringen fattade den 18 september 2014 ett principbeslut som innebär att den finska regeringen är positiv till Fennovoima AB:s ansökan om att bygga aktuell kärnkraftsanläggning. Beslutet har behandlats i den finska riksdagen som i december 2014 beslutade att den finska regeringens principbeslut ska stå fast.

Sverige har använt de samrådsmöjligheter som regleras i Esbokonventionen, och Strålsäkerhetsmyndigheten har konstaterat i sitt yttrande att Finland i stora delar har samma säkerhetskrav på kärnkraftverk som vi har i Sverige, en kravbild som regleras genom EU:s kärnsäkerhetsdirektiv. Myndigheten konstaterar också att anläggningens grundkonstruktion är sådan att risken för en allvarlig olycka är liten samt att om en allvarlig olycka ändå skulle inträffa minimeras risken för betydande utsläpp.

Det är nu upp till Finland att slutligen bestämma över sin energimix och därmed också över den aktuella kärnkraftsanläggningen.

Prot. 2017/18:4
14 september

Anf. 144 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Tack, miljöministern, för svaret! Mitt arbetsnamn för denna interpellation var *Matteus 23:24*. Om miljöministern har missat sina bibelstudier kan jag berätta att det är det stycke som handlar om att sila mygg och svälja kameler. Jag tänkte mig det främst ur säkerhetssynpunkt, eftersom jag är försvarspolitiker. Med tanke på det stora larmet om gasledningen Nord Stream 2 tyckte jag – inte ur miljösynpunkt, vilket vore befogat, utan ur säkerhetssynpunkt – att tystnaden om kärnkraftverket i Pyhäjoki har varit öronbedövande.

Jag säger förresten Pyhäjoki. Det betyder ungefär söndagsfors eller helig fors, vilket är väldigt vackert. Hanhikivi betyder gässten. Om miljöministern, som kommer från en annan landsända, vill kan hon använda de svenska beteckningarna – som dock är mina egna översättningar.

Bakgrunden är följande. 15 mil från Haparanda, Kalix, Luleå, Piteå och Skellefteå bygger det statliga ryska Rosatom ett kärnkraftverk. Det ägs av Fennovoima, i vilket Rosatom självt är största delägare. Företaget är även byggherrar. Rosatom är närmast en stat i staten med flera hundra tusen anställda, och det ansvarar för både fredlig och militär kärnteknologi.

Om jag får uppehålla mig vid säkerhetssynpunkten är det detta som blir så fascinerande. Till skillnad från hur det är i Litauen och till skillnad från den stora debatten om gasledningen Nord Stream 2 har detta projekt passerat nästan totalt under den mediala men också den politiska radarn i Sverige. Vi talar trots allt om en nukleär anläggning nära svenska befolkningscentrum. Det är ägt och byggt av ett statligt ryskt bolag som också hanterar militär kärnteknologi. Den stora skillnaden här jämfört med gasprojektet är att vi har ett sammankopplat elnät med Finland.

Men detta handlar om säkerhetspolitik, och det är miljöministern jag har ställt min interpellation till, så låt oss övergå till den delen.

Med Harrisburg, Tjernobyl och Fukushima i minnet finns stora miljöpolitiska frågetecken. Därför frågar jag miljöministern på vilket sätt Sveriges regering har agerat och hur den kommer att agera. Årligt talat är svaret: Inte alls. Man har helt överlåtit åt myndigheterna och engagerade privatpersoner och föreningar att sköta skrivandet av remissvar. Med detta anses saken vara utagerad. Jag tycker att det är dystert med en sådan formell, för att inte säga formalistisk, inställning av en grön miljöminister.

Miljöpartiet grundades 1981 mycket som en protest mot hanteringen av just kärnkraften. ”Kärnkraftshaveriet i Fukushima 2011 är bara en av många påminnelser om hur osäker kärnkraften är som energikälla och vilka enorma miljö- och hälsoskador den kan ge upphov till.” Den meningen har jag snott från Miljöpartiets hemsida.

Vi kan jämföra med danskarna. De har inte varit lika formalistiska när det gäller Barsebäck. Låt mig ta ett exempel. För 15 år sedan hade Danmarks olika regeringar fått igenom att Barsebäck skulle stängas. Men när Sverige skulle satsa 100 miljoner på en liten modernisering bröt stormen ut. Danmarks tidigare miljöminister Svend Auken, S, menade att förslaget var obegripligt. Den dåvarande miljöministern, som kom från det liberala Venstre, uttryckte sin förvåning och sa att det var allvarligt och tillsatte en

Svar på
interpellationer

undersökning. Man agerade alltså på politisk nivå på ett helt annat sätt – en socialdemokrat och en liberal!

Men miljöministern hänvisar till myndigheterna och andra. Varför inte tala ur skägget – om miljöministern hade haft något?

Anf. 145 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Man kan såklart se på frågan på olika sätt. Men jag tänker så här: Jag är otroligt glad och tacksam över att vi har internationella konventioner som reglerar hur länder ska samråda med varandra vid etablering av kärnkraftverk och att dessa regleringar är oberoende av vilken regering som sitter i respektive land. De är inte beroende av om det finns ett ifrågasättande till kärnkraft i en regering vid just det tillfället, utan detta sköts på ett systematiskt och tydligt sätt.

Som framgår av min redovisning handlar det om väldigt långa processer. Det första samrådet började för många år sedan och har pågått. De synpunkter som finns från Sverige sammanförs av Naturvårdsverket, som samlar in dem från myndigheter och enskilda och överlämnar dem i god ordning.

Även om det blir ett formalistiskt och något tråkigt svar är detta ett betydligt tryggare system än om vi skulle vara beroende av att ha en kärnkraftskritisk inställning i respektive regering. Jag måste ändå säga att jag tycker att det här är en bättre ordning. Esbokonventionen är otroligt viktig, men jag kan inte se annat än att Finland har skött sig och på alla sätt och vis levt upp till sina åtaganden i enlighet med denna konvention.

Anf. 146 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Det var ingen slump att Barsebäck var det första kärnkraftverk som stängdes helt – det kom konstanta påtryckningar från Danmarks olika regeringar. Jag kan inte se någon motsättning mellan att man å ena sidan har goda konventioner att följa, som Esbokonventionen, och å andra sidan är politiker och agerar politiskt. Min fundering är: Tycker miljöministern så här retrospektivt att det var fel av Danmark att få igenom en stängning av Barsebäck? Det skulle i så fall vara väldigt förvånande.

Politiken kan inte enbart vila på byråkratiska och formalistiska metoder. Det är grunden, men sedan bedriver vi hela tiden politik, hoppas jag. Jag tycker inte att miljöministern enbart ska tänka på protokollet.

Miljöministern säger i interpellationssvaret: ”Det är nu upp till Finland att slutligen bestämma över sin energimix och därmed också över den aktuella kärnkraftsanläggningen.” Det är väldigt uppgivet. I stället skulle man kanske kunna fortsätta dialogen, precis som danskarna, som envisades år efter år tills de fick igenom ett beslut.

Jag tycker att det här är sorgligt. Jag förstår att det inte är så lätt att sitta i regering. Jag har inte suttit i ”regering” på den här nivån, men jag har suttit som kommunstyrelseordförande i 16 år. Då måste drömmarna möta verkligheten, ibland lite obarmhärtigt. Men det här sättet är inte nödvändigt. Det visar det danska exemplet, där socialdemokrater och liberaler kan vara politiskt offensiva i en för dem viktig och avgörande fråga.

Jag skulle vilja vädja till miljöministern: Försök i det här fallet att påverka våra finländska vänner! Vi har goda kontakter med dem på så många områden. Ett kärnkraftverk bara 15 mil från ganska stora befolkningstäta områden – för att vara Norrland i alla fall – är inte särskilt lyckat, utöver

de säkerhetspolitiska aspekterna, som inte är ämne för dagens debatt. Det räcker inte alltid att följa protokollet, skriva remissvar, tacka för kaffet och nöja sig med det. Ibland måste vi bedriva politik också. Det tror jag att medborgarna förväntar sig. En förhoppning och en uppmaning: Sjung ut!

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Anf. 147 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Regeringens linje är tydlig. Vägen framåt för svensk energipolitik är 100 procent förnybart. Jag vet att vi är överens i den delen. Det är också svensk politik, beslut fattade i Sverige, som har gjort att vi den här mandatperioden har fått besked om att fyra reaktorer kommer att stängas i Sverige. Vi har skapat förutsättningarna för att den förnybara energin fullkomligt exploderar.

Regeringens linje på Europainivå är densamma. Vi arbetar för att få samma uppslutning bland EU-länderna och få fler att inse att framtiden är förnybar. En metod för det är energiunionen. Vi för också andra diskussioner om detta inom ramen för klimatarbetet. Det är de demokratiska verktyg vi har. I samtal med andra länder försöker vi övertyga dem om vad som ska ses som framtiden. Vi är väldigt tydliga och konsekventa både inrikespolitiskt och utrikespolitiskt i den här delen. Vi arbetar och försöker påverka våra grannländer och andra medlemsstater i EU.

Men sedan har vi en formell process kring etableringen av nya kärnkraftverk. Detta är reglerat i internationella konventioner. Jag kan inte se något annat än att Finland levt upp till sina åtaganden i enlighet med Esbo-konventionen. Jag anser att det vore olämpligt för mig att kommentera eller klandra ett land som gjort vad det ska i enlighet med den gemensamma konvention vi arbetar under.

Anf. 148 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Såvitt jag vet var det ingen i Danmark som anklagade Sverige för att inte ha följt de regler och reglementen som gällde på den tiden när vi byggde och driftade kärnkraftverket i Barsebäck. Man gick emot det politiskt ändå, då man ansåg att det var en fara för stora befolkningscentrum – Köpenhamn, Själland och så vidare.

Som sagt finns det ingen motsättning mellan att ha ett formaliserat system där myndigheter med flera arbetar enligt gängse procedurer och så vidare och att samtidigt verka politiskt. Det ena ersätter inte det andra.

Det här är väldigt sorgligt, och det säger jag verkligen inte polemiskt, utan på riktigt. Jag var med i den stora kampanjen mot kärnkraft och upplevde det stora sveket med de tre linjerna och avveckling med förnuft, som i verkligheten väldigt länge betydde något helt annat. Miljöpartiet bildades ur resterna av denna besvikelse och har tillfört väldigt mycket i både miljödebatt och miljöpolitik. Men nu har det skett en stor förändring. Den kan man datera till inträdet i regeringen, då det blev en helt annan verklighet. Det är ändå sorgligt. Japans liberaldemokrater avskaffar kärnkraften. Tysklands kristdemokrater avskaffar kärnkraften. I Sverige gör vi en kompromiss som innebär att sex reaktorer ändå drivs vidare. Det tillåts dessutom att bygga tio nya, om nu någon skulle få för sig det, vilket jag hoppas och tror inte blir fallet.

Men nu får vi nästan ändå ny kärnkraft i landet. Bara några mil bort byggs det av statliga Rosatom. Jag tycker att det är en sorglig utveckling för Norden att svensk elförsörjning blir beroende av ett ryskt statligt bolag. Men också ur miljösynpunkt innebär det här stora risker. Jag kan väl bara skicka med en from förhoppning: Fundera ett tag till! Vi kan göra så mycket mer än att bara skriva remissvar.

Anf. 149 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag delar helt Stig Henrikssons uppfattning att vi kan göra så mycket mer än att skriva remissvar. Jag är oerhört stolt över det resultat som vi har kunnat leverera under den här mandatperioden, med en bred överenskommelse där vi slår fast att framtiden för Sverige är förnybar. Vi har fattat en rad beslut som har lett till att vi under mandatperioden har fått besked om att fyra reaktorer kommer att stängas. Det är en fantastisk framgång. Jag är otroligt stolt över det. Anledningen till att vi får den här typen av beslut är att vi har riggat förutsättningar för den förnybara energin, så att den kan växa och ta över världen, vilket jag tror kommer att hända. Vi är mycket aktiva i kontakterna med våra grannländer och inte minst alla medlemsstater i EU för att få alla att inse att framtiden är förnybar och att vi gemensamt skapar de ekonomiska förutsättningar som gör att sol och vind kan segra, precis som sångernas budskap var under exempelvis kampen mot Barsebäck. Aktivisterna kommer att få rätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2016/17:589 om sandsugning i Öresund

Anf. 150 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat mig vilka kontakter jag och regeringen haft med den danska regeringen i frågan om sandsugning i Öresund och vilka eventuella resultat som har uppnåtts av kontakterna samt frågat på vilket sätt jag och regeringen är beredda att agera framöver för att komma till rätta med problemet.

Jag välkomnar att Jonas Jacobsson Gjörtlér uppmärksammar de marina naturvärdena i Öresund.

Jag är väl införstådd med att kommuner och miljöorganisationer har uppmärksammat både den danska och den svenska regeringen på frågan om sandsugning och även lyft krav på skydd av området.

Länsstyrelsen i Skåne län och Naturvårdsverket har en dialog med danska myndigheter om sandsugning i Öresund. Internationella samråd gällande gränsöverskridande miljöpåverkan ligger inom myndigheternas ansvarsområde.

Samrådsrutiner mellan länderna har upprättats. Svenska myndigheter får nu sandsugningsärenden och även förslag till ändringar i relevant lagstiftning på remiss. Under våren har även Danmark skärpt kraven på miljökonsekvensbeskrivningar vid ärenden gällande sandsugning. Regeringen håller sig informerad genom Länsstyrelsen i Skåne län och Naturvårdsverket om dialogen mellan de svenska och danska myndigheterna.

Skyddet av marina naturvärden är högt prioriterat av regeringen. Regeringen har därför tillfört särskilt riktade medel för att stärka arbetet, vilket även bidrar till myndigheternas kapacitet att arbeta med bland annat Öresund.

Eftersom ett välfungerande naturskydd i Öresund kräver åtgärder på såväl den svenska som den danska sidan har en dialog även gällande skydd av de marina naturvärdena inletts mellan svenska och danska myndigheter. De svenska myndigheternas målsättning är att kunna påbörja ett gemensamt arbete tillsammans med de danska myndigheterna för att införa funktionella bevarandeåtgärder för områdets marina naturvärden.

Både Danmark och Sverige arbetar också med att genomföra EU:s havsmiljödirektiv. Direktivet anger att god miljöstatus ska uppnås till 2020 och innehåller även krav på regionalt samarbete. Som en del i genomförandet av direktivet pågår ett nära samarbete mellan Havs- och vattenmyndigheten och danska myndigheter.

Jag kan försäkra Jonas Jacobsson Gjörtler om att regeringen aktivt följer myndigheternas arbete med skydd och bevarande av Öresunds naturvärden.

Anf. 151 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag tänkte först säga någonting kort om bakgrunden till frågan. Den handlar om sandsugning i Öresund och de problem som skapas på grund av detta.

Öresund är en väldigt speciell livsmiljö för marint liv bland annat på grund av de speciella strömförhållanden som finns och också de speciella djupförhållanden som finns här, och vi har övergången mellan saltvatten och bräckt vatten. Det gör att Öresund är ganska speciellt.

När man plockar upp sand och tar bort den från botten och Sundet för att använda den skapar det en rad olika problem. I känsliga områden kan sandsugning hota erosionsbenägen strand. Bottenlevande flora och fauna kan hotas och också marin arkeologiska lämningar. En fiskare uttryckte det så här i en intervju i SVT: Där sandsugaren har varit framme finns ingen fisk. Det är så det ganska ofta ser ut.

Öresund delas mellan Sverige och Danmark. Det innebär att den här typen av frågor måste hanteras mellan de två länder som är berörda. I vissa fall går det ganska bra, och i andra fall kanske det inte går lika bra. Vi har sedan länge ett förbud mot bottentrålning i Öresund. Det har vi sedan 1932. Det är en överenskommelse mellan Sverige och Danmark som gäller i Öresund, vilket är väldigt bra. Det har också bidragit till det värdefulla djurliv som finns i Sundet.

När det gäller frågan om sandsugning finns det ett förbud på den svenska delen av Öresund sedan 1982, vilket i grunden är väldigt bra. Det innebär inte att det i alla lägen är helt uteslutet att man kan ta sand. Men man måste i så fall begära ett speciellt tillstånd. Det kräver helt enkelt vattendomstolens tillstånd om man ska göra det på svensk sida. På dansk sida finns det inget sådant förbud, vilket skapar en rad problem.

Sanden plockas upp för att man vill använda den när man tillverkar betong. Sandens kvalitet anses vara väldigt god. Nu är förhållandena lite olika i Sverige och Danmark. I Sverige har vi kanske bättre möjlighet att hitta sand på andra ställen på land än vad man anser sig ha i Danmark. Det är därför Danmark vill fortsätta att kunna plocka upp sanden.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Man skulle kunna lösa det här på andra sätt. Det handlar inte om att peka finger mot danskarna och säga: Ni måste göra så eller ni måste göra så. Men det är otroligt viktigt att man har en pågående dialog för att försöka se om man kan hitta vägar framåt. Om man inte kan åstadkomma ett totalförbud i ett kort perspektiv kanske man åtminstone kan fasa ut verksamheten och ersätta den med annat för att uppnå ett förbud på i varje fall lite sikt. Det tror jag skulle vara väldigt bra.

Miljöministern svarar här ganska utförligt om en del åtgärder som vidtas och om kontakter mellan svenska och danska myndigheter som man har i bland annat den här frågan. Det är vällovligt. Jag tror det är utmärkt. Men min fråga gällde just vad regeringen gör och har gjort. Där uppfattar jag inte att miljöministern har gett något svar på de frågor jag ställde. Vilka kontakter har regeringen haft i den här frågan med den danska regeringen? Vad är regeringen i övrigt beredd att göra för att komma till rätta med problemet?

Jag hänvisade också till ett brev som är skickat från 14 kustkommuner på både svensk och dansk sida. Det är också 13 miljöorganisationer som har undertecknat det. Där har enligt uppgift miljöministern inte svarat. Jag vill ställa frågan vad det beror på. Det borde inte vara omöjligt för miljöministern att redogöra för regeringens ståndpunkt i detta och vad man har gjort och inte gjort särskilt när det gäller kontakter med den danska regeringen.

Anf. 152 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Först vill jag informera om att skydd av marina områden är högt prioriterat av regeringen. Vi har vidtagit ett stort antal åtgärder. Jag är glad att Jonas Jacobsson Gjørtler också ser skyddet av det marina området som prioriterat och delar min omtanke om Öresund som ett viktigt och känsligt marint område. Det har visst skydd till exempel vad gäller trålningsförbud som har tydligt positiva effekter. Men det finns samtidigt också ett antal bekymmer i Öresund.

Det kontakter mellan länderna som sker på myndighetsnivå har intensifierats. Länsstyrelsen i Skåne län kommer i höst tillsammans med danska Miljøstyrelsen att genomföra en gemensam undersökning av bottenområdet Disken i Öresund för att studera effekterna av dansk sandsugning i området på både svenska och danska naturvärden.

Detta är den typ av aktivitet som kan utgöra ett underlag för ett vidare agerande. Får vi exempelvis en uppfattning eller vetskap om påverkan på svenska naturvärden är det självklart någonting som vi går vidare med.

Det pågår, precis som nämndes, mycket kontakt mellan danska och svenska kommuner i de här delarna. Det pågår också, som jag sa, samarbeten om vattnet. Det gäller fisket och skyddet av vattnet. Det är Havs- och vattenmyndigheter som är involverad i kontakter med sina motsvarigheter, och länsstyrelsen är väldigt aktiv och Naturvårdsverket är aktivt.

Som jag kan beskriva är detta en fråga som man arbetar aktivt med på myndighetsnivå. Därför har vi inte funnit anledning att också lyfta upp det mellan regeringarna. Den kontakt som sker är mellan våra myndigheter. Regeringen håller sig uppdaterad genom länsstyrelsen.

Eftersom jag har lite tid kvar kan jag inte motstå möjligheten att nämna något. Jag hoppas att talmannen och ledamoten accepterar att jag gör en avvikelse från ämnet. Det finns en sådan fantastisk god nyhet.

I går sågs för första gången på mycket länge tonfisk i Öresund. Det var någonting som tidigare fanns och gav grund för en stor turismrörelse och bra näringsverksamhet. I går var det några marinbiologer som kunde fotografera tonfisk i Öresund. Jag vet att det är en avvikelse, men jag är så glad att jag inte kunde låta bli att ta upp detta.

Anf. 153 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Som jag sa tycker jag att mycket av det som beskrivs om kontakterna mellan myndigheter på den svenska och den danska sidan är sådant som är lovvärt och viktigt. Det är väldigt bra att det görs.

Samtidigt är det ganska uppenbart att det här är en typ av kontakter som har pågått ganska länge. Också olika initiativ från till exempel kommuner har pågått ett tag. Jag ser kanske inte riktigt att man har kommit framåt i just den här frågan på ett så tydligt sätt som jag tycker att man ändå skulle kunna förvänta sig efter en tid.

Jag nämnde att 14 kustkommuner, 7 svenska och 7 danska, tillsammans med 13 miljöorganisationer har skrivit ett brev. De skickade det till både den danska miljöministern och den svenska miljöministern. Danmarks miljöminister har svarat på det. Han avvisar kravet på att stoppa sandsugningen. Han uttrycker det så här: Jag anser inte att Öresund behöver ytterligare skydd, och jag ser ingen orsak att ta initiativ till en gemensam överenskommelse med Sverige. Det är ganska kategoriskt och tydligt. Nu noterar vi att miljöministern inte har svarat på detta.

Jag tycker att det vore värdefullt om den svenska regeringen tog en mer aktiv kontakt med den danska regeringen för att föra samtal om detta. Jag tror nämligen – det är ganska uppenbart – att om den danska miljöministern uttrycker sig så här kategoriskt och tydligt är det ganska lite som talar för att de underlydande myndigheterna, speciellt i Danmark där man har ministerstyre på ett helt annat sätt än vi har i Sverige, skulle vilja gå över i ett skarpare läge.

Från dansk sida har man uttryckt att det är värdefullt med sanden och att man gärna vill fortsätta att plocka upp den. De säger att det skulle orsaka stora kostnader för den danska byggindustrin om man skulle begränsa eller förbjuda detta.

Allt detta sammantaget understryker bara den poäng jag försöker göra här: Detta kräver åtgärder från regeringens sida. De två regeringarna måste samtala om detta och hitta en väg framåt. Så länge man från dansk sida är så kategorisk och säger nej kommer ju ingenting att hända på den danska sidan, och då står vi och stampar.

Man får snarast betrakta detta som en uppmaning till regeringen. Jag konstaterar av svaret att inga kontakter har tagits i frågan, åtminstone inte i närtid, mellan den svenska och den danska regeringen. Detta får vara en uppmaning från min sida till miljöministern. Jag hoppas att denna typ av kontakter kan tas och att regeringen, framför allt miljöministern, gör vad man kan för att försöka få upp frågan på den danska dagordningen och hitta lösningar.

De danska kommunerna, som också har undertecknat breven, borde vara intressanta för den danska miljöministern att förhålla sig till. Det saknas inte förslag till lösningar, utan man talar om möjligheterna att fortsätta att plocka upp sand men från andra ställen, längre ut. Det kanske inte är den enda lösningen eller huvudlösningen, men det kan vara ett sätt att åtminstone minska problemen i denna känsliga miljö i Öresund. Jag vet att en del danska kommuner har framfört denna typ av synpunkter.

Som jag sa i mitt förra inlägg är det nog inte troligt att man kan hitta en snabb lösning där man får till stånd ett förbud direkt. Men någon form av samtal i syfte att hitta en övergångslösning där man kan fasa ut verksamheten och ersätta den med någonting annat borde i alla fall vara en rimlig ambitionsnivå för regeringen.

Anf. 154 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Precis som sägs har frågan diskuterats länge. Den första skrivelsen om skydd av Öresund kom till regeringen 2013, det vill säga till dåvarande miljöminister Lena Ek. Dåvarande alliansregering överlämnade ärendet om skydd till ansvarig myndighet. I övrigt har detta pågått sedan dess.

Som jag sa i mitt svar har det sedan dess skett förbättringar i samrådet mellan våra myndigheter. Nu får våra myndigheter frågor om samsynen på remiss. Det är en förbättring som har skett. Den information vi har fått från länsstyrelsen i Skåne är att danska myndigheter gör som man har kommit överens om och lämnar ärenden om sandsugning på remiss till Sverige.

Som jag nämnde kommer det under hösten att göras en undersökning om detta påverkar svenska naturvärden. Om denna undersökning kommer fram till att den danska sandsugningen påverkar svenska naturvärden och om vi får detta som fakta på papper kan det självfallet föranleda kontakter även på regeringsnivå.

Det pågår också en annan process inom införlivandet av EU:s havsmiljödirektiv, där man arbetar med att upprätta ekosystembaserade havsplaner. Där är Öresund ett särskilt fördjupningsområde. Detta arbete pågår i samråd med Danmark, och havsplanen ska beslutas av regeringen 2021. Det är långa processer, och det beror på att detta kräver ett långsiktigt arbete. Men samverkan mellan våra myndigheter är aktiv, och jag kan garantera att vi följer frågan.

Anf. 155 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, miljöministern, för svaret och för utvecklingen av resonemangen! Det som beskrivs om att vi nu får remisser till den svenska sidan av åtgärder man tänker vidta på dansk sida är positivt. Det är ett steg i rätt riktning, får man säga. Slutsatsen kvarstår ändå, särskilt när man ser den danska miljöministerns tydliga svar: Det krävs mer, och någonting mer behöver göras.

Jag vill bara än en gång understryka min uppmaning till regeringen. Det arbete som myndigheterna på båda sidor, både på den svenska och på den danska sidan, utför är utmärkt. Men det kommer inte att räcka, för så länge den danska regeringen har den hållning den har kommer inte heller de danska myndigheterna att fullfölja ett förbud mot denna typ av verksamhet. Det innebär att det kommer att krävas kontakter.

Därför vill jag avslutningsvis gärna ställa den direkta frågan till miljöministern: Är miljöministern beredd att ta initiativ till dialog med den danska regeringen i frågan?

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Anf. 156 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att ge en mer grundlig bakgrund: För att våra myndigheter ska kunna arbeta aktivt med naturskyddet, exempelvis tillsammans med grannländer i gränsområden, där Öresund är ett tydligt exempel, är det viktigt att de har tillräckliga resurser. Denna regering har gjort kraftfulla förstärkningar av myndigheternas möjligheter att exempelvis göra fördjupade studier av läget i olika marina miljöer och hur mänsklig aktivitet påverkar naturvärdena. Därför kan vi till exempel göra den typ av undersökningar som kommer att ske nu i höst. Det handlar just om Disken i Öresund och att studera effekten av dansk sandsugning i området för att se om det har effekter på svenska naturvärden.

Om vi får den typen av fakta på bordet – att dansk aktivitet har påverkan på våra naturvärden – ser jag att det kan ge oss anledning att ta kontakt på regeringsnivå.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2016/17:600 om klimatråd om hållbart resande

Anf. 157 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Emma Wallrup har frågat klimatministern om hon tänker ta några initiativ för att skapa nationella klimatkampanjer och tydligare informationssatsningar, till exempel i form av utskick till medborgarna, och om hon avser att ta hänsyn till det nya och akuta läget i klimatsystemet i regeringens arbete med strategier för ett ändrat resebeteende. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill inledningsvis tacka Emma Wallrup för att hon lyfter den viktiga frågan om hållbart resande och flygets climateffekter. Utsläppen från flyget ökar. I Sverige har antalet utrikes flygresor per invånare mer än fördubblats sedan början av 1990-talet och fyrdubblats sedan 1980-talet. Enligt en aktuell rapport från Naturvårdsverket motsvarar klimatpåverkan från vårt internationella flygande utsläppen från all bilkörning i Sverige.

Även om utmaningarna är stora händer det saker i Sverige och omvärlden. Parisavtalet från december 2015 anger att den globala temperaturökningen ska hållas under 2 grader och klargör att vi ska sträva efter att hålla den på 1,5 grader. Det av riksdagen nyligen antagna klimatpolitiska ramverket med offensiva klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd ger förutsättningar för Sverige att ställa om till att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer.

Regeringen anser att den låga beskattningen av flyget är orimlig i förhållande till dess klimatpåverkan. För att flyget i högre grad ska stå för sina klimatkostnader kommer regeringen att föreslå att en flygskatt införs. Precis som inom transportsystemet i övrigt kommer det dock att behövas

en palett av åtgärder för att minska flygets klimatpåverkan. Därför avser regeringen att utreda möjliga åtgärder för att öka mängden biodrivmedel inom flyget. Regeringen fortsätter också att satsa på järnvägarna för att stärka tåget som alternativ till flyget.

När det gäller information till medborgarna från statens myndigheter om vad privatpersoner själva kan bidra med för att begränsa klimatpåverkan kan jag konstatera att en hel del redan i dag ingår i myndigheternas uppdrag. Naturvårdsverket är förvaltningsmyndighet inom miljöområdet och ska vara pådrivande i miljöarbetet. De har bland annat i uppdrag att tillgängliggöra kunskaper om miljöarbetet för allmänheten. Konsumentverket har regeringens uppdrag att se till att konsumenter har tillgång till information och vägledning som ger dem möjlighet att göra väl avvägda val. Det handlar bland annat om att bevaka konsumenters möjligheter att agera på ett från miljösynpunkt hållbart sätt.

Jag konstaterar att även Transportstyrelsen och Trafikverket har ett viktigt ansvar. Myndigheterna ska inom sina ansvarsområden verka för att miljö kvalitetsmålen nås, och Trafikverket ska särskilt inhämta och sprida kunskap och information om bland annat framkomlighet och miljö inom sitt ansvarsområde.

Regeringen inrättade också Miljömålsrådet, som påbörjade sitt arbete 2015. Där arbetar 17 myndighetschefer under Maria Wetterstrands ledning för att inom ramen för sina respektive uppdrag ta ytterligare steg för att Sverige ska klara de miljömål som riksdagen beslutat. Miljömålsrådet har även mandat att återkomma till regeringen med förslag på åtgärder eller uppdrag som ligger utanför myndigheternas nuvarande ansvarsområde men som skulle kunna ge betydande miljö- och klimateffekter.

Klimatet är vår tids ödesfråga. Det är en tvärgående fråga, och regeringen arbetar därför aktivt med att integrera ett klimat- och miljöperspektiv i allt relevant strategiarbete. Under mandatperioden planerar regeringen att lägga fram en skrivelse om levande städer, en godstransportstrategi och en klimatstrategi. Hållbara transporter kommer att vara ett viktigt tema i dessa produkter.

Anf. 158 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Det råder inga tvivel om att vi nu är inne i en förändrad situation för jordens klimat. Tundran tinar allt fortare, och isavsmältningen och antalet skogsbränder ökar. Vi måste skynda på omställningen, och vi måste också se över hur vi kan hantera de förstärkningsmekanismer som har kommit igång.

Det pågår forskning på hur bete kan förhindra den snabba avsmältningen av permafrosten i och med ökade metanutsläpp i Ryssland. Vi måste driva på detta arbete. Jag vill säga i den här debatten att även denna del är viktig. Här bör vi driva på i EU för att stödja projekten i Ryssland och kanske även samtala med president Putin. Han är väldigt patriarkal på många olika sätt, men han nämnde faktiskt miljön som en ödesfråga, så här finns kanske oväntade broar att bygga när jorden nu är i en sådan livsfarlig situation som den är.

Jag ska återgå till ämnet för dagen. De flesta medborgare har förstått att det är viktigt att agera. Det finns undersökningar som påvisar att de flesta vill agera men inte riktigt vet vad de ska göra. Det kommer olika råd i tidningar och från andra håll, och det kan förvärra och förvirra när det

gäller att få medborgarna, som har mycket annat att tänka på, att faktiskt agera. Det gör det inte lättare att alternativen inte är tillräckligt utbyggda heller. Därför tror jag verkligen att enhetlig information från statens sida skulle vara viktig.

På transportområdet tror till exempel många att det räcker att lämna bilen hemma och cykla, men sedan flyger de i stället alltmer. Under oljekrisen på 70- och 80-talen gav myndigheterna råd till medborgarna om hur de kunde hjälpa till att spara energi. Nu när vi befinner oss i en ännu mer akut situation och det är mycket bråttom att skynda på klimatomställningen vore det bra med regelbunden information till medborgarna om vad de kan göra, vad staten gör och kanske vad företagen gör. Då kan vi känna att folket tillsammans med stat och andra aktörer agerar.

Processer har kommit igång som forskare har varnat för kan leda till ett klimatskred. Vi står vid randen till ett sådant skede om vi inte agerar otroligt fort. Det är nu vi behöver dra i vår nödbroms. Egentligen skulle jag och Vänsterpartiet gärna se en utredning av koldioxidransonering redan nu, men ett sätt att skynda på omställningen skulle vara att rikta sådan här information för att ge större incitament att verkligen agera tillsammans.

Därför vill jag fråga statsrådet igen: Tror hon inte på sådana kampanjer eller utskick till hushållen?

Anf. 159 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Ja, det är verkligen sant. Klimatförändringarna är här och nu. Vi ser dramatiska effekter av en höjd medeltemperatur runt om i landet. Även om vi inte kan härleda specifika händelser till klimatförändringarna är det så som forskarna har pekat på: att stormar blir mer allvarliga och att regn innehåller mer vatten varje gång. Vi ser det hända här och nu. Det gör också att många medborgare blir oroliga för framtiden, inte minst barn och unga. Det är otroligt viktigt att vi inte lämnar människor, framför allt barnen, ensamma med de tankarna och i en hopplös situation där man inte känner att man kan påverka sin framtid. Det är viktigt att vi med politiska verktyg skapar möjlighet för medborgarna att göra hållbara val i sin vardag.

Från regeringens sida arbetar vi utifrån devisen att det ska vara lätt att göra rätt. De hållbara alternativen ska vara tillgängliga kostnadsmässigt men framför allt praktiskt. Detta är en av anledningarna till att vi fokuserar mycket på transportfrågorna inom både klimatarbetet och miljöarbetet.

Det viktigaste är att titta på förutsättningarna. Det handlar om infrastruktur. Infrastrukturen för gång och cykel ska vara sådan att man inte tvekar att använda den. Det ska vara tryggt och säkert för alla. Tågen ska gå att lita på etcetera, och de hållbara valen ska vara tillgängliga.

Jag ser att den största delen av den här typen av insatser för att det ska vara lätt att göra rätt ligger i samhällsplaneringen. Det är en av anledningarna till att vi från regeringens sida arbetar för att för första gången ta fram en nationell stadsutvecklingspolitik för Sverige. Tidigare regeringar har suttit med armarna i kors i de här frågorna och sagt att det bara handlar om kommunernas förutsättningar och inte tittat på ifall kommunerna har de verktyg de behöver för att göra det enkelt för medborgarna i vardagen.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Jag kan konstatera att de inte har det i dag, och därför behövs det en nationell politik som ger kommunerna verktyg att skapa bra vardagsförutsättningar för sina medborgare, bland annat i form av klimatsmart infrastruktur och av att göra de hållbara alternativen tillgängliga.

Forskningen är ganska tydlig med att information kan ha en effekt när den kopplas ihop med fysiska förändringar eller med styrmedel. Där anser jag att flygskatten har två funktioner. Den är en skatt, och det kommer att bli något dyrare att flyga, men inte minst är det en väldigt tydlig politisk signal om att flyget har en klimatpåverkan och att de som väljer flyget ska vara med och betala för den klimatpåverkan.

Den debatt vi har haft om flygskatten, även om man kan ha synpunkter på hur saklig den har varit, har väckt många medborgares uppmärksamhet när det gäller att flyget har stor klimatpåverkan. Styrmedel har alltså ofta flera delar.

Myndigheterna arbetar med att komplettera de styrmedel vi har med informationsinsatser på olika sätt. En stor skillnad har åstadkommit av min kollega konsumentminister Bolund, som har stärkt Konsumentverkets uppdrag att just göra det lätt att göra klimat- och miljösmarta val i vardagen.

Anf. 160 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Det är bra att det händer saker i Sverige och omvärlden för att påskynda klimatomställningen. Parisavtalet, som innebär att vi ska sträva efter att hålla oss under en och en halv grad, är än viktigare när det har visat sig att ekosystemen reagerar ännu fortare än vad forskarna hade väntat sig.

Det är bra att riksdagen har antagit det klimatpolitiska ramverket med offensiva klimatomål – även om vi vill gå lite längre – en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd och så vidare.

Jag håller med om att den låga beskattningen av flyget är orimlig och att det är viktigt att vi jobbar med flygskatten, mycket för att det faktiskt är en signal men också för att kunna lägga pengarna som vi får in på järnväg.

Jag tror att vi behöver morötter nu. Eftersom vi är i ett sådant akut läge och måste få medborgarna positiva till klimatomställning är nog morötterna nästan det viktigaste. Vi måste göra att alla människor öppnar dörren och känner: Ja, vi ska agera! Då tror jag att morötter kanske är viktigare än piskor i det här läget för att få med oss hela medborgarskaran.

Därför tror jag på att bygga ut kapaciteten på järnvägen och också stärka kollektivtrafiken kraftigt. Kollektivtrafiken är trots allt transporteffektiv. Det finns också det här med inducerad trafik som forskarna talar om, alltså att ju mer bilväg som finns, desto fler bilar blir det på vägarna.

Det är oerhört viktigt att vi när vi nu tittar på åtgärdsplaneringen stärker järnvägen och i stället för att bygga ut nya bilvägar kanske ger bättre incitament för att bygga ut kollektivtrafiken.

Kollektivtrafiken kommer att vara den viktigaste nyckelspelaren av alla när det gäller att lösa det här. Det kommer att vara brist på biobränsle, och vi kanske egentligen har för lite mineraler för att elbilar ska täcka hela bilflottan. Därför måste vi jobba med transporteffektivitet. Och då kommer kollektivtrafiken att vara viktig.

Jag tror att man kommer att behöva jobba med högre tillgänglighet, så att yttäckningen för kollektivtrafiken blir bättre i städerna. Nu jobbar man mycket mer mot stomlinjer än vad jag tror är bra. Enligt forskningen behövs nämligen också yttäckning.

Man måste också jobba mer med prismekanismerna, vilket det har varit väldigt tyst om. Det måste bli billigare att resa med kollektivtrafik och på järnväg, för att vi ska få den här starka styreffekten – morötterna – mot det rätta.

Nu ser vi att klimatförändringarna påverkar jordens ekosystem mycket starkare än forskarna hade väntat. Jag vill därför fråga ministern, vilket jag också frågade om i interpellationen, om regeringen är beredd att prioritera järnväg framför bilväg den närmaste tiden. Det är ändå det snabbaste sättet att ställa om i nuläget, eftersom vi inte har elbilen på plats.

Om vi måste ställa om på bara några år måste vi agera så effektivt vi bara kan, om Trump släpper ut mer i USA och vi inte heller har fått kolinbindningsavtalen på plats. Att få ihop hela jordens kolbudget är ganska komplext i nuläget. Därför tror jag inte att det är klokt att bygga ut bilvägarna i det här läget. Om några år kanske man behöver göra vissa satsningar på vägnätet i hela Sverige, vilket kan vara bra. Men jag tror att det är oerhört viktigt att just den närmsta perioden bygga ut kapaciteten på järnvägen.

Jag vill återigen fråga ministern: Är regeringen beredd att omvärdera lite, med tanke på de rapporter som kommit under sommaren om den avsmältande tundran och så vidare?

Anf. 161 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag håller helt med om att kollektivtrafik är en avgörande och väsentlig del i klimatomställningen. Vi ska ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta. Då måste vi effektivisera hela transportsystemet. Och kollektivtrafik står ut, ekonomiskt men också ytmässigt. Det är resurs-effektivt och tillgängligt för många.

Det är just därför vi har infört stadsmiljöavtalen, som finansierar kollektivtrafik och infrastruktur för cykel. Det är en enormt tydlig skillnad mot tidigare regeringar. De har varit helt passiva i frågan om att finansiera kollektivtrafik och helt överlämnat den till regional nivå. Det har varit ett misstag, eftersom det är en central del i samhällsplaneringen, ur ett klimatperspektiv men också vad gäller tillgänglighet till arbetsmarknaden.

Stadsmiljöavtalen är också eftersökta. Vi får in bra projekt från kommuner och regioner för att stärka kollektivtrafikens framkomlighet och kapacitet. Det är otroligt viktigt.

Tågsystemet är nationellt, och det är viktigt både nationellt och regionalt, inte minst för det regionala pendlandet. Den infrastrukturproposition som regeringen har lagt fram och det planeringsdirektiv som vi har gett Trafikverket är också tydligt: Det är dags för tåget nu.

Tåget måste gå att lita på. Vi måste investera i den räls som finns, så att den går att åka på – säkert och punktligt. Men vi behöver också nya stambanor i Sverige för att tåget ska kunna bli en konkurrent till flyget.

Vi har ett viktigt arbete framför oss nu när vi ska ta fram en nationell plan för infrastruktur. Det är viktigt att vi får till beslut, exempelvis om nya stambanor. Men vi måste också klara av att på ett tydligt sätt göra något åt det eftersatta underhållet på existerande järnvägar.

Emma Wallrup tog också upp frågan om morötter. Regeringen håller med om att det behövs både piska och morot. Ett aktuellt exempel är den premie för elfordon som regeringen kommer att införa. Jag tror att den har förutsättningar att locka nya grupper till cykelbanorna. Det finns möjlighet att överföra resor från bil till cykel, inte minst runt tätorter och städer, genom att ha en tydlig premie och genom att vi inte bara fokuserar på bilar och tunga fordon utan också på de lite enklare men smarta och nya lösningar som finns. De kan vara viktiga pusselbitar i ett effektivt och klimatsmart transportsystem.

Anf. 162 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Det är positivt att ministern vill stärka järnvägen i nästa infrastrukturplan. Det känns som en viktig kamp som vi kommer att behöva föra gemensamt. Både vi här i riksdagen och alla runt om i hela Sverige behöver ligga på. Det handlar om våra barns framtid. Barnkören på riksdagens öppnande sjöng för oss om att vi måste rädda planeten för deras framtid. Det är ett väldigt viktigt uppdrag vi har.

Det vore också bra om regeringen kunde ge Miljömålsrådet i uppdrag att ta fram information som på ett kraftfullare sätt bidrar till handling hos medborgarna. Jag tror att vi måste känna att det är ett krisläge och att vi behöver dra i nödbromsen. Men medborgarna behöver också bli trygga och känna att vi agerar tillsammans, är kraftfulla och trygga i det här; att regeringen tar tag i situationen och visar medborgarna exakt vad man ska göra.

Jag tror inte att det räcker att myndigheter har lite olika planer på olika håll, som kanske har en procentuell effekt. Det är ett akut läge. Vi måste skynda oss. Om vi ska vara ärliga är det egentligen ett läge där vi borde ha koldioxidransonering, med tanke på de stormar som pågår i USA. Bara det vi har släppt ut nu är katastrofalt. Vi kan inte fortsätta ha den här nivån av koldioxid i atmosfären. Det är bara så. Vi kan inte fortsätta ha så här mycket stormar och katastrofer. Vi måste få ned koldioxid från atmosfären i marken om vi över huvud taget ska kunna ha en bra framtid. Det är där vi är nu.

Jag tycker därför att man skulle ta ett samlat grepp och tala till medborgarna, inte stressa medborgarna utan visa hopp: ”Vi kan styra om båten. Men vi gör det på det här sättet.”

På 70- och 80-talen var man klokare. Då fanns det olika råd om hur länge man skulle duscha, att lampan skulle släckas när man gick ut ur ett rum och så vidare. Då hade man nämligen en mer kollektiv syn på samhället.

Anf. 163 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag instämmer helt i att det är viktigt att vi samtidigt som vi i politisk ledning pekar på klimatfrågans allvar agerar på ett samlat sätt och visar på vägar framåt. Vi ska visa att det är en omställning som kommer att vara tuff men möjlig om vi agerar tillsammans.

Miljömålsarbetet men inte minst hela det breda arbetet med att förverkliga Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen är ett gott ramverk. Det finns ett enormt engagemang från företag och föreningar där man kan samlas och diskutera hur vi ska göra detta och hur vi ska göra det tillsammans.

Det är också viktigt att vi förverkligar Miljömålsrådets uppmaningar att införa styrmedel som gör det tydligt att polluter pays, alltså att det kostar mer att göra miljödåliga val, så att de miljösmarta valen blir billigare. Men vi ska också göra de investeringar som krävs för att göra klimatsmarta och hållbara alternativ tillgängliga för många.

Det krävs en palett av åtgärder. Man ska göra det säkert att gå och cykla i städer och tätorter. Tågen ska gå att lita på. Och elbilen ska göras till en folkbil, vilket den faktiskt kan bli inom en tämligen nära framtid.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

§ 17 Svar på interpellation 2016/17:604 om regelverk och krav på cisterner

Anf. 164 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Då går vi över till den brännheta politiska men kanske lite surare frågan om regelverket för krav på cisterner.

Ola Johansson har frågat mig hur jag ser på det faktum att myndigheternas lösning nu är att inte ställa krav på att kontroll av konstruktion och tillverkning av cisterner ska utföras av ackrediterade kontrollorgan och att det räcker med byggherrens egenkontroll under byggnadsskedet.

Frågan om kontroll av cisterner har, som Ola Johansson för fram, varit uppe tidigare. Den hade då sin upprinnelse i att krav på cisterners egenskaper reglerades i två olika myndigheters föreskrifter, Boverkets och Arbetsmiljöverkets.

Boverket införlivade 2013 europeiska konstruktionsstandarder, så kallade eurokoder, i byggregelverket. Eurokoderna omfattar alla typer av konstruktioner och byggnader, som till exempel sjukhus, höghus och arenor utöver cisterner. Enligt plan- och bygglagstiftningen, PBL, ansvarar byggherren genom egenkontroll för att säkerställa att konstruktionen uppfyller samhällets krav. Krav på kontroll av någon typ av ackrediterat kontrollorgan, som Ola Johansson för fram, skulle kräva en ändring i PBL. Boverkets bedömning är att det inte finns underlag som motiverar en sådan ändring i dag. Att ha tredjepartskontroll under tillverkningen skulle därutöver föra med sig kostnader. Inom ramen för PBL arbetar dock Boverket för att största möjliga säkerhet ska råda för alla konstruktioner. När det gäller cisterner planerar de att lägga fram ett nytt författningsförslag med regler för dessa och hur verifiering av bärförmågan ska gå till.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning och kontroll av trycksatta anordningar träder i kraft den 1 december 2017. Föreskrifterna innehåller krav på kontroll av cistern under användning. Föreskrifterna innehåller även krav på kontroll av cistern före trycksättning, när en cistern sätts samman med andra anordningar.

Slutligen vill jag informera om att kommittédirektivet till den pågående utredningen om en genomgripande översyn av Boverkets byggregler med mera inkluderar uppdraget att se över avgränsningen för bemyndigande mellan olika myndigheter som utfärdar föreskrifter inom byggområdet.

Anf. 165 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tack, Peter Eriksson, för att du kom till kammaren och levererade detta svar! Det är andra gången som jag tar upp denna mycket allvarliga fråga om miljö och säkerhet i en sådan här debatt. Den 9 juni 2015 stod jag här och diskuterade saken med din företrädare Mehmet Kaplan, som då lovade mig att en lösning var på väg. Tyvärr kan vi utläsa av Peter Erikssons svar att även om saker har hänt har otydligheten snarare ökat. I stället för den dubbelreglering som det gavs löften om att åtgärda har vi nu en situation där ingen har ansvar för kontrollen annat än utvändig. Boverkets ansvar sträcker sig inte längre än till det rent byggnadstekniska – det handlar om att konstruktionen klarar av yttre påverkan från väder och vind och från laster av snö och packad is.

Det utgör en stor fara för miljön, för samhället och för människors liv och hälsa när ingen myndighet längre åtar sig att genomföra kontroller av själva cisternens funktion – det handlar om att man på ett säkert sätt och över mycket lång tid inuti behållaren kan förvara oljor och kemikalier.

Herr talman! Den situation som kommer att råda efter den 1 december 2017, när Arbetsmiljöverkets kontrollansvar upphör och vi i stället för en dubbelreglering får en begränsad kontroll, leder till en osäkerhet som gör att industrin drar sig för att dra igång sådana här byggprojekt.

Branschen har nu tagit kontakt med mig igen för att försöka få dig och mig att förstå att det ytterst är regeringen som har ansvaret om en olycka skulle ske då cisterner börjar läcka, med risk för utsläpp av giftiga gaser eller föroreningar av dricksvatten eller det som hände i Göteborg för ett par decennier sedan: en allvarlig brand i oljehamnen.

Det som har fått stryka på foten här gäller hur cisternen kontrolleras under själva konstruktionen och under den pågående byggnationen. Det är först vid driftsättningen, sedan cisternen är färdigbyggd, som man möjligen vet huruvida den uppfyller kraven. Men då är det bara de byggnadstekniska kraven, de som definieras med hjälp av eurokoderna, som Peter Eriksson har nämnt.

Det är i detta sammanhang som Peter Eriksson i sitt svar nämner förändringar i PBL som den enda lösningen. Det är fel, menar jag. Det utgår från föreställningen att detta enbart är en byggnadsteknisk fråga. I stället borde de myndigheter som tidigare har haft ett sådant här ansvar och som till viss del frånträder det ansvaret den 1 december kunna träda in och göra kontroller som vi vet att de har kompetensen för. Det har också förekommit en dialog där Arbetsmiljöverket har varit inblandat, men den har uppenbarligen inte fortsatt.

Har Peter Eriksson förstått att kontrollen av cisterner kommer att bli otillräcklig och att ett nytt heltäckande regelverk behövs som kompletterar kraven på byggnadsverk med stöd av eurokoder eller möjligen att eurokoderna inte längre är tillgängliga för den här typen av byggnader utan att ett annat regelverk kan träda in?

Anf. 166 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Ola Johansson! Jag tycker att detta i grunden är en lite besvärlig fråga, för den berör en rad olika regelverk. Av någon anledning har det uppstått oklarheter just kring kraven på cisterner. Både Arbetsmiljöverket och Boverket har arbetat med sina föreskrifter för att det nu ska

bli ett tydligare regelverk där säkerheten är hög och det inte ska vara en dubbelreglering, men det har varit ett problem på det området.

Det som man nu måste fundera på är: Ska vi införa förändringar i plan- och bygglagen? Det kan man vara väldigt tveksam till, för det skulle innebära en särlösning just för cisterner att ha tredjepartskontroll på det sättet. Och börjar vi ha det där kan man ju tycka att vi ska ha det även på andra områden som lyder under plan- och bygglagen. Detta tror jag inte i första hand är en rimlig lösning i dagsläget.

Om man tycker att det regelverk som vi får från och med den 1 december, när Arbetsmiljöverkets nya regler träder i kraft, inte är tillräckligt kanske det rimliga är att börja med att försöka få fram ett underlag som visar att vi har ett problem med skador, arbetsmiljöskador eller miljöskador, och som påvisar att vi skulle behöva ha ett skarpare regelverk. Efter det skulle man kunna använda den granskningen och det underlaget för att skärpa regelverket på andra sätt än genom ändringar i plan- och bygglagen i första hand.

Anf. 167 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Det Boverket har lovat att återkomma med, i enlighet med ministrarnas svar, är nya författningsförslag. Också det gäller byggnadens bärrighet, det vill säga: Hur mycket snö kan ligga ovanpå den innan den kollapsar? Tål byggnaden vind utan att rasa? Står den emot vatten som kommer utifrån vid en översvämning, eller klarar den att bli påkörd av en lastbil?

Ministern nämner också i svaret kontroll av trycksatta anordningar. Jag vill bara förtydliga för alla att det inte är det interpellationen handlar om, utan det är icke trycksatta cisterner.

Jag reagerade på en sak som Peter Eriksson sa. Det är möjligt att det är den enda vägen framåt, men det vore förskräckligt att tänka sig att vi först ska se om det händer några olyckor och omfattningen av dessa olyckor innan vi bestämmer oss för att kontrollerna behöver återinföras. Det är inte någonting som jag tror att centerpartister och miljövänner och personer som är rädda om människors liv och hälsa känner sig tillfreds med.

Herr talman! Vi kan återgå till bostadspolitiken lite grann. Man måste söka ett nytt bygglov ifall man vill göra om en kontorslokal till bostäder. Samtidigt kan en cistern, som också är ett byggnadsverk, tidigare ha varit fyllt med något relativt ofarligt. I nästa skede kan den börja användas för starkt frätande syra eller giftiga kemikalier utan att någon kontroll i förväg har gjorts av huruvida den cisternen verkligen är konstruerad för att stå emot 40 000 ton frätande vätska.

Förutom det man ser utanpå cisternen, det som ska mätas i form av bärrighet, handlar det om kopplingar, ventilation och teknisk utrustning som övervakar och mäter fyllnadsgraden. Det finns ingenting i eurokoder-na som säkerställer att de sakerna fungerar ens från början eller att de är designade för att klara en annan användning. Jag kan ge ett exempel på en sådan användning. Vi ska ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta, och vi ökar inblandningen av etanol i våra drivmedel. Det innebär att i cisterner där det tidigare har förvarats oljor, bensin och diesel ska förvaras starkt brandfarliga vätskor som etanol.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Detta är bara ett exempel. Nu vet jag att det finns andra regelverk som reglerar den delen. Men det är ett exempel på skiftande användning. Jag tror att det är väldigt viktigt att dessa konstruktioner också klarar andra användningsområden. En behållare kan byta ägare, och ägaren kan i nästa skede vilja använda den för ett annat ändamål.

Jag är rädd att detta är någonting som vi mister med badvattnet när vi inte längre har kvar denna kontroll.

Avslutningsvis: Anser Peter Eriksson således att den kontroll som finns och ska finnas med hjälp av eurokoder kommer att räcka till för ett byggnadsverk som ska förvara ett så farligt och miljöskadligt innehåll som frätande vätskor och kemikalier, eller är Peter Eriksson beredd att efter den här debatten tillsammans med branschen börja titta på andra lösningar för egenkontroll?

Anf. 168 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Nu är det ju inte bara Boverkets regelverk som reglerar detta. Om det hade varit det enda som reglerar frågan hade jag varit mer bekymrad. Men nu har vi ett antal andra regelverk som också reglerar cisternerna, och i Arbetsmiljöverkets nya föreskrift som kommer i december finns det kvar en tredjepartskontroll för kontroll av cistern vid användning. Det är alltså ett sådant område där den tredjepartskontroll som Ola Johansson efterfrågar finns kvar.

Boverket jobbar även med att få fram nya föreskrifter för cisterner, där man differentierar kraven utifrån storlek. De stora får tuffare krav på sig än de som är mindre och kanske även mindre bekymmersamma ur miljösynpunkt.

Utöver detta har vi också Naturvårdsverkets föreskrifter, som även de berör den här typen av anläggningar och byggnadsverk och som innehåller vilka typer av cisterner som regleringarna gäller, hur cisternerna ska kontrolleras och hur ofta.

Sammantaget finns det alltså ganska omfattande regelverk som ska se till att det här fungerar i grunden, och jag kan i dag inte påstå att jag känner mig särskilt orolig för dessa frågor. Jag håller dock med om att det alltid finns en risk med den här typen av anläggningar. Det är väldigt viktigt att man är noga med kraven och att de som är ansvariga för att sköta om detta följer regelverket, eftersom det finns en risk för att skada både människor och miljö om man missköter det.

Anf. 169 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag vill tacka Peter Eriksson för att han kom till kammaren för att diskutera den här frågan! Den kanske kan anses lite teknisk och obskyr, men den är oerhört viktig i säkerhetsmässigt och miljömässigt hänseende.

Man kan alltid fundera över om det är rätt att lyssna till branschen och föra fram deras farhågor i en offentlig debatt som denna. Jag tycker nog att det är det med tanke på att det branschen vill är att vi återinför någon form av kontroll av de delar som vi har diskuterat också i byggskedet. Risken är ju att det vid en driftsättning visar sig, när Arbetsmiljöverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller någon annan myndighet går in och gör kontroller, att de eurokoder som Boverket ställer krav på att

man ska följa vid byggnation inte är tillräckliga och att man tvingas riva den anläggning som man har uppfört i tron att den skulle fungera.

Det är precis den farhågan som gör att branschen vill att vi diskuterar saken och kommer fram till en lösning. Varför ska man sänka kraven när det gäller att åtgärda en potentiellt miljöfarlig verksamhet när inte ens industrin vill att man gör det och industrin dessutom säger att man är beredd att ta en ökad kostnad för att kunna säkerställa detta?

Från den 1 december kommer vi inte att ha en heltäckande kontroll vid konstruktion och bygge av cisterner. Finns det ett sätt att åtgärda det snabbt och innan dess vore det bra. Jag inser att det är svårt, för det är kort tid kvar.

Jag väddar därför till riksdagen och Peter Eriksson att ta med sig den här diskussionen och åtgärda problemen nu så att jag, höll jag på att säga, kan slippa fortsätta diskutera detta med honom. Vi behöver göra sådana regelförenklingar att vi både får fram fler bostäder och ett byggande i hela landet samtidigt som vi säkerställer samhällets säkerhet.

Anf. 170 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Som jag sa i mitt inledningsanförande har vi en pågående utredning som berör hela Boverkets byggregler, och de har också i uppgift att se över de här frågorna. Kommer de fram till slutsatsen att det finns oklarheter eller svagheter i systemet på detta område har de möjlighet att komma med förslag som innebär en skärpning.

Här finns alltså en möjlighet för den existerande utredningen som vi har tillsatt för inte så länge sedan, så frågorna är därmed inte helt i luften. Detta är antagligen statens största pågående utredning, och det här är en fråga av väldigt många, men vi har också kvalificerade människor som behandlar det. Om de kommer fram till att det behövs förändringar kommer de att föreslå sådana, och då kommer jag att titta på det väldigt noga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Yrkande om misstroendeförklaring

Anf. 171 JESSICA POLFJÄRD (M):

Herr talman! Med hänvisning till brister i agerande och ansvarstagande under den uppkomna säkerhetskrisen yrkar vi i enlighet med 13 kap. 4 § regeringsformen att riksdagen ska förklara att försvarsminister Peter Hultqvist inte har riksdagens förtroende.

Jag kommer härmed att lämna in ett yrkande från Moderaterna.

Anf. 172 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Vi kristdemokrater avser att fullfölja vårt beslut och vår bedömning att förtroendet för försvarsminister Peter Hultqvist är förbrukat. Därför instämmer jag för Kristdemokraterna i det yrkande som Jessica Polfjärd har läst upp och vill deklarerat att vi kommer att stödja det vid omröstningen här i kammaren.

Prot. 2017/18:4
14 september

Svar på
interpellationer

Yrkande om
misstroendeförklaring

Den överlämnade skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Med hänvisning till brister i agerande och ansvarstagande under den uppkomna säkerhetskrisen yrkar vi i enlighet med 13 kapitlet 4 § regeringsformen att riksdagen ska förklara att försvarsminister Peter Hultqvist inte har riksdagens förtroende.

Stockholm den 14 september 2017

Jessica Polfjärd (M)	Hanif Bali (M)
Anna Kinberg Batra (M)	Maria Abrahamsson (M)
Elisabeth Svantesson (M)	Jörgen Warborn (M)
Helena Bouveng (M)	Saila Quicklund (M)
Cecilia Widegren (M)	Åsa Coenraads (M)
Christian Holm Barenfeld (M)	Maria Malmer Stenergard (M)
Lars-Arne Staxäng (M)	Amir Adan (M)
Krister Hammarbergh (M)	Anti Avsan (M)
Ellen Juntti (M)	Erik Bengtzboe (M)
Maria Plass (M)	Carl-Oskar Bohlin (M)
Betty Malmberg (M)	Olof Lavesson (M)
John Widegren (M)	Ulrika Karlsson i Uppsala (M)
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)	Tobias Billström (M)
Jonas Jacobsson Gjörtler (M)	Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)
Ewa Thalén Finné (M)	Marta Obminska (M)
Anette Åkesson (M)	Margareta Cederfelt (M)
Erik Andersson (M)	Jan R Andersson (M)
Fredrik Schulte (M)	Helena Bonnier (M)
Jesper Skalberg Karlsson (M)	Hans Wallmark (M)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 17.37 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 17.45 med anledning av den överlämnade skrivelsen om misstroendeförklaring.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 17.45.

§ 19 Bordläggning

Andre vice talmannen meddelade att under kammarens sammanträde hade Jessica Polfjärd (M) väckt yrkande om misstroendeförklaring mot försvarsminister Peter Hultqvist (S).

Andre vice talmannen konstaterade att det av den överlämnade skrivelsen framgick att yrkandet biträtts av fler än 35 ledamöter.

Ärendet bordlades.

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Propositioner
2017/18:14 Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala
2017/18:15 Ändringar i konkurrenslagen

Prot. 2017/18:4
14 september

§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 september

2017/18:1 KRG-regionens folkomröstning om självständighet

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:2 Arresteringen av Kambodjas oppositionsledare Kem Sokha

av *Kerstin Lundgren* (C)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 12 september

2016/17:1885 Høghastighetsbanors påverkan på drift och underhåll av infrastruktur

av *Nina Lundström* (L)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2016/17:1891 Politiska partier som gör vinst på överskuldsetting

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:1895 Prenumerationslotterier på kredit

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:1899 Säkrad välfärdskvalitet för alla

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:1900 Lotteri på kredit

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 13 september

2016/17:1854 Ekonomistyrning inom sfi

av *Monica Haider* (S)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2016/17:1856 Transoceana direktanlöp av fartyg till Göteborg och Sverige

av *Lars Hjälmered* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1858 Polisens kontroll av illegal arbetskraft

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2016/17:1866 Nya regler för underhållsstöd

av *Solveig Zander* (C)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1878 Information om lastbilars last och färdvägar

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2016/17:1879 Samordningen i Regeringskansliet

av *Jeff Ahl* (SD)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2016/17:1881 Förändring av svensk säkerhetsdoktrin

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1883 Nordgen

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1884 Västsahara och MR-rådets 36:e session

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1886 Chicagokonventionen och bränsleskatter

av *Nina Lundström* (L)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2016/17:1887 Åldersbedömning av ensamkommande barn och ungdomar

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2016/17:1888 Samtal med skurkregimer

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1897 Transporter av spannmål

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2016/17:1890 Bolagsstyrelsers arvoden

av *Lars Beckman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1892 Svårigheter att få främlingspass

av *Sara Karlsson* (S)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2016/17:1893 Företagskonto

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2016/17:1894 Utbetalning av jordbruksstöd

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:1896 Sveriges bistånd till Kambodja

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2016/17:1898 Biståndet till Nordkorea

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2016/17:1872 Stulna identiteter och terrorfinansiering

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1889 Avlidna terroristers identitet

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1863 Avhysning i praktiken

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1864 Trygghetsskapande ordningsvakter

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1870 En polishögskola i Halmstad

av *Hans Hoff* (S)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1875 Humanitärt stöd till civila i bland annat ar-Raqqa

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

Prot. 2017/18:4

14 september

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 17.45.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 9 anf. 45 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 136 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Förnyad bordläggning.....	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 4 Svar på interpellation 2016/17:578 om	
Arbetsförmedlingens nedläggning av lokala kontor	2
Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 MIKAEL DAHLQVIST (S)	3
Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 MIKAEL DAHLQVIST (S)	5
Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	5
Anf. 6 MIKAEL DAHLQVIST (S)	6
Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
§ 5 Svar på interpellation 2016/17:594 om arbetslösheten i	
Södermanland	6
Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M)	7
Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M).....	9
Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M).....	11
Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	12
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:596 om	
kompetensförsörjning inom företagshälsovården.....	12
Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	12
Anf. 16 LOTTA FINSTORP (M).....	13
Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	14
Anf. 18 LOTTA FINSTORP (M).....	14
Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	15
Anf. 20 LOTTA FINSTORP (M).....	15
Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	15
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:592 om statsministerns	
ansvar för att rädda Findus	16
Anf. 22 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	16
Anf. 23 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	17
Anf. 24 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	18
Anf. 25 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	18

Anf. 26 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	19	Prot. 2017/18:4
Anf. 27 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	20	14 september
Anf. 28 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	20	
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:588 om it-läckaget på		
Transportstyrelsen.....	21	
Anf. 29 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	21	
Anf. 30 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	22	
Anf. 31 ALLAN WIDMAN (L).....	23	
Anf. 32 HANS WALLMARK (M)	24	
Anf. 33 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	24	
Anf. 34 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	25	
Anf. 35 HANS WALLMARK (M)	26	
Anf. 36 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	27	
Anf. 37 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	28	
Anf. 38 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	29	
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:590 om försvar mot		
ballistiska robotar	29	
Anf. 39 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	29	
Anf. 40 ALLAN WIDMAN (L).....	30	
Anf. 41 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	30	
Anf. 42 ALLAN WIDMAN (L).....	31	
Anf. 43 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	32	
Anf. 44 ALLAN WIDMAN (L).....	32	
Anf. 45 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	32	
Ajournering.....	33	
Återupptaget sammanträde	33	
§ 10 Frågestund.....	33	
Anf. 46 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	33	
<i>Regeringens hållning i asylprövningsfrågan</i>	<i>33</i>	
Anf. 47 EWA THALÉN FINNÉ (M)	33	
Anf. 48 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	34	
Anf. 49 EWA THALÉN FINNÉ (M)	34	
Anf. 50 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	34	
<i>Bristande information till försvarsutskottet</i>	<i>34</i>	
Anf. 51 ROGER RICHTOFF (SD)	34	
Anf. 52 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	35	
Anf. 53 ROGER RICHTOFF (SD)	35	
Anf. 54 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	35	
Anf. 55 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	35	
<i>Ett nationellt centrum för passivhusteknik.....</i>	<i>35</i>	
Anf. 56 OLA JOHANSSON (C)	35	
Anf. 57 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	36	
Anf. 58 OLA JOHANSSON (C)	36	
Anf. 59 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	36	
<i>Elfordonspremien</i>	<i>36</i>	
Anf. 60 LARS TYSKLIND (L).....	36	
Anf. 61 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	37	
Anf. 62 LARS TYSKLIND (L).....	37	
Anf. 63 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	37	
<i>Systematiskt fusk på högskoleprovet.....</i>	<i>37</i>	
Anf. 64 DANIEL RIAZAT (V).....	37	

Anf. 65	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	38
Anf. 66	DANIEL RIAZAT (V)	38
Anf. 67	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	38
	<i>Effekter av nyckelbiotopsinventeringen för privata skogsägare</i>	38
Anf. 68	MAGNUS OSCARSSON (KD)	38
Anf. 69	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	39
Anf. 70	MAGNUS OSCARSSON (KD)	39
Anf. 71	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	39
	<i>Försvarssamarbeten och antalet anställda i Försvarsmakten</i>	39
Anf. 72	PETER JEPPSSON (S)	39
Anf. 73	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	39
Anf. 74	PETER JEPPSSON (S)	40
Anf. 75	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	40
	<i>Reduktionsplikt som ett medel för en fossilfri transportsektor</i>	40
Anf. 76	KARIN SVENSSON SMITH (MP)	40
Anf. 77	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	41
Anf. 78	KARIN SVENSSON SMITH (MP)	41
Anf. 79	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	41
	<i>Kriterierna för betygsättning</i>	41
Anf. 80	CECILIA MAGNUSSON (M)	41
Anf. 81	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	41
Anf. 82	CECILIA MAGNUSSON (M)	42
Anf. 83	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	42
	<i>Polismyndighetens utveckling</i>	42
Anf. 84	ADAM MARTTINEN (SD)	42
Anf. 85	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	43
Anf. 86	ADAM MARTTINEN (SD)	43
Anf. 87	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	43
	<i>Regler för subventioner till elfordon</i>	43
Anf. 88	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	43
Anf. 89	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	44
Anf. 90	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	44
Anf. 91	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	44
	<i>Regeringens stöd till folkgruppen rohingya i Myanmar</i>	44
Anf. 92	SOTIRIS DELIS (M)	44
Anf. 93	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	44
Anf. 94	SOTIRIS DELIS (M)	45
Anf. 95	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	45
	<i>Folkhögskolorna och Kunskapslyftet</i>	45
Anf. 96	BJÖRN WIECHEL (S)	45
Anf. 97	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	45
Anf. 98	BJÖRN WIECHEL (S)	46
Anf. 99	Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S)	46
	<i>Skolkommissionens förslag för en förbättrad elevhälsa</i>	46
Anf. 100	THOMAS STRAND (S)	46
Anf. 101	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	46
Anf. 102	THOMAS STRAND (S)	47
Anf. 103	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	47
	<i>Utbildningspremien och skatten på arbete</i>	47

Anf. 104 ERIK BENGTZBOE (M).....	47
Anf. 105 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	47
Anf. 106 ERIK BENGTZBOE (M).....	48
Anf. 107 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	48
<i>Resurser till skolan</i>	48
Anf. 108 BETTY MALMBERG (M).....	48
Anf. 109 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	49
Anf. 110 BETTY MALMBERG (M).....	49
Anf. 111 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	49
<i>Oetisk reklam riktad till studenter</i>	49
Anf. 112 CARINA OHLSSON (S)	49
Anf. 113 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	50
Anf. 114 CARINA OHLSSON (S)	50
Anf. 115 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	50
§ 11 Svar på interpellation 2016/17:610 om andelen högre officerare i Sverige	50
Anf. 116 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	50
Anf. 117 STIG HENRIKSSON (V)	52
Anf. 118 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	52
Anf. 119 STIG HENRIKSSON (V)	53
Anf. 120 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	54
Anf. 121 STIG HENRIKSSON (V)	55
§ 12 Svar på interpellationerna 2016/17:615 och 617 om kärnvapenförbud och svensk försvarsförmåga	55
Anf. 122 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	55
Anf. 123 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	56
Anf. 124 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	57
Anf. 125 HANS WALLMARK (M)	58
Anf. 126 STIG HENRIKSSON (V)	59
Anf. 127 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	60
Anf. 128 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	61
Anf. 129 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	62
Anf. 130 HANS WALLMARK (M)	62
Anf. 131 STIG HENRIKSSON (V)	63
Anf. 132 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	64
Anf. 133 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	65
Anf. 134 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	65
Anf. 135 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	66
§ 13 Svar på interpellation 2016/17:519 om åtgärder för strandskydd	66
Anf. 136 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	66
Anf. 137 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	67
Anf. 138 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	68
Anf. 139 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	69
Anf. 140 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	70
Anf. 141 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	71
Anf. 142 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	71

§ 14 Svar på interpellation 2016/17:574 om Hanhikivi kärnkraftverk.....	72
Anf. 143 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	72
Anf. 144 STIG HENRIKSSON (V).....	73
Anf. 145 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	74
Anf. 146 STIG HENRIKSSON (V).....	74
Anf. 147 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	75
Anf. 148 STIG HENRIKSSON (V).....	75
Anf. 149 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	76
§ 15 Svar på interpellation 2016/17:589 om sandsugning i Öresund	76
Anf. 150 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	76
Anf. 151 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	77
Anf. 152 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	78
Anf. 153 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	79
Anf. 154 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	80
Anf. 155 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	80
Anf. 156 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	81
§ 16 Svar på interpellation 2016/17:600 om klimatråd om hållbart resande	81
Anf. 157 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	81
Anf. 158 EMMA WALLRUP (V)	82
Anf. 159 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	83
Anf. 160 EMMA WALLRUP (V)	84
Anf. 161 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	85
Anf. 162 EMMA WALLRUP (V)	86
Anf. 163 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	86
§ 17 Svar på interpellation 2016/17:604 om regelverk och krav på cisterner	87
Anf. 164 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	87
Anf. 165 OLA JOHANSSON (C).....	88
Anf. 166 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	88
Anf. 167 OLA JOHANSSON (C).....	89
Anf. 168 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	90
Anf. 169 OLA JOHANSSON (C).....	90
Anf. 170 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	91
§ 18 Yrkande om misstroendeförklaring.....	91
Anf. 171 JESSICA POLFJÄRD (M)	91
Anf. 172 ANDREAS CARLSON (KD).....	91
Ajournering.....	92
Återupptaget sammanträde.....	92
§ 19 Bordläggning.....	92
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar	93
§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor	93
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 17.45.	95